

Betrekken bij
PS-vergadering van
8 maart 2023

Transcript (woordelijk verslag)

van de vergadering van de
Statencommissie Omgevingsbeleid

gehouden op 15 februari 2023

Transcript

Vergadering van de Statencommissie Omgevingsbeleid

Woensdag 15 februari 2023

Locatie: Statenzaal

Aanwezig:

mevrouw A. Udinga (voorzitter)
de heer M.A.M. Berends (PvdA)
de heer E. Bos (GroenLinks)
de heer J.F. Bos (Forum voor Democratie)
de heer R.A.A. Bosch (PvdA)
de heer F.P. Duut (JA21)
mevrouw A.M. Kleine Deters (D66)
de heer T.A. Koopmans (PVV)
mevrouw F.S. Mensen-Maat (PvdA)
de heer J.J. Moes (VVD)
de heer W.L.H. Moinat (SP)
de heer K. Neutel (CDA)
de heer J.R. Oosting (VVD)
mevrouw S.J. Peeks (Partij voor de Dieren)
de heer H.J. Pragt (D66)
de heer R.R. Pruijscher (ChristenUnie)
de heer J.J. Rook (GroenLinks)
de heer A.K. Schoenmaker (Sterk Lokaal Drenthe)
de heer J.G.M. Schomaker (PvdA)
mevrouw E.C. Vedder-Monaster (CDA)
de heer S.J. Vegter (CDA)
de heer H.H. Veldsema (ChristenUnie)
de heer A. Vorenkamp (PVV)
de heer H. van de Weg (SP)
de heer J.R. Wiersema (Sterk Lokaal Drenthe)
mevrouw B. Zouine (D66)
mevrouw R.R.M. Zuiker (Partij voor de Dieren)

de heer T. Corporaal, statenadviseur

Voorts aanwezig de leden van GS:

de heer H. Brink (VVD)
de heer H.G. Jumelet (CDA)
de heer J.N. Kuipers (GroenLinks) (afwezig vanaf 10.30 uur)
de heer T. Stelpstra (ChristenUnie)

Afwezig:

de heer J.F. Bos (Forum voor Democratie)
de heer R.W. Camies (JA21)
de heer J.W. Drukker (JA21)
mevrouw S.D. Kort (STIP)
mevrouw E. Slagt-Tichelman (GroenLinks)
mevrouw F. Zwaan-Alberts (VVD)

mevrouw N. Vedelaar (PvdA), gedeputeerde

1. Opening

De voorzitter: Een hele goedmorgen commissieleden van Omgevingsbeleid. Wilt u gaan zitten, dan gaan wij starten met de vergadering. Heel fijn. Fijn u allemaal weer te zien. Ook een hartelijk welkom aan de mensen die kijken of luisteren via het internet. We hebben afmeldingen vandaag ontvangen van de heer Drukker van JA21 en hij wordt vervangen door de heer Duut, van mevrouw Kort van STIP, van de heer Camies van Forum, van mevrouw Slagt van GroenLinks en van mevrouw Zwaan van de VVD. En het quorum is daarmee aanwezig. Ik zie dat ook de heer Moinat nog binnenkomt en ook de heer Van de Weg. Nou, een stapje erbij, helemaal goed. Helaas is onze gedeputeerde Vedelaar ziek. We wensen haar vanaf deze kant beterschap en zij wordt vandaag collegiaal vervangen door gedeputeerde Brink en hij krijgt daarmee een hele lange dag, want volgens mij zijn bijna alle onderwerpen van mevrouw Vedelaar. Gedeputeerde Kuipers is vanaf uiterlijk 10.30 uur afwezig en hij gaat vandaag onder andere nog een woondeal tekenen met minister De Jonge, ditmaal voor én met de Drentse gemeenten die in de regio Groningen-Assen gesitueerd zijn. En er hebben zich vandaag ook maar liefst drie sprekers gemeld en daar zijn we natuurlijk altijd blij mee. De heer Van Zomeren wil graag inspreken bij agendapunt 9 en dit agendapunt komt meteen na de schorsing aan de orde, als alles goed gaat. Als het heel veel sneller gaat, dan zouden we dat wellicht nog naar voren kunnen schuiven. De heer Van Zomeren is daar ook van op de hoogte. De andere is mevrouw Kolthoff die gebruik wil maken van het algemeen insprekrecht voor niet geagendeerde onderwerpen. Zij zal komen te spreken over de lelieteelt, dat gaan we meteen aan het begin doen, dus nog voor de ingekomen stukken. Tenslotte is in ons midden Gerrie Hempen vanmiddag. Zij is wethouder van de gemeente De Wolden en spreekt in bij agendapunt 11, POV.

2. Vaststelling van de agenda

De voorzitter: Dan ga ik door naar de vaststelling van de agenda. Zoals ik al meldde, mevrouw Kolthoff heeft zich gemeld om gebruik te maken van het agenderingsrecht. Ze wil dat doen namens de omwonenden Noord Lheeder-es, Lhee/Dwingeloo. Ik stel voor om mevrouw Kolthoff te laten inspreken na het agendapunt mededelingen, als agendapunt 3a. Is iedereen daarmee akkoord? Dat is het geval. Heeft iemand anders dan wellicht nog een opmerking over de agenda? Niet? Het kan zijn dat de voorzitter van de commissie van onderzoek Henk Nijmeijer... Oh, dat hoefde ik niet te noemen. Nou, dat is mooi.

3. Mededelingen

De voorzitter: Dan gaan we verder naar de mededelingen. Heeft iemand een mededeling in ons midden? Niet het geval?

3a. Insprekrecht

De voorzitter: Nee, dan gaan we verder naar 3a, waar ik het zojuist al over had. Mevrouw Kolthoff is aanwezig en zij komt een toelichting geven op haar brief over de Werkelijke cijfers Lelietelt. En deze brief is te vinden op de Lis B.6. Mevrouw Kolthoff u mag naar voren komen. Ik zie u al aankomen en u heeft 5 minuten de tijd om uw verhaal te doen en daarna is er voor de fracties de gelegenheid om ook in 5 minuten korte verhelderende vragen te stellen. Ik geef graag

het woord aan mevrouw Kolthoff. U mag uw microfoon aandoen en dan begint ook uw tijd te lopen.

Mevrouw Kolthoff (inspreker): Goedemorgen. Ik sta hier vandaag voor de laatste keer in deze Staten in deze samenstelling. U heeft van ons de uitkomsten van de spuitgegevens van een lelie perceel Noord Lheeder-es ontvangen. En deze spuitgegevens zijn afkomstig van de teler en zijn netjes geregistreerd, al ontbreken er volgens onze waarneming acht datums. Er is een correctie op de eerste verse die op 2 februari naar de Statenleden is gestuurd. De omrekening van liters naar werkzame stoffen in kilo's betekent een extra 14,5 kg waardoor de totale pesticiden 83,5 kg/ha is en de kilo's paraffine olie blijven ongewijzigd. Dank aan het provinciebestuur om de gegevens openbaar te maken via de Woo-procedure. Het is voor de eerste keer dat omwonenden inzicht hebben kunnen krijgen in data die zo'n grote impact hebben op onze directe leefomgeving, ook het natuurgebied van het Dwingelderveld hoort daar toe. En duidelijk is dat de uitkomsten afwijken van de informatie van het CBS. Want het CBS spreekt over 114 kg gewasbeschermingsmiddelen, waarvan 31 kg pesticiden en de rest paraffine olie. En op onze es zijn 83,5 kg pesticiden gespoten, dat is 2,5 keer zo veel. Op de Noord Lheeder-es, en dat geldt denk ik voor alle percelen in Drenthe, vindt wisselteelt plaats: Suikerbiet, mais, aardappelen, tulpen, tagetes enzovoort, en in ons geval dus ook nog een aantal lელიeteelten, een aantal jaar lელიeteelten. De gegevens laten zien dat er onder andere gespoten is met risicovolle stoffen, die om redenen van verdenking op Parkinson of negatieve effecten voor de natuur begin 2022 verboden zijn of waar restricties zijn onderworpen. En de grote vraag is: Wat betekent dat voor onze gezondheid nu, maar ook later? En waaraan zijn wij in 2021 en de jaren daarvoor en het afgelopen jaar aan blootgesteld? Want ik vrees namelijk dat er tussen 2016 en 2022 niet een positiever beeld uit de spuitregisters naar voren komt. Via uw agenda heb ik de rapportage over de pilot van de HLB BV gelezen. Een ik heb geconstateerd dat daar geen enkele kwalitatieve terugkoppeling in staat. Nergens lezen we welke middelen, welke concentraties en welke combinaties met welke eigenschappen qua verspreiding, verdamping, is of wordt gewerkt, en hoe de nulmeting bij de start van de pilot was en of er sprake is van vermindering van pesticiden. Wij hebben het provinciebestuur in september 2021 via een handhavingsverzoek gevraagd om te handhaven op basis van het voorzorgsprincipe. De habitatrichtlijn gaat uit van een strikt voorzorgsprincipe, waarbij onzekerheden moeten leiden tot het niet verlenen van toestemming. En op basis van het voorzorgsprincipe mogen risicohoudende middelen niet worden toegepast wanneer er twijfels zijn aan de effecten voor mensen, biodiversiteit en de Natura 2000-gebieden. Wij hebben meerdere keren bij u ingesproken om aandacht te vragen voor onze zorgen. Deze zorgen zijn nu door ons eigen onderzoek bevestigd. Een aantal partijen van uw Staten heeft onze zorgen regelmatig niet serieus genomen of op de lange baan geschoven. Onlangs nog, toen u de mogelijkheid had om ruimtelijke maatregelen te nemen, heeft u in meerderheid tegengestemd. En in het geval van de Noord Lheeder-es, maar waarschijnlijk op meer percelen in Drenthe, was locatiespecifiek onderzoek meer dan gerechtvaardigd geweest. [inspreekster moet hoesten]. Sorry. De eerdergenoemde rechtsbescherming, oh nee, die heb ik niet genoemd. De commissie rechtsbescherming verwonderde er zich over, dat het college geen enkel onderzoek heeft gedaan naar de bedrijfsvoering om vast te kunnen stellen of er sprake is van negatieve effecten op de natuur en mogelijke gezondheidsrisico's. En zij deden daarbij suggesties. U had als provincie al lang onderzoek kunnen doen naar de spuitgegevens en in overleg met wetenschappers analyses kunnen laten uitvoeren. U heeft nagelaten om locatiespecifiek onderzoek te laten uitvoeren en ik neem u dat namens omwonenden en andere betrokkenen die te maken hebben met deze intensieve teelt kwalijk. En ik vraag namens de omwonenden Noord Lheeder-es om ons de spuitgegevens van de voorgaande jaren, 2022 en de nog komende jaren van de wisselteelt, inclusief de lელიeteelt, beschikbaar te stellen. Ik vraag u ook namens de omwonenden van Drenthe om zorgvuldig in kaart

te brengen op welke locaties het voorzorgsprincipe moet gaan gelden. Als dat kan voor de geitenfokkerij kan het ook voor de intensieve bollenteelt. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Kolthoff. Zijn er vragen van de zijde van de commissieleden? Ik zie de vinger van mevrouw Kleine Deters, D66. Gaat uw gang.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter dank u wel. Ik schrik toch wel van de... Dank u wel mevrouw Kolthoff, ik schrik toch wel van uw inbreng. Elke keer komen er weer nieuwe punten naar voren waarmee onze zorgen enorm groeien, helaas. De vraag aan mevrouw Kolthoff. Ik hoor u zeggen, de Commissie rechtsbescherming heeft ook aanbevelen gedaan. Niet overgenomen door het college. Spuitgegevens die niet verstrekt zijn. Hebt u enig idee wat daar de achterliggende gedachte is, wat de achtergrond is? En voorzitter, mogen wij aansluitend dan ook aan u vragen, of GS daar dan ook een reactie op wil geven waarom de aanbevelingen van de Commissie rechtsbescherming niet overgenomen zijn en waarom de gegevens niet verstrekt worden. Dus mijn vraag betreft eigenlijk zowel aan mevrouw Kolthoff als in het verlengde een reactie van GS daarop. D66 maakt zich grote zorgen over dit dossier.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Kleine Deters. Op uw tweede vraag richting ons kan ik zeggen dat dat gaat gebeuren, dat het college daar een reactie op gaat geven. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Kolthoff voor de beantwoording van haar vraag.

Mevrouw Kolthoff (inspreker): Als ik het goed begrijp, vraagt u waarom ik denk dat die spuitgegevens niet zijn geanalyseerd door de provincie? Zo heb ik het goed gehoord toch?

Mevrouw Kleine Deters: Ja, waarom de adviezen van de Commissie rechtsbescherming door GS niet overgenomen zijn en waarom u zo veel moeite moet doen om spuitgegevens te krijgen. Waarom niet transparant in dit dossier?

Mevrouw Kolthoff (inspreker): De provincie heeft de teler verzocht om de spuitgegevens aan te leveren. Dat weet ik uit de correspondentie, want ik heb heel veel mailcorrespondentie gehad met het team handhaving, heten ze denk ik. Ik heb daar echt wel vrij veel moeite voor moeten doen. En in ieder geval, wat mij duidelijk is gebleken, is... Kijk, de provincie verwijst naar het Ctgb, Commissie voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Die zegt: Ja, de middelen zijn getoetst, dus geen vuiltje aan de lucht. Maar ze hebben het niet nader bekeken. Dus niet wat wij nu gedaan hebben, echt helemaal uitgeplozen en gekeken wat is het dan en wat betekent het dan? Dat is het ene. En het andere is waarom het zo veel moeite kost. Ja, dat werd mij ook niet helemaal duidelijk. In het begin dacht ik vanuit die correspondentie: Wij krijgen die spuitgegevens. En aan het einde van de rit, na zes mails denk ik, en ook naast steeds vragen, 'Wanneer komen ze nou?', bleek dat we het via de Woo-procedure moesten doen. En mij is niet duidelijk of dat een eenmalige actie is of dat dat standaard is. Dus dat is mij ook niet helemaal duidelijk.

De voorzitter: Ik geef graag het woord aan het college voor de beantwoording van de vraag van mevrouw Kleine Deters.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, dank ook voor het wederom inspreken, want we kennen elkaar, ook vanuit de tafel met mevrouw Klijnsma als het gaat om het gesprek rondom de bollenteelt. Heel specifiek op de vraag hoe dit allemaal gelopen is. We hebben inderdaad de uitspraak

van de Commissie rechtsbescherming. Daar was volgens mij aan de orde dat er ook nog een verdere onderbouwing moest komen. En die onderbouwing hebben we kunnen leveren omdat de spuitgegevens zijn opgevraagd van de desbetreffende gebruikers van de gronden. Het gaat ook over de bollenteelt. De spuitschema's zijn daardoor ook opgeleverd. Die zijn inderdaad vanwege de Woo-procedure ook openbaar geworden. Waarom? Omdat het ook gegeven zijn van desbetreffende agrariërs. Daar moet je ook de procedure voor doorlopen. Het zijn niet zomaar de openbare... Dus in die zin is het ook op een ordentelijke manier gelopen. Dat dat dan nog wat extra moeite kost om ze ook boven tafel te krijgen, dat is dan ook op deze manier denk ik, ook wel duidelijk waarom dat zo is. Wij hebben verbeterde motivering, denk ik, aan de orde gehad. En dat leidt er toe dat we op dit moment in de sfeer zitten van de rechtbank, die ook nog uitspraak heeft. We hebben daar een verweerschrift voor gemaakt. Het is heel lastig om aan te geven, ook vanuit het college, om nu heel precies in te gaan op de casus. Maar het gaat natuurlijk ook over, dat we moeten constateren dat dit ook verder ziet dan alleen de bollenteelt als het gaat om gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. En de opmerking inderdaad dat er vanuit het Ctgb aangegeven wordt dat de middelen die nu worden gebruikt ook mógen worden gebruikt, is denk ik een terechte. Dat is ook op dit moment de kwestie. Dan kijk ik ook even naar wat betreft waar wij ook mee te maken hebben, dat we zelf niet de bevoegde instantie zijn om te oordelen of middelen op de juiste wijze, in de juiste hoeveelheden zijn toegepast, want daar is de NVWA weer orgaan voor. Die controleert of bedrijven uitsluitend toegelaten gewasbeschermingsmiddelen in toegelaten hoeveelheden gebruiken. Ik ben ook steeds op zoek naar hoe we met elkaar hierop kunnen acteren. Maar we hebben ook te maken met regelgeving. En verwijzen naar de discussie die hier geweest is, is denk ik ook op het moment weer aan de orde wanneer het gaat over ons instrumentarium dat we kunnen inzetten. Dus ja, dat is mijn primaire reactie. Want u overvraagt mij nu op dit moment op die kwestie, dus ik reageer er ook op, zoals ik het even nu doe voorzitter.

De voorzitter. Dank u wel. Mevrouw Kleine Deters nog in tweede instantie? Ik wil wel benadrukken dat we het kort gaan houden, want als het... We houden het kort.

Mevrouw Kleine Deters. Ik ga dat zeker proberen, maar ik zou het wel op prijs stellen als de gedeputeerde antwoord op mijn vraag geeft. Want het hele traject van de NVWA en dergelijke, dat kennen we wel, daar gaat het niet over. De vraag is: Er komen meer gegevens, andere gegevens, dan aangeleverd, maar de Commissie rechtsbescherming doet een aantal aanbevelingen begrijp ik en ik neem aan dat die aanbevelingen de provincie betreffen en niet de NVWA. Dus ik zou daar graag toch antwoord op willen hebben van de gedeputeerde, waarom GS met de aanbeveling van de Commissie rechtsbescherming niets gedaan heeft.

De voorzitter. Dank u wel. De gedeputeerde gaat natuurlijk over zijn eigen antwoord, maar ik zie dat hij nog een korte aanvulling wil geven.

Gedeputeerde Jumelet. Voorzitter, het perceel waar het om draait, is op een zodanige afstand, dat daar ook de motivering op gebaseerd is om niet te handhaven en dat is ingebracht bij de Commissie rechtsbescherming. Daar is in ieder geval ook aangegeven dat er een betere en ruimere motivering moest komen. En daarom is de zijn de spuitgegevens opgevraagd, zo is het mij tenminste in gedachten, en daar hebben wij met elkaar inderdaad de discussie ook over: Zijn die nou correct of niet correct? En daar ziet het dan weer op wat betreft de motivering. Ik hoop dat dat het antwoord is. Maar in ieder geval, dat is wat het is, want dat was uiteindelijk ziende op de uitspraak van de Commissie rechtsbescherming onze reactie daar weer op. En daarom hebben

wij als allereerst afgewezen en op basis daarvan is dus een betere motivering aan de orde gekomen voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. We gaan verder met vragen aan mevrouw Kolthoff. De heer Bosch, Partij van de Arbeid en daarna de heer Vorenkamp van de PVV. Mijnheer Bosch.[microfoon werkt niet].

De heer Bosch: Nou, misschien lukt het zo wel, ik ga nu even door voor mijnheer Schomaker. Even een klein ordevoorstel, want ik had een vraag gesteld bij de ingezonden brief. Een deel van die vraag is eigenlijk al door de gedeputeerde beantwoord. Het ging over de actieve openbaarmaking van de spuitgegevens. Dus ik begrijp dat dat inderdaad allemaal opgevraagd moet worden bij de telers. Begrijp ik hieruit ook goed, dat is even ook een vraag richting gedeputeerde om wellicht uit te zoeken bij zijn ambtenaren, dat als die spuitgegevens voor langere periode opgevraagd moeten worden, dat er opnieuw een Woo-verzoek voor moet worden ingediend? En de tweede vraag is: Hoe duidt de gedeputeerde dan deze stapeling? De Partij van de Arbeid heeft de brief goed gelezen en we delen de zorgen van D66. Individueel zijn die middelen wellicht toegestaan, maar als we kijken naar de stapeling van middelen, vinden wij die in ieder geval zorgwekkend. Ik ben heel erg benieuwd hoe het college hier tegenover staat.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Bosch. Dit betekent dus dat uw vraag bij de ingekomen stukken straks kan vervallen en dat de heer Jumelet daar dan nu antwoord op kan geven.

Gedeputeerde Jumelet: Als gaat voorzitter om de openbaarheid van spuitgegevens, wij hebben niet een database waarin alle spuitgegevens staan vermeld of zijn terug te vinden. Wat wel zo is, is als er handhaving aan de orde is, dan worden die spuitgegevens opgevraagd en zijn ze aan ons om te beoordelen. Vervolgens gaat dan de Woo-procedure mogelijkheid bieden om ze openbaar te maken, ook in de zin van zoals we dat ook gewoon zijn met elkaar. Daar is ook weer een reactie van de betreffende teler aan de orde, dus zo wordt dat ook gewogen. Maar in principe is het openbaar, zeker als het gaat om de nieuwe Woo is dat heel helder en transparant voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. We gaan verder met de vraag van mijnheer Vorenkamp, PVV.

De heer Vorenkamp: Een vraag aan mevrouw Kolthoff en eventueel aan de gedeputeerde. Zijn er volgens u landelijke of Europese normen bij de toepassing van deze middelen overschreden?

Mevrouw Kolthoff (inspreker): In dit geval niet. Maar wel, dat is niet overschrijding, maar het zorgelijke aan het verhaal is, dat een aantal middelen in die periode dat er gespoten is uit de markt zijn gehaald. Maar omdat het een goed gebruik, 'goed' tussen aanhalingstekens is, maar voor de teler goed gebruik, is dat er sprake is van een opgebruikt termijn. Dus bijvoorbeeld de mancozeb is in juli 2021 verboden op Europees niveau en dus ook op Nederlands niveau. Maar de opgebruikte termijn geldt dan nog tot januari 2022. Dus de teler kan zijn kast leegmaken. En de vraag is of je dat ethisch verantwoord ondernemen vindt.

De voorzitter: Oké. Dank u wel. Mijnheer Schoenmaker van Sterk Lokaal Drenthe.

De heer Schoenmaker: Dank u wel voorzitter. Ik hoor een heleboel zaken die gebaseerd zijn op onderbuikgevoel, gebaseerd zijn op ethisch wat ik zojuist hoor, maar wat allemaal gewoon binnen de wetgeving is. Ik hoor vrees, ik hoor de vergelijking ook met de Q-koorts. Dat onderwerp

komt vandaag nog bij de Provinciale Omgevingsverordening aan de orde, met de geiten inderdaad, voorzorgsprincipe geldt. Maar u weet net zo goed als wij, dat het voorzorgsprincipe niet geldt voor de middelen die door het Ctgb zijn goedgekeurd. Nogmaals, wij delen als fractie uw zorgen. Wij hebben als fractie destijds ook een motie gesteund om de stapeling van middelen te onderzoeken of dat gevaar oplevert. Maar het RIVM, dat is degene die erover gaat. En ik vind de suggestie die u doet, of eigenlijk de beschuldigingen richting de Statenleden dat wij wetenschappelijk onderzoek moeten gaan doen om te kijken of het wel klopt wat het RIVM doet, daar hou ik me heel ver van. Wij houden ons aan de wet. De wetgeving is het Ctgb, het RIVM controleert en als er iets aan de hand is, zoals bij de Q-koorts bij de geiten, dan worden daar voorzorgsprincipes ingesteld. Bent u dat ook van mening dat u toch wel heel veel dingen zegt? Eigenlijk hetzelfde als u in het verleden al heeft gezegd, maar dat er eigenlijk niks gewijzigd is ten opzichte van de vorige keer? Dat het weer is de zorg nog een keer onder de aandacht brengen, maar niet meer en niet minder.

Mevrouw Kolthoff (inspreker): Ik denk onderbuikgevoelens, dat dat hier echt niet aan de orde is, want het punt is nu dat we cijfers hebben. Wij hebben die cijfers uitgerekend. Die cijfers hebben wij niet bedacht, die zijn aangeleverd door de teler aan de provincie. De provincie heeft zich keurig aan ons gegeven. Wij hebben dat geanalyseerd, helemaal verwerkt naar eer en geweten. Als daar fouten in zitten, dan horen we dat graag. Maar er is hier nu geen sprake meer van onderbuikgevoelens. Het andere is, en ik herinner me als ik dat nog wel even mag zeggen, vorige keer heeft u de vraag gesteld, want dat ging inderdaad over hetzelfde, die zorgen, en toen verwees u naar, of toen vroeg mij: Kan het ook zo zijn dat het RIVM-onderzoek gaat doen omdat omwonenden zo bezorgd zijn? En dat ze om ons, even simpel gezegd, een beetje tevreden willen stellen? Ik heb die vraag later bij de gesprekstafels aan de heer Schollaert gevraagd en de heer Schollaert is een vertegenwoordiger van het ministerie, van de directie ergens, en die zei: Dat is gewoon absoluut niet aan de orde. Op het moment dat er signalen komen... Die signalen komen wel, maar de wetenschap neemt die signalen... die gaat niet op basis van alleen maar 'onderbuikgevoelens' een onderzoek instellen om bewoners tevreden te stellen. Dus ik heb moeite met de suggestie die u doet. Ik probeer gewoon vanuit materiaal dat we dan serieus nemen en dat we hier iedere keer inbrengen, om te kijken of je niet samen uiteindelijk tot iets kunt komen dat goed is voor Drenthe.

De voorzitter: Dank u wel. Het is niet de bedoeling dat we hier een discussie gaan voeren. Ik vond de vraag al heel uitvoerig. We hebben gesteld: het zijn korte, verhelderende vragen. Dit is niet de plek en het moment om hier een discussie over te gaan voeren. Dus u mag nog één hele korte vraag stellen, maar dat moet dan wel een vraag zijn.

De heer Schoenmaker: Nou ja, de vraag is: Of u het met ons eens bent dat het RIVM het blootstellingsonderzoek, want daar mikt u op... inderdaad niet gedaan is naar aanleiding van omwonenden, maar dat het is gedaan naar aanleiding van vragen in de markt om te kijken of het verantwoord is om dit te doen? Dus ik denk dat u dat ook op die manier ziet. Zo'n blootstellingsonderzoek is niet vanuit u georganiseerd, het is gedaan vanuit het algemeen belang voor heel Nederland. En daar richt het RIVM zich op en niet op hetgeen wat u zegt.

De voorzitter: Dit was precies wat ik niet wilde mijnheer Schoenmaker.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, ik maak ook bezwaren...

De voorzitter: Ik heb al aangegeven dat ik bezwaar maak, dus dat hoeft u niet nog een keer te doen. Niet weer doen alstublieft. De volgende. Ik zag mijnheer Duut van JA21. Ga uw gang.

De heer Duut: Dank u wel. Ik zou graag een verheldering willen hebben op één zinnetje dat u daarstraks gebruikte. U zei op enig moment: Dat er gespoten is met verboden middelen, dan wel middelen die onderhevig zijn aan restricties. Wat is het? Zijn ze verboden of zijn er alleen maar restricties? Kunt u daar wat duidelijker over zijn?

Mevrouw Kolthoff (inspreker): Ik kijk even hoe ik het precies gezegd heb. Nee, ik heb gezegd, die middelen zijn verboden geraakt in 2022. En ik heb niet alle stoffen een voor een behandeld. Er zijn twee middelen uit de handel genomen, in 2022, asulan en mancozeb. En het middel espunfanduraat is ook om redenen van... natuurredenen, of... daar weet mijnheer Kuipers misschien meer van, in ieder geval om het water te beschermen, is onderworpen aan restricties. Dus daar gaat het bij... Het is een beetje een technisch verhaal, maar middelen kunnen onder verschillende merken gebruikt worden. En op het moment dat... dan heb je bijvoorbeeld de werkzame stof, is espunfanduraat, daar zijn twee of drie merknamen voor en dan kan de teler die verschillende merken door elkaar of na elkaar gaan gebruiken. En daarmee lijkt het alsof die met verschillende... werkt hij met verschillende merken. Voor dat espunfanduraat is nu ingesteld dat er een maximum is aan het door elkaar gebruiken of na elkaar gebruiken van een merk, tot een maximum. Is dat duidelijk? Want het is vrij technisch.

De voorzitter: Dat is duidelijk wat ik zie, want ik zie een knikje van de heer Duut. Nog anderen? Ja, de heer Van de Weg van de SP, gaat uw gang.

De heer Van de Weg: Dank u wel voorzitter. Mevrouw Kolthoff, ik weet dat u in het verleden ook wel samen heeft opgetreden met de werkgroep Meten=weten. Is er een reden ook dat u nu hier in uw eentje staat? Want het lijkt mij ook in heel Drenthe, er wordt heel veel bollen- en lelieteelt toegepast, en dan worden overal die middelen gebruikt, zou het niet goed zijn om dan ook daarin de krachten te bundelen? En van de opmerking eigenlijk ook, want ik heb ook dat stuk op RTV Drenthe, dat vond ik heel informatief... En een opmerking. De heer Schoenmaker vind ik wel naïef. Er is onderzoek gedaan naar het water in Drenthe. 5% van ons water is schoon. En daar zijn we de slechtste provincie van in het hele land. Dus dat wou ik dan nog even zeggen.

Mevrouw Kolthoff (inspreker): Even waarom ik hier sta namens Noord Lheeder-es. Allereerst ben ik omwonende van Noord Lheeder-es, al eindeloos lang, ik weet het niet meer, ik onthoud het nooit zo goed wanneer ik ergens ben komen wonen, maar heel lang. En daar werd ik het voor het eerst geconfronteerd met de lelieteelt en dat baarde me vanaf het begin zorgen. Dus heb ik geprobeerd om het van het begin af aan aan de orde te stellen. Eerst in de gemeente Westerveld en later bij de provincie. En Meten=weten... Vanuit dat ik vrij actief was, ben ik gevraagd om ook deel te nemen aan Meten=weten. Maar omdat het handhavingsverzoek waar dit allemaal op berust... Met die spuitgegevens die we gekregen hebben, die hebben gewoon te maken met dat ene handhavingsverzoek dat we met de omwonenden van Noord Lheeder-es hebben ingesteld. En daarom gaat het eigenlijk... Dan spreek ik hier namens Noord Lheeder-es, maar wat mij betreft gaat het over heel Drenthe. Want het ene lelieteelt veld, zal denk ik niet anders zijn dan het andere veld.

De voorzitter: Dank u wel, we gaan naar mevrouw Zuiker van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Zuiker: Bedankt mevrouw Kolthoff dat u weer opkomt voor de inwoners die last hebben van de gifstoffen die worden uitgespoten in Drenthe. Het is vreselijk wat ondernemers hun burens mogen aandoen binnen de wet. Ik wilde even zeggen dat dit geen naoberschap is, waar we in Drenthe zo trots op zijn. En ik vind het ook heel storend dat omwonenden soms zeggen dat hun positie ondergeschikt wordt gemaakt aan de belangen...

De voorzitter: Mevrouw Zuiker, heeft u een vraag?

Mevrouw Zuiker: Ja, ik wil wel graag weten, u kwam met de geitenfokkerij, dat we die wel aan banden kunnen leggen omdat er inderdaad verbanden zijn tussen gezondheid en geitenhouderijen. Er zijn ook verbanden tussen gifstoffen, dat weten we ook, en de sierteelt en gezondheid. Dus ja, ik vind het een heel goed punt. Hoe denkt u dat we dat kunnen gebruiken om ook dat aan banden te leggen in Drenthe?

Mevrouw Kolthoff (inspreker): Ik denk dat je ze gewoon beide even serieus moet nemen. En ik las in die Omgevingsvisie, want ik volg vrij goed wat hier allemaal gebeurt omdat het me interesseert, en ik las dat de geitenfokkerij in die zin serieus genomen wordt. En ik dacht: Waarom niet voor de bollenteelt? Want het probleem is in mijn ogen net zo groot. Maar dat zijn allemaal politieke keuzes. Dus dat weet ik ook. Nee?

De voorzitter: Dank u wel. Even kijken, zijn er nog meer vragen? Ja, ik zie de heer Moes van de VVD.

De heer Moes: Dank u wel voorzitter. Mevrouw Kolthoff, u schrijft in uw brief dat de vastgestelde spuitbewegingen op het veld afwijken, zoals u vastgesteld heeft bij wat blijkbaar de spuiten heeft opgegeven. Dus waarschijnlijk zijn dat dan meer bespuitingen?

Mevrouw Kolthoff (inspreker): Ja, acht keer meer. Maar...

De heer Moes: Daar wou ik naar vragen: Is het u bekend dat als een teler met de spuitmachine bemestingstoffen spuit, dat hij dit niet hoeft op te geven, omdat er dan geen gewasbeschermingsmiddelen in zitten? Is u dat bekend?

Mevrouw Kolthoff (inspreker): Dat heb ik begrepen uit het interview op RTV, maar ik denk dan bij mezelf: Als je het hebt over communicatie, is het handig om dat dan ook mee te delen. Voor bewoners is een spuitbeurt... Je kan niet zien wat erin zit, dus je ziet ook niet wat eruit komt. Zo simpel is het. Dus als hij ons zou zeggen: Wat hij zei RTV ging over kunstmest, oké. Maar ik wil het wel graag weten.

De voorzitter: Ik zie een reactie van gedeputeerde Brink aan mijn linkerkant. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter, omdat ik net 'nee' schudde in de zin van dat er een vergelijking getrokken wordt met een geitenhouderij, dat doet ook de Partij voor de Dieren, dan kom je op het voorzorgsprincipe. Bij de geitenhouderij wordt bestaand gebruik, en ik denk dat we daar even naartoe moeten, ook niet teruggetrokken. Dus bestaand gebruik blijft ook intact. Het gaat dan om nieuwvestiging. We hebben gezegd in onze Omgevingsverordening, als het om agrarische grond gaat, dan is dat bestaand gebruik. Dus dan kom je op hetzelfde verhaal bij de geitenhouderij en dan moet je nog gegronde rapporten hebben. Die zijn er nog niet. En dat is de reden dat je dus daar niet dat voorzorgsprincipe dan wel... dat kunt toepassen. Dus het is niet een

politieke keuze, het is een juridische keuze. Dat het juridisch niet mogelijk is vergelijkbaar met een geitenhouderij, waar ook bestaand gebruik gewoon gelegaliseerd is en gewoon intact blijft.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, dit roept ook weer een nieuwe discussie op waar ik niet op zal reageren. Ik vind deze toevoeging gewoon ook niet juist. Er zijn onderdelen aan die wel een politieke keuze zijn.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk rond. En volgens mij waren dit dan de vragen aan mevrouw Kolthoff. Ik dank u hartelijk voor uw bijdrage.

4. Besluitenlijst van de vergadering van 11 januari en de lijst van toezeggingen

De voorzitter: en dan gaan wij verder met het volgende agendapunt, 4, en dat is de besluitenlijst. Heeft iemand iets op te merken over de besluitenlijst? Dat is niet het geval. Dan is daarmee de besluitenlijst vastgesteld en u ziet dat de toezeggingenlijst bijzonder is opgeschoond voor de verkiezingen. En we danken GS daarvoor. Is er derhalve iemand die iets wilt zeggen over de toezeggingenlijst? Een commissielid of een gedeputeerde? Nee, ook niet/ja, ik zie de heer Brink zijn vinger opsteken. U wilt u iets zeggen over de toezeggingenlijst?

Gedeputeerde Brink: En dan moet ik even zoeken, maar volgens mij is er iets gevraagd door de D66-fractie, de heer Pragt, als het gaat om de Norgervaart. Ik dacht dat dat nou bij dit punt aan de orde komt, maar daar is gisteren door de griffie een mail over gestuurd volgens mij.

De heer Pragt: Maar dat is niet bij de toezeggingenlijst, maar bij de ingekomen stukken.

Gedeputeerde Brink: Dat vind ik ook goed.

De voorzitter: Dat gaan we behandelen bij de ingekomen stukken inderdaad. De heer Jumelet gaat uw gang.

Gedeputeerde Jumelet: Dank u wel voorzitter, dat gaat over zomaar enige tijd geleden, daar staat trouwens collega Brink bij. Hij zegt toe een gesprek te organiseren tussen inspreker mevrouw Nieboer en de provincie Drenthe, de gemeenten Noordenveld en zegt PS toe hen daarvan op de hoogte te houden. Dat gesprek heeft al een heel lange tijd geleden plaatsgevonden. Ik houd ook steeds contact met de gemeente als het gaat om de voortgang. Want de opdracht ligt allereerst bij de gemeente. En ja, dit kan er heel lang op blijven staan. Maar er zijn gesprekken geweest, ook met de toen inspreker die ook op dit punt ook haar punt heeft gemaakt. Er is ook gesproken met de gemeente en de gemeente heeft op zich genomen om hier verder nu invulling aan te geven. Dus ik zou willen zeggen eigenlijk hier, dat aan de toezegging is voldaan voorzitter.

De voorzitter: Waarvan akte. Dank u wel.

5. Ingekomen stukken

De voorzitter: Wij gaan verder met agendapunt 5. Dat betreft de ingekomen stukken. Toegezonden aan u is een lijst met ingekomen stukken A.1 t/m A.9, B.1 t/m B.11 en C.1. Zoals gebruikelijk

konden de schriftelijke vragen weer gesteld worden tot dinsdagmorgen 9.00 uur. Er zijn meerdere schriftelijke vragen over de Lis gesteld. Deze zijn ook op het SIS gezet en aan u en de gedeputeerde gemaïld. Even kijken. De volgende vragen zijn binnengekomen. We gaan naar de fractie van D66. De heer Pragt, gaat uw gang.

De heer Pragt: Dank u voorzitter. Het betreft A.1, verkeersbesluit N373 Norgervaart. Wij hebben vernomen dat er een goed en constructief overleg is geweest met de aanwonenden. Er is in dat overleg afgesproken dat er een aanvullend onderzoek gehouden wordt naar de wenselijke snelheid op de Norgervaart. We hebben ook begrepen dat het onderzoek is afgerond en er een rapport is met de bevindingen over de snelheid op de Norgervaart. Onze vraag is of wij als Staten dit rapport kunnen krijgen en kan de gedeputeerde aangeven wat de belangrijkste bevindingen zijn van het rapport? We horen graag. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel en dan geef ik graag het woord aan de heer Brink als vervanger van mevrouw Vedelaar.

Gedeputeerde Brink: Dank u wel voorzitter, maar dan krijgen je een beetje als je iPad tijdens een vergadering met een update bezig is, ben je ook ongeveer alles kwijt. Dus dat begint goed. Voorzitter, maar dit rapport is inderdaad afgerond en het rapport krijgt u ook ter inzage. Let wel, mevrouw Vedelaar heeft het nog niet kunnen zien, het is afgelopen vrijdag afgerond, maar zij zal daar zeker zo spoedig mogelijk naar kijken. Maar dat rapport wordt ook u ter kennisname toegestuurd.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Pragt nog in tweede instantie.

De heer Pragt: En op welke termijn gebeurt dat?

De voorzitter: De heer Brink.

Gedeputeerde Brink: Ik denk in principe zo spoedig mogelijk, maar laat haar eerst even zelf kennis nemen van het rapport en u het dan toesturen. Maar ik denk niet dat dat lang hoeft te duren, maar ik kijk naar links.

De voorzitter: En op links wordt gelachen, maar zo spoedig mogelijk.

Gedeputeerde Brink: Ik denk, het rapport volgens mij, het is opgesteld en daar moet je ook even naar kijken, dat het ook even met de omgeving misschien besproken moet worden alvorens het naar u toe gaat. Maar zo snel als dat mogelijk is, als je de juiste procedure volgt: De belanghebbers eerst en dan ook zo snel mogelijk naar de Staten.

De voorzitter: Dank u wel. We gaan verder met de fractie van de Partij van de Arbeid. De heer Bosch heeft een vraag over de Achtste voortgangsrapportage Natuur, A.4. Gaat uw gang.

De heer Bosch: Dank u wel. Kijk, nu doet hij het wel, dat is mooi meegenomen. Ja, uit de voortgangsrapportage blijkt dat het herstel van de natuurkwaliteit buiten de Natura 2000-gebieden achterblijft en dat verdroging, verzuring en vermessing nog steeds een bedreiging vormen en dat verbetering van de milieumomstandigheden nog niet in zicht is en dat er in het agrarisch cultuurlandschap een overduidelijke afname is van biodiversiteit. Een zorgelijke ontwikkeling wat de Partij van de Arbeid betreft. En we willen het college vragen welke ijzers ze nog in het vuur

heeft om deze trends om te buigen en valt er op deze opgave nog wel te versnellen? Dank u wel voorzitter.

De voorzitter. Dank u wel. Ik geef graag het woord aan de heer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet. Ik begrijp dat we hier mogen blijven zitten voorzitter? Dank u wel. We hebben ons Programma Natuurlijk Platteland, u bent daarvan op de hoogte. We hebben ook het Programma Natuur. We hebben ook ons Boer Burger Natuur Drenthe. Al die programma's, ik kan er nog een aantal noemen, zijn allemaal gericht op juist de kwestie: Hoe gaan we met elkaar zorgen dat onze natuurgebieden op orde komen, als ze dat niet zijn, als het gaat om de biodiversiteit. Dus ik denk dat het een heel terechte vraag is. In ieder geval geeft hier de Achtste voortgangsrapportage Natuur inzicht in waar we staan. Dat is vooral ook gericht op de opgaven vanuit het Natuurpact. Dus wat hier wordt genoteerd is vooral een voortgangsrapportage. En wat we vooral doen, en dat is ook naar aanleiding van dat het jaar 2027 dichterbij komt, is dat we gaan versnellen. Daar hebben we met elkaar ook binnen het hele palet van al die organisaties die eraan meedoen of een rol in hebben, ook die Versnellingsagenda vastgesteld. Dus daar hebben we ook nieuw instrumentarium voor en daarmee pogen we ook met elkaar de goede dingen te doen. Maar daar rapporteren we dus jaarlijks over. Dus het is denk ik goed om daar steeds aandacht voor te vragen, zoals u doet, en dus kunnen wij melden dat we daar voortgang mee hebben. Maar er staat nog veel te doen voorzitter.

De voorzitter. Dank u wel en we blijven bij de heer Bosch, want ook de volgende vraag over A.9 is van hem. Gaat uw gang.

De heer Bosch. Dank u voorzitter. In de bij de brief van het college als bijlage toegevoegde plan van aanpak voor het vervolg van het UPDA worden termijnen genoemd, waarbinnen het recent ingestelde adviescollege adviesrapporten moet aanleveren voor maatregelen die op de korte en lange termijn moeten bijdragen aan het realiseren van de gestelde doelen rondom de waterkwaliteit en -kwantiteit in het stroomgebied van de Drentsche Aa. De Partij van de Arbeid onderschrijft de urgentie dat er snel meters gemaakt moeten worden in dit dossier, maar vraagt zich af of de gestelde termijnen, namelijk respectievelijk eind eerste en eind tweede kwartaal van 2023 wel haalbaar zijn en of deze grote voortvarendheid effect heeft op de volledigheid en het laten uitkristalliseren van de ideeën over deze maatregelen. En graag een reactie daarop van de gedeputeerde.

De voorzitter. En in dit geval is dat gedeputeerde Kuipers. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Kuipers. Voorzitter, snelheid en zorgvuldigheid staan vaker op gespannen voet, om maar even met grote woorden binnen te komen. Nee kijk, de urgentie van dit dossier hoeft ik niet nogmaals te benadrukken, dat heeft het college ook opgeschreven. Maar ik kwam ook in de discussie bij de spreker, of in de vragenronde moet ik zeggen die meer op een discussie leek, als het ging om water ook wel bij u breed gedeeld... In principe zijn dit realistische termijnen, zijn ook afgestemd met de commissie en er is ook een ambtelijke begeleidingsgroep van de betrokken partijen die alle beschikbare informatie die we al hadden, want dit is geen nieuw traject, verzameld hebben en dat ligt allemaal klaar voor de commissie. Vervolgens is het aan de commissie zelf om die balans te bewaken, om te zorgen voor een inhoudelijk goede beantwoording van de vraagstelling binnen die termijnen. Maar ik verwacht dus dat dit een realistisch tijdspad is. Ik heb persoonlijk nog bij de voorzitters van de commissie aangegeven waarom die dead-

lines en die voortvarend zo belangrijk zijn. Want het is niet alleen maar omdat wij snel antwoord willen, het is ook omdat wij iets met die adviezen willen doen, zowel voor een korte termijn advies.... Een lange termijn advies moet strategische bouwstenen opleveren voor de Omgevingsvisie en voor het Nationaal Programma Landelijk Gebied. En dan heeft dat geen zin als we dat niet in de goede volgorde doen. Dus naast dat het afgestemd is, volgens mij een heel realistisch tijdpad, zit er ook een samenhang met de dingen die we elders aan het doen zijn en die heb ik persoonlijk nog benadrukt bij de commissie. Maar goed dat u hier aandacht voor houdt, want dit is iets wat we met elkaar moeten bewaken. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. We gaan verder met B.2, Afschrift van de brief van omliggende dorpsgemeenschappen van het Holtingerveld over ontwikkelingen aldaar. De heer Vegter van het CDA heeft daar een vraag over.

De heer Vegter: Dank u wel mevrouw de voorzitter. Samenleven doe je nu eenmaal niet alleen. Volgens de opstellers van deze brief is er geen of onvoldoende communicatie tussen de verschillende overheden, terreinbeherende organisaties en de bewoners in dit gebied. En leefbaarheid op het platteland is niet alleen belangrijk voor het CDA, maar wordt ook voortdurend door de provincie Drenthe van groot belang genoemd. Naar aanleiding van deze brief hebben wij de volgende vragen. Herkent het college van GS zich in de teneur van deze brief? Zijn of worden er drie beheerdoelen toegevoegd aan het Holtingerveld en zo ja, hoe ver staat het nou in dit proces? Is de veiligheid voor mens en dier in het gebied voldoende gewaarborgd en is er naar de opvatting van het college van GS voldoende regie tussen de verschillende actoren in het gebied, zoals provincie, gemeenten, waterschap, Staatsbosbeheer, terreineigenaren et cetera?

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Vegter. Ik geef graag het... Oh, die gaat over hetzelfde onderwerp. Hetzelfde onderwerp heeft ook de heer Bosch van de Partij van de Arbeid een vraag over, mijnheer Bosch?

De heer Bosch: Ja klopt. De Partij van de Arbeid-fractie is over dit thema eveneens benaderd door de dorpsgemeenschap Uffelte en heeft hierover recent nog contact gehad met hen. Er leven bij de omwonenden van het Holtingerveld zorgen over de gang van zaken rondom het water- en terreinbeheer van het Holtingerveld, de heer Vegter had het er ook al over, de effecten hiervan op de veiligheid, leefbaarheid en de maatschappelijke activiteiten in de omgeving en het gebrek aan regie rondom het water- en terreinbeheer door organisaties. De eerste vraag komt overeen met die van de heer Vegter. Herkent de gedeputeerde zich in het geschetste beeld? Een tweede vraag, lichtelijk anders dan het CDA: Welke positie hebben lokale bewonersgroepen in de maatschappelijke weging van de impact van deze maatregelen?

De voorzitter: Dank u wel. Dan nu graag het antwoord van de heer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Dank u wel voorzitter. De brief gestuurd door de omliggende dorpsgemeenschappen/ dorpsverenigingen Holtingerveld, en ook Uffelte wordt daarin genoemd, is ons natuurlijk toegekomen. Het was een heel relaas zeg ik maar even van verslaggevers van 2 jaren, maar dat ook terugziet op 12 jaar geleden. Dus het is nogal een periode die even de revue passeert en ook nogal wat onderwerpen, die vervolgens worden vervat in deze brief. Ik waardeer zeer dat mensen ook kenbaar maken wat ze zien, wat ze meemaken en wat er volgens hen gewoon aan de orde is, waar het misschien ook wel misgaat. Dus dat allereerst gezegd hebbend. De vragen zijn helder. Herkent u de teneur? Ik ben daar wat genuanceerder in, zal ik maar zeggen, omdat we denk ik met elkaar moeten constateren dat iets dat je altijd in 'De Weijert' hebt

gehad, ook aan veranderingen onderhevig zijn. En dat betekent ook dat bij wijze van spreken de beleving van mensen kan zijn, dat het zo zou moeten blijven. En dat er in ieder geval wel een aantal ontwikkelingen zijn waarvan we met elkaar ook hier vinden dat die noodzakelijk zijn als het gaat om herstel van de natuur, als het gaat om bijvoorbeeld de recreatiedruk, als het gaat om watermaatregelen en dat soort zaken. Dus ik kijk er vooral wat genuanceerder naar en ik zou zo zeggen ook wat dan wat mij betreft ook de volgende stap zou moeten zijn. Maar even ingaande op uw vragen. Als het gaat om de drie beheerdoelen die ook extra worden genoemd. U herinnert zich misschien nog wel het zogenaamde Veegbesluit. Dat Veegbesluit is door de minister genomen op basis van al aanwezige natuurwaarden. Daar is geformaliseerd en er is in ieder geval een procedure voor ingezet waar mensen ook bezwaar tegen zouden kunnen maken. Dat is door een heel aantal inwoners gedaan, niet alleen hier, maar ook op heel veel andere plekken. Daarvan is in ieder geval kenbaar gemaakt dat wat ons betreft het een verantwoordelijkheid van de minister is. Dus de vraag is: Wat moet je daar dan mee? Daarom ook die genuanceerdheid als het gaat om het hoe ik ernaar kijk. Want we kunnen niet zo gek veel meer dan dat het er gewoon is en dan zul je moeten formaliseren ook in je beheerplannen. De vraag naar veiligheid mens, dier, ik lees dat ook. Ik laat dat nu even voor wat het is, want ik vind het lastig om te kunnen beoordelen. En belangrijker misschien nog wel is die laatste vraag van de heer Vegter: Hoe zit het nou met de regie? En daar moet je toch constateren dat er heel veel verschillende actoren zijn. Er zijn de waterschappen, het Staatsbosbeheer, het is Defensie, het is de provincie, het zijn de dorpsgemeenschappen zelf die ook een rol hebben en mee willen doen. Dus het beheerplan waar we juridisch gewoon met elkaar een aantal dingen hebben vastgelegd. De constatering is in ieder dat je moet constateren dat dat niet helder is blijkbaar naar buiten toe, wie de regie voert. Dat kan te maken hebben met het feit dat gewoon heel simpel de rollen en de verantwoordelijkheden verschillend liggen. Waterschap is nu eenmaal verantwoordelijk voor de wateropgave, Staatsbosbeheer is ook verantwoordelijk voor zijn eigen terreinen, Defensie heeft ook weer een bijzondere rol, maar het is wel aan ons om dat goed te verknopen en te verbinden. Die opdracht hebben we ook en daar zal ik ook nadrukkelijk naar kijken. Die brief is binnengekomen half januari. Stelt u maar gewoon vast dat er werk van wordt gemaakt om te kijken: Hoe kan dit nou allemaal? Hoe kan dit zó overkomen bij de dorpsgemeenschappen dat ze zo'n brief moeten schrijven? En daarom is... Oh ja, de vraag van de heer Bosch, dat was de tweede: Welke positie hebben lokale bewonersgroepen in de maatschappelijke weging? Dat is een van die kwesties die we gewoon met elkaar moeten gaan bespreken. En daarom heb ik ook het voorstel gedaan om met deze mensen, de briefschrijvers, aan tafel te zitten om vooral met elkaar die hele brief is door te akkeren. Wat maak je nou mee? Wat zie je nou? Waar hebben we nou eenmaal mee te maken? Zaken die gewoon zijn zoals ze zijn, wettelijk bijvoorbeeld. En waar hebben we met elkaar invloed op? Want ik denk dat het goed is, en daar zit die genuanceerd ook in, je moet soms constateren dat zaken gewoon moeten en je hebt zaken die misschien wel vooral aan de orde moeten komen in de zin van: Hoe ga je het dan doen? En wat betekent dat dan voor je rondje lopen over het Holttingerveld, of wat betekent het dan als het gaat om de recreatie die we ook met elkaar belangrijk vinden? Voorzitter, ik probeer me even af te pellen. Ik heb geprobeerd de vragen te beantwoorden, maar dat is in zijn algemeenheid. Ik kan niet anders, maar ik doe in ieder geval hier de toezegging dat ik met de mensen in gesprek ga. Die afspraak wordt gepoogd te maken, is er niet geweest, helaas niet, maar die wordt in ieder geval in de agenda... staat bij mij gereserveerd en we zullen die toezegging in ieder geval hier kunnen doen, dat het gesprek er komt over al deze zaken hier in deze brief genoemd. Voorzitter.

De voorzitter. Fijn, dank u wel. Mijnheer Vegter nog in tweede instantie.

De heer Vegter: Ik wil even dankzeggen voor in ieder geval die toezegging, want ik denk dat daar grote behoefte aan is. Dus daar ben ik erg blij mee.

De voorzitter: En ik zie dat de heer Bosch daar ook blij mee is. Hartstikke fijn. Dank u wel mijnheer Jumelet. En dan hebben we nog een voorhangprocedure. Hoewel we die natuurlijk twee weken geleden hebben afgeschaft, gaat die nieuwe regeling, die nieuwe subsidieverordening pas in op 3 juli. Vandaar dat we vandaag nog C.1 gaan behandelen: Het voornemen om in totaal een aanvullende subsidie van € 987.801 te verlenen aan Landschapsbeheer, Gebiedscoöperatie Zuidwest-Drenthe en Agrarische Natuur Drenthe voor het uitvoeren van de gebiedsplannen van de agenda Boer Burger Natuur Drenthe voor de jaren 2023 en 2024 en daarbij het voornemen om een aanvullende subsidie van € 210.795 te verlenen aan Agro Eco Advisors voor het uitvoeren van een pilot ten behoeve van de herintroductie van boekweit in 2023 en 2024. Wil iemand daarover het woord? Ik geef graag het woord aan de heer Vorenkamp, PVV.

De heer Vorenkamp: Dank u wel voorzitter. Dat zal dan waarschijnlijk een van de laatste keren zijn dat ik over een C-stuk het woord kan voeren, maar dan toch graag. Ik vind het jammer dat het niet meer kan overigens. Ik heb een hele korte vraag. Wij willen dat niet tegenhouden, deze subsidies, we willen ze niet tegenhouden, maar we hebben toch even een vraag over de laatste. Waarom is er nou voor de tweede keer toch een behoorlijk bedrag nodig voor die boekweitpilot? Want boekweit levert ook geld op lijkt me. Het is ook een product dat... Het is een commodity in principe. En waarom is er opnieuw weer zo'n groot bedrag nodig?

De voorzitter: Waarom is het nodig, is de vraag. En ik denk aan de heer Jumelet. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Jumelet: Nee, ik schrok er niet van, maar ik dacht dat het bijna vanzelfsprekend was dat ik de vraag hier beantwoordde. Maar voorzitter, dit is ook vanuit de agenda Boer Burger Natuur Drenthe opnieuw voorgedragen, omdat we er heel veel kansen inzien en dat er heel veel belangstelling is. En ik denk dat het ook als het gaat om het verwaarden en als het gaat om de producten die er van gemaakt kunnen worden, dat een hele mooie kans is. Nou, u hebt zelf kunnen zien dat de voordelen van boekweit ook in de brief staan opgesomd. Dus voor ons is het in ieder geval geen discussie geweest om hier aan bij te willen dragen. En uiteindelijk is het eindig als het gaat om subsidie. Dat hoop ik tenminste wel, want anders gaan we met de verkeerde dingen aan de gang. Maar dit vraagt in ieder geval nog een subsidie om nog een grotere slag te maken als het gaat om de introductie of herintroductie zelfs van de boekweitteelt, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Iemand anders? De heer Veldsema van de ChristenUnie.

De heer Veldsema: Bij de Staten staat het verzoek om eventuele wensen. Ik had als wens een vraag gesteld via de mail richting de heer Jumelet om informatie, ook over dat laatste gedeelte. Daar heb ik niets over ontvangen. Ook niet of het wel of niet kon. Wat is daar de outlook?

De voorzitter: De heer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, ik ben blij dat de heer Veldsema deze vraag stelt. Want inderdaad u heeft mij een mailtje gestuurd. Ik was er nog niet aan toegekomen om die mail te beantwoorden, maar u krijgt de informatie gewoon vanuit het projectplan. Ik denk dat dat uw wens is en dat krijgt u gewoon toegestuurd. Die toezegging doe ik ook. En als het via de griffie gaat, komt het aan iedereen toe voorzitter. Dank u wel. Nog iemand anders over C.1? Dat is niet het geval. Dan kunnen we concluderen dat GS de subsidie kan verlenen.

6. Rondvraag

De voorzitter: We zijn bij agendapunt 6 en dat betreft de rondvraag. Er zijn twee rondvragen binnengekomen. En als eerste een vraag vanuit de fractie van het CDA over paasvuren in combinatie met het stikstofvraagstuk. En ik geef graag het woord aan de heer Vegter. U mag het vanaf hier doen.

De heer Vegter: Dank u wel voorzitter. Volgens berichtgeving bij RTV Drenthe raakt het stikstofvraagstuk ook de paasvuurorganisaties. Die moeten namelijk aangeven hoeveel stikstof het paasvuur uitstoot en daar zijn ingewikkelde berekeningen voor nodig. Het CDA vindt dat de paasvuren in Drenthe behoren tot het cultureel erfgoed en dat de organisaties die deze paasvuren organiseren niet de dupe mogen worden van ingewikkelde rekenmethodes, die ook nog eens door gespecialiseerde bureaus gemaakt moeten worden. Want hierdoor komt er een onevenredig hoge administratieve en financiële druk bij de vrijwilligersorganisaties te liggen. In de berichtgeving van RTV Drenthe staat dat gemeenten gaan helpen, maar niet op welke wijze. In de provincie Overijssel heeft het college van GS aangegeven dat zij de kosten van de stikstofberekeningen voor haar rekening zal nemen. En dan is de vraag: Is het college van GS het met ons eens dat paasvuren in Drenthe tot het cultureel erfgoed van onze provincie behoren? En kan het college aangeven of de provincie bekend is met deze problematiek, en zo ja op welke wijze de provincie deze organisaties te hulp kan schieten?

De voorzitter: Hartelijk dank mijnheer Vegter. Ik vraag de heer Kuipers naar voren voor het antwoord.

Gedeputeerde Kuipers: Dank u wel voorzitter, ik dacht dat het al vanzelfsprekend was dat collega Jumelet het zou doen. Maar dank voor deze vraag. Er is natuurlijk een en ander in de berichtgeving ook geweest, inclusief een reactie van burgemeester Van Oosterhout. Voorzitter, samen met de Drentse gemeenten vinden wij paasvuren in Drenthe een mooie traditie. Ik vond nog ergens die column die Daniël Lohues in november vorig jaar heeft geschreven, 'Heilige vuur' getiteld. Die heeft u wellicht ook gezien. Ik kan dat niet zo mooi verwoorden, dus dat zal ik verder ook niet doen. Maar daar staat het belang goed in verwoord en dat heeft de heer Vegter ook gedaan. Dan even terug prozaïsch, hoe moet je dat dan regelen? Want wil je een paasvuur organiseren, dan zul je je altijd als initiatiefnemer moeten melden bij de gemeente. Vaak is dat al jaar in jaar uit dat contact. En de gemeente beoordeelt dan zo'n aanvraag. Die kijkt naar de locatie, die kijkt naar de omvang, aan en afvoer, veiligheid, alles, en uiteindelijk moet de toestemming ook door die gemeente verleend worden of verleend zijn. Kijk nou naar die stikstofproblematiek. Die geldt voor alles, dus ook voor paasvuren. Dan hebben de gemeenten inderdaad aangegeven dat de initiatiefnemers worden ondersteund, en dat geldt er dus ook voor dat de gemeente helpt bij het maken bij berekeningen. En als daar kosten voor gemaakt moeten worden, dan worden die ook door de gemeente vergoed. Dus dat is deels een antwoord op uw vraag. Wat doen wij als provincie? Wij faciliteren de gemeente met informatie die hen ook helpt om tot die goede beoordeling te komen. We hebben vorig jaar al een brochure gemaakt als het gaat om evenementen in relatie met de natuur. Die hebben we ook met u gedeeld. Daar zit informatie in over: Hoe om te gaan met stikstof, hoe gaan we om met de Wet natuurbescherming in het algemeen? Dus wij bieden daar op allerlei manieren tips en tricks. We hebben op onze website ook informatie over het maken van die stikstofberekening. We hebben ook een lijst met adviesbureaus. En overall waar het ingewikkelder is dan de eerste beoordeling door de gemeente, hebben we ook goed contact met de gemeente. Tot slot voorzitter. Wat wij in het algemeen doen, want u zegt iets over vrijwilligers, paasvuur is één categorie evenementen dat op

heel veel plekken maar wel soortgelijk is voor kleine evenementen. In zijn algemeenheid zijn we aan het verkennen of wij ook, naast wat de gemeenten al doen, kunnen komen met een tegemoetkoming in de kosten voor het maken van berekeningen en plannen als het gaat om de omgang met natuur in de vorm van een voucherregeling. Dat geldt nadrukkelijk voor kleine evenementen in brede zin, omdat ieder evenement anders is en verschillend. En tot slot voorzitter. Ik snap de frustratie die bij mij leeft en die ook doorklinkt in de woorden van de heer Vegter. Sinds het vervallen van de PAS valt iedere activiteit onder hetzelfde regime als wanneer je een fabriek wil oprichten. En dat legt een bovengemiddelde druk op zeker kleine evenementen. Dus wij doen er alles aan om onze natuur te herstellen en ook te versterken, zodat we ook weer op een manier om kunnen gaan met activiteiten en evenementen in de toestemmingsverlening die past bij een sterke natuur, maar ook bij een bruisend Drenthe. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. We gaan verder met de tweede rondvraag. Ik vraag de heer Moes naar voren. Hij heeft een vraag over wolfwerend raster. Gaat uw gang.

De heer Moes: Dank u wel voorzitter. Na een vermoedelijke wolfaanval afgelopen vrijdag in een perceel met wolfwerend raster was de conclusie van de BIJ12 dat het raster voldeed aan de normen van BIJ12. De conclusie van de wolvenconsulent van Drenthe, die zaterdag het wolfwerend raster controleerde terwijl de schapen vrijdag al naar huis gehaald waren, was dat er gebreken aan het raster waren. Voorzitter, met welk protocol wordt de consulent van de provincie het veld in gestuurd om wolfwerend raster te beoordelen? Wat is hier de juridische status van de bevindingen en de rapportage van de wolvenconsulent? Hoe denkt de provincie dierenhouders nog te motiveren maatregelen te nemen tegen de wolf, als de conclusies van de bevoegde organisaties niet eenduidig zijn? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik geef graag het woord aan de heer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Dank u wel voorzitter. Waar het betreft de vragen naar aanleiding van weer een aanval op schapen bij de desbetreffende schapenhouder. Welk protocol? We hebben te maken met de handleiding van BIJ12. Dat is ook opgenomen in de subsidieregeling hoe wij dat met elkaar ook voor ogen hebben. En daar zal ik niet verder over uitweiden, daar is sprake van als die hekwerken worden gezet, of in ieder geval die rasters. Geconstateerd moet worden dat onze, want dat is onze consulent, met die opdracht ook het veld wordt ingestuurd. Want zo adviseert die ook. Waar het hier over gaat, is de constatering: Is er dan voldaan? Want uiteindelijk moeten we dan de wolven buiten houden en blijktbaar is dat niet gebeurd. En dan wordt er ook gekeken na afloop: Zijn er ook zaken misschien niet helemaal goed gegaan? De constatering op de vrijdag is er een geweest van de taxateur of ieder geval van degene die ook daar aanwezig was op dat moment. En op zaterdag is iemand van ons vanuit de buitendienst met de consulent langs geweest en er is geconstateerd dat er toch hier of daar nog wat... Ik wil eigenlijk wegblijven van dat soort discussies, want daar komen we nooit met elkaar uit. Volgens mij moet het gaan over: Heeft iemand zijn best gedaan? Is het zo goed als mogelijk? En vervolgens moeten we constateren dat er dan sprake is van wel of niet voldoende bescherming van het vee. Dus ik blijf weg van die discussie, heeft de een nou gelijk of de ander gelijk. Volgens mij moeten we ons best doen. Want er zijn bijvoorbeeld situaties dat er storm is of er is bijvoorbeeld sprake van vernieling. Ook dat gebeurt. En daar kan de veehouder in dit geval dan niks aan doen. Maar vooral van belang is dat hij zijn best heeft gedaan. En dat ziet dan eigenlijk al direct op de vraag die u vervolgens stelt, namelijk: Wat is de juridische status van de bevindingen en de rapportage van de wolvenconsulent? Nou, zo handelen wij ook zoveel mogelijk op deze manier richting de veehouders. Wat van belang is, is wel de vraag voorzitter, dat wil ik wel even benadrukken, dat

in de discussie over 'Is het vee wel goed beschermd en voldoende beschermd, heeft de veehouder dat ook wel voldoende gedaan?', daar moeten we met elkaar in het IPO-verband nog wel even een slag maken. Want ook daar moet je geen discussie over willen hebben. Heeft iemand nou wel of niet zijn best gedaan? We moeten met elkaar constateren dat de wolfwerende rasters noodzakelijk zijn. Daar hebben we ook onze subsidieregeling op ingericht. Daar doen we onze stinkende best voor, maar het moet er niet overgaan op enig moment of dat dan voldoende is of niet voldoende is. En daar moet wel een duidelijk standpunt over worden ingenomen, ook door de twaalf provincies gezamenlijk, want het kan niet zo zijn dat je in Drenthe het wel goed doet en in Overijssel niet of andersom. Daar moet helderheid over worden verschaft en dat zal in het addendum van het huidige wolvenplan ook worden verwoord. Als derde vraag die gesteld wordt: Hoe denkt de provincie dierhouders nog te motiveren maatregelen te nemen? Ik ga dus even voorbij aan die discussie, maar ik ga ervan uit dat wij vooral met onze subsidiemogelijkheden die we gisteren ook weer verruimd hebben, zoveel mogelijk mensen ook aanzetten om hun dieren goed te beschermen. Dat willen we zeker doen met ook een goede subsidieregeling. Daarnaast hebben we nog een aantal andere pilots uitstaan. Een daarvan is ook dat bij de desbetreffende dierenhouder ook nadrukkelijk door de provincie gekeken wordt hoe wij zo goed mogelijk de dieren kunnen beschermen. En we hebben ook met deze desbetreffende dierenhouder goede afspraken, hoe we dat in de komende tijd samen gaan oppakken voorzitter. Dus aan ons ook om er werk van te maken en u hebt daar gisteren ook berichtgeving over gezien. Dus dank u wel.

De voorzitter. Dank u wel. Ik kijk ook nog even of er nog andere mensen zijn die iets willen zeggen. Nee. De heer Moes, gaat uw gang.

De heer Moes. Voorzitter even kort. Dank voor uw brief die u gisteren verstuurd heeft. Maar u blijft bij de discussie weg en dat vind ik jammer, want ik wil er toch even op reageren. Deze veehouder is al een jaar bezig om zijn uiterste best te doen om alles wolfwerend te maken, Hij heeft 10 aanvallen gehad. In ons gebied, een gebied waar hij woont, zijn 30 bewezen aanvallen van het wolvenpaartje dat in het Drents-Friese Wold woont. En elke keer, ik ken hem, en elke keer, na elke aanval, wordt deze dierenhouder door de voorstanders van de wolf met de grond gelijk gemaakt omdat hij niet voldoende maatregelen zou nemen tegen de wolf. En u blijft bij de discussie weg. Maar hoe wilt u zulke dierhouders dan ooit nog motiveren om hier echt alles aan te doen? Dit gaat echt de verkeerde kant op. En ik ben dolblij met de brief die u gisteren verstuurd, maar echt heel veel mensen, en vooral de voorstanders weten niet wat zich rondom het Drents-Friese Wold afspeelt bij mens en dier.

De voorzitter. Dank u wel. Nog een reactie van de heer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet. Voorzitter, ik blijf erbij weg, bij een discussie. En waarom? Omdat ik de discussie niet wil voeren op deze manier, voor- of tegenstanders. Volgens mij hebben wij ons best te doen en is er ook doordat je steeds weer leert wat nodig is, wat mogelijk is, vooral aan de orde: Hoe gaan we het elke keer beter doen. En u hebt ook de brief kunnen lezen die wij gestuurd hebben gisteren, waar het juridisch onderzoek laat zien wat je moet doen om uiteindelijk ook iets te kunnen doen van beheer. Maar het betreft ook meerdere aanvallen bij vee dat goed beschermd is. Dus we moeten met elkaar zorgen dat dat optimaal gebeurt. En op uw laatste opmerking. We zijn met deze dierenhouder goed in gesprek. We hebben met elkaar ook goed geconstateerd dat we ook zijn kennis gaan gebruiken, hoe we dat in de rest van Drenthe kunnen doen. Dus geen enkel misverstand daarover. We laten deze mensen niet in de kou staan, maar we moeten wel constateren dat we het nog steeds, elke keer, misschien nog net even anders

moeten doen om te voorkomen dat schapen slachtoffer zijn van de wolf. Want daar gaat het uiteindelijk om voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter. Dank u wel. De heer Van de Weg een korte vraag nog?

De heer Van de Weg. Ja, dank u wel voorzitter. Ook naar mijnheer Moes, maar ook naar de gedeputeerde. Mijnheer Moes, ik geloof inderdaad wat u zegt en dat vind ik ook dramatisch. Daar kan ik me ook best... daar hoef ik geen moeite voor te doen om me daarvoor in te leven. Maar maakt u nu niet vanuit een geval, een casus als het ware, een algemene regeling. Dat er te veel nu, terwijl dat nu in dit geval gewoon een triest geval betreft, waar het meerdere keren gebeurt. En dat het dan generaliseerd wordt, dat vind ik het gevaar daarvan.

De voorzitter. Mijnheer Van de Weg, dit is dus niet het moment om weer die discussie hier te voeren. Ik geloof dat ik het nu elke keer moet gaan zeggen: Niet meer doen alstublieft. Wij hebben het onderwerp...

De heer Vorenkamp. Voorzitter, nu heb ik wel een vraag.

De voorzitter. Nou, ik denk dat we het hier even bij laten. Op een volgend moment gaan we vast weer praten over de wolf. Het moment is ook voorbij. Ik heb in een eerder moment gevraagd 'Wie wil er verder nog wat over zeggen?', toen stak u niet de vinger op. U bent gewoon te laat. Wij laten het hierbij.

7. Heroverweging Transferium De Punt; Statenstuk 2023-94

De voorzitter. We gaan verder met het volgende agendapunt en dat is agendapunt 7, de Heroverweging van het Transferium De Punt, Statenstuk 2023-94. Even kijken. In de eerste termijn krijgen de fracties 3 minuten en daarna de heer Brink vanuit het college 9 min en in de tweede termijn 1 minuut en voor de heer Brink 3 minuten. Even kijken. Gevraagd wordt het project het Transferium De Punt te stoppen, de opgaven op het gebied van natuur onder te brengen in het Programma Landelijk Gebied, kennis te nemen van het feit dat de Haarlemmermeer aansluiting niet wordt gerealiseerd en kennis te nemen van het voornemen van de gemeente Tynaarlo om vraagstukken op de Groningerstraat op te lossen. Ik hanteer een sprekerslijst en op nummer 1 staat de heer Vegter van het CDA, gevolgd door de heer Schomaker van de Partij van de Arbeid. De heer Vegter.

De heer Vegter. Het is toch fantastisch hier mevrouw de voorzitter, wat een plezier. Het is volgens ons een A-stuk, maar toch nog een paar woorden. Het Transferium bij De Punt en vooral wat er is gebeurd sinds de eerste planvorming sinds 2012 brengt bij het CDA een aantal spreekwoorden of gezegden in beeld. Een bestseller is wel geweest: Tussen droom en daad staan wetten in de weg en praktische bezwaren. Het leven wordt voorwaarts geleefd, doch achterwaarts begrepen. Bezint eer ge begint. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald. En dus nu: Het bijltje erbij neergooien. Voor de CDA-fractie is de hoofdvraag welke leerpunten kunnen we hier uit halen? Van uitstel komt afstel? Eerder de stekker eruit trekken? Sneller de knoop doorhakken? En geen 12 jaar lang trekken aan hetzelfde dode paard? Tja, mevrouw de voorzitter, en wat te denken van het door GS inschakelen van een uiteraard onafhankelijk onderzoeksbureau om nut en noodzaak aan te tonen? Is dat misschien weggegooid geld geweest? Namens de CDA-

fractie sluit ik af. We zijn 15 manjaren verder aan aanloopkosten en voorbereidende werkzaamheden en de vraag is dus: Wat is volgens het college van GS hier de belangrijkste conclusie en welk leerpunt nemen we mee naar de volgende bestuursperiode? We zijn benieuwd.

De voorzitter: Ik dank u hartelijk, mijnheer Vegter. Het woord is aan de heer Schomaker van de Partij van de Arbeid, gevolgd door de heer Pragt van D66.

De heer Schomaker: Dank u wel mevrouw de voorzitter. Om een klein beetje in de sfeer te blijven van de heer Vegter, hij slaat wat ons betreft de spijker op zijn kop. De casus Transferium De Punt bestaat al sinds 2010 en het plan voorziet in voorzieningen op het gebied van OV, parkeren en een Haarlemmermeer aansluiting op de A28. Na de PAS-uitspraak van de Raad van State was niet langer zicht op een vergunning. Het bestemmingsplan en de planologische procedure konden niet worden vastgesteld. Al direct bij de planpresentatie ontstond er een aanzienlijke weerstand met betrekking tot de omvang van het parkeerterrein, de situering in het beekdal en de nabijheid van N 2000-gebied de Drentsche Aa en er waren vraagtekens bij nut en noodzaak. Het verstrijken van de tijd maakt van vraagtekens negatieve uitroepstekens. Op Transferium Haren, dus dicht bij de stad, functioneert inmiddels een groot parkeerterrein dat nooit volstaat. Door de verlaging van de maximumsnelheid op de A28 is het invoeggevaar vanwege de snelheidsverschillen vrijwel verdwenen, net als de files op de A28. Dit ten gevolge van een betere doorstroom op het Julianaplein. En daarnaast wordt de meerwaarde van een OV-knooppunt op deze plek niet gezien. De hubs bij Haren en Westlaren zijn betere alternatieven. Voorts heeft de luchthaven GAE niet de te verwachte ontwikkeling laten zien en de bedrijvigheid concentreert zich steeds meer bij de stad Groningen, namelijk op de Westpoort. Vanuit de omgeving waren er veel bezwaren, onnodig in verband met Transferium Haren, geldverspilling, aantasting kwetsbare natuur. Ook binnen de gemeentelijke politiek van Tynaarlo bestond geen draagvlak. De algemene visie werd steeds meer: Geen grote bedrijvigheid ontwikkelen in het landelijk gebied tussen Groningen en Assen. Voorzitter, de Partij van de Arbeid fractie steunt de voorstellen van harte. En tot slot voorzitter een woord van lof voor gedeputeerde Vedelaar. Haar gelouterde voorganger Kees Bijl liet grote schoenen achter. En waarachtig, mevrouw Vedelaar maakte ze snel passend. Naast de going concern ging de gedeputeerde ook aan de slag met de dozen op zolder. Wat fantastisch dit te doen, voor belanghebbenden maar ook ten dienste van een opvolgende gedeputeerde en daarmee van de provincie. En een van die zolderdozen is het hierboven besproken Transferium De Punt. Voorzitter, ik mocht bij een van de bijeenkomsten aanwezig zijn. En het was echt bijzonder om te zien hoe mevrouw Vedelaar laverend tussen diverse standpunten en opmerkingen de avond leidde en de meningen ophaalde. Daardoor begeleidde zij de aanwezigen met respect naar een beschaafde discussie. Hoe fijn is dat. En het eerbetoon van Hilbert Polman was terecht. Een lovend artikel in het Dagblad met de veelzeggende titel 'Nelleke'. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik weet zeker dat mevrouw Vedelaar vanuit haar ziekbed heel erg geniet van deze loftuiting. Dus dank daarvoor. We gaan verder met de heer Pragt van D66 en daarna mevrouw Peeks van de Partij voor de Dieren.

De heer Pragt: Dank u voorzitter. Het Transferium De Punt is in de vorige Statenperiode meermaals besproken. D66 is ook toen al altijd tegen de realisatie van het Transferium De Punt geweest. D66 is niet verrast dat er onvoldoende draagvlak is voor de realisatie van het Transferium. D66 kan ook dan instemmen met het stopzetten van het project Transferium De Punt en kan de argumenten hiervoor onderschrijven. Wij kunnen dus instemmen met de voorliggende besluiten. Dank u voorzitter.

De voorzitter: Heel fijn, dank u wel. Het woord is aan mevrouw Peeks van de Partij voor de Dieren. Daarna de heer Bos van GroenLinks.

Mevrouw Peeks: Dank u wel voorzitter. Ik kan ook kort zijn net als de heer Pragt. De Partij voor de Dieren is verheugd dat het project van de aanleg van een Transferium bij de Punt op dit terrein bij een kwetsbaar natuurgebied niet doorgaat. Het is goed dat er is geluisterd naar de steekhoudende bezwaren van omwonenden en andere experts. Natuurlijk is de Partij voor de Dieren voor goede verbindingen met het openbaar vervoer in Drenthe, echter de aanleg van een Transferium op deze plek vonden wij niet verstandig. Verder is het wel heel belangrijk dat de veilige passages voor dieren met snelwegen gerealiseerd gaan worden. En hier gaat voor gezorgd worden, lezen we en dat is mooi. Wel is jammer dat voor de voorbereiding veel geld is gespendeerd, ondanks dat wij keer op keer hebben aangegeven dat een Transferium op deze plek onverstandig was. Toch ging men door met het onzalige idee. En om bij de spreekwoorden te blijven: Het is goed dat beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald wordt.

De voorzitter: Dank u wel. Het woord is aan de heer Bos van GroenLinks, daarna de heer Oosting van de VVD.

De heer Bos: Voorzitter dank. Er is al veel gezegd, waar wij ons grotendeels bij aan kunnen sluiten. Dat is wel heel prettig. Ik ga niet het spreekwoordenboek opnoemen zoals de heer Vegter eerder heeft gedaan. Ik probeer mij te onthouden van de verdere spreekwoorden. GroenLinks is tevreden met het besluit om de ontwikkelingen van het Transferium De Punt stop te zetten. Ook wij, onze fractie, hebben veel zorgen ontvangen vanuit omwonenden, betrokkenen en organisaties. En we zijn dan ook blij om te zien dat het draagvlak opnieuw onder de loep genomen is en dat er op dit moment zo te zien ook democratisch gezien genoeg animo is om te stoppen met het Transferium. GroenLinks zou wel graag zien dat het zogenoemde faunaknelpunt, en we horen net van de Partij voor de Dieren dat het eigenlijk al geregeld wordt, zo heb ik het niet gelezen in ieder geval, dat het wel opgelost gaat worden. En wij stellen voor om het daarvoor benodigde budget in ieder geval te reserveren, specifiek ook voor dit faunaknelpunt. Graag een reactie daarop van het college.

De voorzitter: Dank u wel. Het woord is aan de heer Oosting VVD, daarna de heer Wiersema van Sterk Lokaal Drenthe.

De heer Oosting: Voorzitter dank u wel. Nut en noodzaak. Dat zijn wel begrippen die kenmerkend zijn voor het Transferium bij De Punt. Kennelijk hebben we met elkaar de plank redelijk misgeslagen al die jaren. Al sinds 2012 namelijk wordt er over het Transferium gepraat. Het zou een mooie kans zijn de verkeersveiligheid op de Groningerstraat te vergroten, een betere en veiligere op- en afrit te kunnen realiseren naar en van de A28 en de busverbindingen beter ontknopen. En dat alles gerealiseerd binnen de contouren van de A28. Goed plan zou je denken. Vonden wij eigenlijk ook wel als VVD-fractie. Maar er zijn meningen over allerlei zaken, natuurwaarden links en rechts van de A28. Natuurlijk vinden we de natuur van belang, maar er wordt er soms wel niet erg veel gewicht gehangen aan natuur ter plaatse. Er wordt de discussie nog gevoerd of het Transferium echt wel nodig is? Ligt de locatie wel op een goede plek? De gemeente Tynaarlo komt zelfs niet tot vaststelling van het bestemmingsplan. Wij zijn van mening dat de behoefte voor een Transferium van onderop moet komen. Zolang partijen het niet eens zijn hebben wij er geen moeite mee dat het project voor de provincie hier stopt. Even heel kort door

de bocht: Wanneer er geen OV-halteplaats komt, rijdt de provinciale bus gewoon door. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik vraag naar voren de heer Wiersema van Sterk Lokaal Drenthe en daarna de heer Veldsema van de ChristenUnie.

De heer Wiersema: Voorzitter, collega's. Ons wordt gevraagd een eind te maken aan het project Transferium De Punt en een aantal afgeleide besluiten. Wij stemmen hiermee in. Maar staat u ons toe over het proces nog een aantal opmerkingen te maken. Meer dan tien jaar, bijna drie bestuursperiodes geleden, werd het ambitieuze plan opgepakt een Transferium te realiseren met een eindplaatje voor maximaal 2000 plaatsen. Al heel snel bleek dit om tal van redenen op veel weerstand te stuiten. Niet handig naast een natuurgebied, vragen bij nut en noodzaak en het draagvlak verdween als sneeuw voor de zon, ik moet toch ook eens even iets regelen, niet nodig bovendien als er goede alternatieven in de buurt zijn. Zelfs een super uitgekleden versie ter grootte van een gemiddelde Albert Heijn parkeerterrein redde het niet. Tijd dus om afscheid te nemen. Wel blijven we zitten met enkele vragen. Hoe is het mogelijk dat we meer dan tien jaar bezig zijn met een relatief bescheiden plan en wat zegt dit over de politieke slagkracht? Ronduit schokkend is onze mening is het vast te stellen, dat de voorbereidingskosten meer dan € 1 miljoen, oftewel 20% van de totale geplande kosten, bedroegen. Een evaluatie is meer dan gewenst. En ik hoop dat hier ook steun van andere partijen is. Ik merk, ik proef het in ieder geval een beetje bij het CDA en ook bij de Partij van de Arbeid. Maar voorzitter, om positief te eindigen: Aan elk nadeel zit ook een voordeel. Dat is dan de € 5 miljoen die beschikbaar blijft voor andere projecten. Wie weet komt er vandaag nog een aan de orde waar dat uitstekend gebruikt zal kunnen worden, zoals bij bijvoorbeeld de N34. Of is het nou de N33? Nee, N34. Dank u wel.

De voorzitter: En u bedankt. Het woord is aan de heer Veldsema van de ChristenUnie, daarna de heer Koopmans van de PVV.

De heer Veldsema: Voorzitter, excuus. Soap en moed, het onderwerp Transferium De Punt heeft al een geschiedenis. Bij een vorige behandeling, pak hem beet 8 jaar geleden, stond ik hier ook, vlak naast mijnheer Brink. En onze fractie was toen aarzelend. Op basis van een uitgebreid onderzoeksrapport en de toelichting daarbij hebben we een overweging gemaakt en voorgestemd. Dat was onder meer vanwege de toename van de verkeersintensiteit, filevorming bij de oprit en de groei die voorzien was van zwaar vervoer vanuit Eelde. In dit rapport vinden we daar weinig van terug. Onderbouwning lijkt meer omgekeerd wensdenken te zijn. De omgeving ziet 2000 parkeerplaatsen niet zitten en 500 ook niet. Wel graag een aanpassing op de Groningerstraat en geen woord over de huidige P&R die daar is. Met als summum toch wel de opmerking over het OV, met name belangrijk voor jeugd. Zij, die anderen dus, reizen op een andere manier dan de ouderen. En dan paragraaf 1.3: Emissieloos aanleggen. Waar komt dat ineens vandaan? Een emissie van wat? NOx, CO2, warmte, stof? Dan kan ik me voorstellen dat het niet tot een kostenstijging van € 4 miljoen beperkt blijft. Graag een korte reactie daarop van de gedeputeerde. Maar genoeg over de soap, nu de feiten. De bezetting van Haren is weer stabiel, op pak hem beet 55%. Ook na corona en met deels realisatie van het Julianaknooppunt. Gegevens over verkeersintensiteit zijn algemeen en we hebben geen recente waarden kunnen vinden. De groei van de LZV's uit Eelde waren indertijd nog enigszins achterwege gebleven en de animo voor het OV blijft nog achter, Nog wel één punt. De huidige parkeerplaats is een aanfluiting. Als men dan toch zo begaan is met dat kostbare Drentsche Aa gebied, dan dient daar z.s.m. iets aan gedaan te worden. Samenvattend wij zijn niet mordicus voor een Transferium. We betreuren het wel dat

we ruim € 1 miljoen moeten afschrijven en vinden het moedig aan de andere kant, dat de gedeputeerde dit heeft opgepakt. We roepen de gemeente Tynaarlo via de gedeputeerde op om iets te doen aan de deplorabele staat van de huidige P&R. We wachten de reactie van GS af. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Het woord is aan de heer Koopmans van de PVV en dan tenslotte de heer Moinat van de SP.

De heer Koopmans: Voorzitter Hij staat al op 3 minuten nu. Wij kunnen ons als PVV prima vinden in dit afschieten van het plan. Het gaat nu de geschiedenisboeken in en ik hoop, wat dat betreft, dat de provincie er wat van geleerd heeft. Er zitten niet veel provinciemensen meer, dus... Er blijft er nog maar een over. Wat je ziet in het overzicht is dat het eigenlijk een verhaal is van een opstapeling van vage plannen, wensdromen van een super OV dat er niet gekomen is, heel veel parkeerplaatsen die niet nodig zijn, een veranderd verkeersaanbod. Allerlei redenen om uiteindelijk de conclusie te trekken: Boem, dit gaan we niet meer doen, hier stoppen we mee. Verstandig? Ja. Of het uiteindelijk verstandig is dat weten we over 10 jaar pas. Maar voorlopig, getiteld op het ontbreken van het draagvlak ook zeker bij de gemeente Tynaarlo: Gewoon stoppen. Maar we zitten nog wel met een post onvoorzien. Nee, niet onvoorzien, een restantpost van de dikke € 5 miljoen. Die kan ergens anders voor gebruikt worden. Maar dan nog staat er een vraagteken in het verhaal. Dat is namelijk de meegekoppelde... Even kijken, de meegekoppelde opgave voor de natuur. Ja, die is gekoppeld aan het Transferium. Er is geen Transferium en toch blijft die meekoppeling bestaan. Waarschijnlijk kan de gedeputeerde prima uitleggen waarom, maar voor ons is het de vraag: Waarom gaan we nou iets herstellen of verbeteren als er niks gedaan is? Wie financiert dat? Waar komt dat geld vandaan? Ligt dat op de plank, of is dat die € 5 miljoen? Er zitten nog wel wat vragen over dit punt bij ons. Dus dat was het even.

De voorzitter: Fijn dank u wel. Dan als laatste de heer Moinat van de SP.

De heer Moinat: Dank u voorzitter. Voorzitter, bij een heroverweging hoort ook een terugblik en dat hebben de collega's ook gedaan. Ik heb onze bijdrage in deze discussie sinds 2015 teruggelezen en ik mag tevreden vaststellen dat we steeds een consequente lijn hebben aangehouden. Gesteund door de vele brieven en inspraakreacties van bijvoorbeeld het Natuurplatform Drentsche Aa en van de Natuur en Milieufederatie Drenthe hebben wij steeds gepleit dat uitvoering van het veel te grootschalig plan niet alleen ongewenst, maar ook onnodig is. Oftewel, zoals in ons verkiezingsprogramma voor de huidige periode staat: Het plan om 500 parkeerplaatsen aan te leggen bij De Punt vinden wij overbodig. Bij het Transferium aan de A28 bij Haren staan elke dag veel van de parkeerplekken leeg. Nut en noodzaak voor een nieuw Transferium is niet aangetoond. Afsluitend voorzitter, wij feliciteren het college met het wijze besluit om het project Transferium De Punt te stoppen. Dank u wel.

De voorzitter: En met deze felicitatie sluiten wij af. We gaan naar de heer Brink en hij heeft 9 minuten om antwoorden te formuleren op de gestelde vragen. Gaat u gang.

Gedeputeerde Brink: Dank u wel voorzitter. Als ik ze allemaal weet, maar we doen ons best. Voorzitter dank. Nou zou ik kunnen afsluiten, want volgens mij begon het CDA met 'Het is een A-stuk' en ik proef dat er brede waardering en brede steun is voor het huidige voorstel voor het intrekken van het voornemen om een Transferium te ontwikkelen. Met het vervolg wel om Tynaarlo op te roepen om daar wel een rotonde in te richten en tegelijkertijd de natuur nog steeds de wens die er ligt... En dat zeg ik maar even tegen, moet ik even denken, tegen de PVV. Het was hier een meekoppelkans, maar de wens vanuit natuur en ook met name vanuit de Drentsche

Aa, om daar een faunapassage te maken, die was er en die blijft er. De middelen hierin kon je meeliften en er was misschien wat geld. Nu is het een opgave die wel blijft, waar geld voor gezocht moet worden, waar we in dit huis moeten kijken of er middelen voor zijn. Maar ik denk dat ook een Rijkswaterstaat, want de A28 is van het Rijk, daar mee zal moeten doen. Maar voorzitter, ik wil ook nog wel een paar andere opmerkingen maken. Ik was blij met de nuancering van de ChristenUnie, de heer Veldsema, over wat we hier nu aan het doen zijn. En ik geef toch maar even aan, mevrouw Vedelaar, ik vind het trouwens heel spijtig dat ze hier niet kan zijn, ze had graag deze dag deze stukken ook in haar laatste commissie Omgevingsbeleid verdedigd, maar dat zij haar niet gegeven. Ik zal naar eer en geweten kijken of ik haar zo goed mogelijk kan vervangen. Maar na de lofzang van de Partij van de Arbeid wordt dat moeilijk, heb ik de indruk. Maar voorzitter, ik zei wat de ChristenUnie zei, 'een genuanceerd verhaal'. Maar het wordt niet teruggetrokken omdat het misschien geen goed plan is, het wordt teruggetrokken omdat er onvoldoende draagvlak bleek. Let wel, er is draagvlak 50-50 kwam ook uit het rapport. Het was niet helemaal 9 tegen 1. En er wordt ook teruggetrokken omdat de raad van Tynaarlo geen reden ziet om dit voor te leggen, de bestemmingswijziging, aan hun raad. Er moet een bestemmingswijziging komen voor de nieuwe oprit aan de noordoostkant richting Groningen. Ja, en dan denk ik dat dit een wijs besluit is en dan is het inderdaad beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald. We hebben er lang aan getrokken, het plan is redelijk afgeschaald. We zijn er niet in geslaagd en we hebben niet het beeld kunnen keren van ooit die 2500 auto's helemaal aan de rechterkant. Dat is een fout besluit geweest, denk ik achteraf gezien. Zo eerlijk moet je ook zijn. Tegelijkertijd zeg ik maar even, want er werd ook gesproken, want het loopt al een aantal jaar, zei iemand van drie periodes. Maar ik kan uw mededelen, het is vier periodes, want ik loop aan het eind van mijn derde, maar er is in 2010, en dan kijk ik toch richting de Partij van de Arbeid, op verzoek van de Partij van de Arbeid in het toenmalige visie gekomen om te zoeken naar een locatie voor een Transferium tussen Groningen en De Punt. Dat was een opdracht. En ik zeg maar heel eerlijk: Tot aan de dag vandaag heeft het college zich aan die opdracht gehouden. En u discussieert vandaag over het stuk dat voorligt, dat we zeggen: Gezien de omstandigheden, gezien het draagvlak, gezien hoe de raad van Tynaarlo erin zit, is dit denk ik een wijs besluit. En dan denk ik ook dat we dit met elkaar kunnen omarmen. De vragen die u gesteld hebt, zal ik natuurlijk richting Tynaarlo meenemen. We gaan zeker kijken of het OV, als dat versterkt moet worden, dan zal ook de provincie kijken, samen met Tynaarlo finale, hoe we daar nog iets kunnen doen. We hopen dat de rotonde wordt aangelegd. Ik heb al gezegd, als we het over de natuuropgave gaat, de wens blijft om dat wel te gaan doen. Alleen het zit even niet in dit plan en de middelen die extra nodig waren, hoeft je niet meer te zoeken en kunnen beschikbaar blijven. Ik wil nog een andere opmerking maken, die werd gemaakt over... Nou moet ik even kijken. Er is nog een vraag gesteld, die moet ik nog beantwoorden. Er was nog een vraag gesteld over het aanbesteden. Het aanbesteden is door de toenmalige gedeputeerde gekeken, gezien de huidige crisis als het gaat om stikstof en er is in overleg met marktpartijen gekeken: Is het mogelijk om juist, het is wel een groot project maar ook niet heel bijzonder, om te werken kun je daar emissiearm aanbesteden? En ik denk dat dat een wijs besluit geweest. Dus ik denk ook in de huidige situatie dat het aan ons als provincie is om te gaan kijken: Hoe kun je de markt uitdagen om emissiearm aan te besteden? Er zijn een aantal partijen die investeren daarin en dat is denk ik een keuze geweest dat ze daar naar gekeken hebben. En ik denk dat dat een goed besluit geweest is. Ja, want dat kost wel geld. Maar dat is ook een keuze die we hier in dit huis hebben gemaakt. Voorzitter, ik denk dat ik volgens mij op deze manier de vragen heb beantwoord. Ik dank voor de steun. We kunnen concluderen dat we in die zin een les wijzer zijn. Ik heb gezegd: We hebben het beeld misschien niet kunnen keren van die 2500 auto's, maar het was nu gesitueerd binnen de 'oksels'. Ik denk dat ik mooie plaatjes gezien heb van een Transferium waarvan ik denk: Dat was voor het gebied goed geweest. Maar als er geen draagvlak is, wij

doen het niet voor onszelf, we doen het voor Drenthe, we doen het in de gemeente Tynaarlo, daar heb je steun voor nodig. Dat is onvoldoende gebleken en dan denk ik dat dit een wijs besluit is. En ik dank de vergadering voor hun inbreng. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: En dank u wel gedeputeerde. Dan kijk ik rond en dan denk ik dat we kunnen, nou ja, concluderen dat de heer Veldsema een vraag heeft, van de ChristenUnie. Gaat u gang.

De heer Veldsema: Kan ik dat van hier doen voorzitter? Dank voor de toelichting. Dat snap ik. Maar kan ik van u de toezegging krijgen dat u ook bij de gemeente Tynaarlo erop aandringt, dat er ook werk gemaakt wordt, niet alleen van die rotonde, maar ook van het huidige parkeerterrein? Want zoals het er daar bij staat, bij licht, is ook niet echt goed voor de Drentsche Aa omgeving. En emissiearm, daar heeft u gelijk in. En dat is een hele goede zaak. Maar er staat zero-emissie, dat betekent nul. Het is misschien woordkeus voor de toekomst.

De voorzitter: Dank u wel. Ook een vraag van de heer Schomaker, Partij Van de Arbeid.

De heer Schomaker: Dank u wel voorzitter. Geen vraag, maar een opmerking. Ook lof voor de wijze waarop op u bent ingevallen voor mevrouw Vedelaar, mijnheer. Brink.

De voorzitter: Het houdt niet op vandaag, geweldig. Nog anderen met complimentjes? Nee. Applaus zie ik aan deze kant. Dan alleen nog de vraag aan de heer Brink van de heer Veldsema.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter, zoals natuurlijk alles wat u ons meegeeft richting gemeenten, zullen wij daar inbrengen. En tegelijkertijd vind ik altijd dat we ook terughoudend moeten zijn. Ook wij hebben misschien hier en daar nog wel eens iets te doen waarvan ik denk, dat zou verbeterd kunnen worden. Maar uw opmerking nemen we mee. Het is in wederzijds belang, niet alleen voor de omgeving, maar ook dat de parkeervoorzieningen, en als er ook nog een OV punt in de buurt is, want die blijft daar wel gesitueerd, dan is het zaak om dat zo goed mogelijk in te richten om zoveel mogelijk mensen alsnog te verleiden zonder dat het nu hier grootschalig niet doorgaat, om dat alsnog te doen. Maar let wel, ik ben er ook niet van dat we met het vingertje wijzen naar Tynaarlo. Maar we zullen de suggestie zeker meenemen en op gepaste wijze richting Tynaarlo brengen. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Hartelijk dank. En met uw welnemen denk ik dan dat we gaan concluderen dat dit als een A-stuk doorgaat naar onze PS-vergadering. En dan wil ik tevens voorstellen om even een paar minuten te schorsen voordat we overgaan naar het volgende agendapunt, ik denk tot 11.10 uur. Tot zo.

8. Vaststelling Verordening nautisch beheer provinciale vaarwegen provincie Drenthe; Statenstuk 2023-98

De voorzitter: Goed, wij gaan verder met agendapunt 8. En dat agendapunt betreft de vaststelling van de Verordening nautisch beheer provinciale vaarwegen provincie Drenthe. Als een ieder wil gaan zitten, dan zou dat heel prettig zijn. Dank u wel. Er hebben zich niet zo heel veel insprekers gemeld op dit agendapunt. Is het er een? Nee, het zijn er twee. De eerste is de heer Berends van de Partij van de Arbeid en daarna tenslotte de heer Koopmans van de PVV. Ik geef graag het woord aan de heer Berends. Gaat uw gang voor uw, even kijken hoeveel, 3 minuten. Dat is wel heel veel. Gaat uw gang.

De heer Berends: Dank u wel voorzitter. Ja, ik denk dat ik u teleur ga stellen, want ik heb 3 min maar liefst en van de anderen er ook bij. Dat is goede traditie heb ik begrepen Nee, ik heb zelf overwogen om mijn nautische trui aan te trekken, want het is wel een belangrijk verhaal dat hier ligt. Het doel is ons helder: Gewoon vlot en veilig verloop van het scheepvaartverkeer. Het is gewoon een mooi stuk, goed voorbereid, beetje saai, beetje technisch, maar zo hoort het af en toe ook, want dit heeft een preventieve werking. Het mag duidelijk zijn dat ik net als de heer Simon Vegter, dat onze fractie neigt naar een A-stuk en wel met een tweetal vragen. Allereerst. Er staat dat de Omgevingswet ingaat met ingang van 1 juli 2023. Volgens ons schuift dat op. Misschien dat u dat kunt beamen. In de tweede plaats hebben wij de vraag naar aanleiding van de participatie, kop, draagvlak, dat er blijken blijkbaar geen zienswijzen zijn ingediend, want gemeenten en waterschappen zijn akkoord. Of zitten we daar fout? Dat willen we graag bevestigd zien. Verder mag duidelijk zijn, als slot dan, dat het voor ons toch een eyeopener was. En dan zie je nogmaals hoe goed het dan toch geregeld is in dit stuk, bruggen en sluizen hoe dat gaat. De openingstijden, bedieningstijden worden goed geregeld, ook evenementen. En dat zelfs de zaken die zich op het water afspelen, in en over het water en boven het water, allemaal zijn geregeld. Ik dacht zelf altijd dat er maar eentje over het water kon, maar ik heb zelf van mijn collega Jos begrepen dat die aan paalstok springen doet en dat moet dus ook goed geregeld zijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik geef het woord aan de heer Koopmans van de PVV.

De heer Koopmans: Ik weet niet of het gaat lukken om binnen de 3 minuten te blijven van de PvdA en ons samen, maar ik doe mijn best. We hebben ook niet zoveel problemen met het opheffen van dit hele verhaal. Prima. Maar wij zien wel een ander dingetje en dat is een beetje symptomatisch voor wat er bij de overheid gebeurt, de Rijksoverheid. We gaan nu een verordening publiceren, die heeft de ingangsdatum, die is gekoppeld aan de POV. Maar, die Omgevingswet was gepland voor 2022, toen werd dat 2023, inmiddels staat er 1 januari 2024 en wie weet wat het gaat worden? Die definitieve datum, 1 januari 24, is nog maar de vraag. Dus de vraag is eigenlijk: Kunnen er problemen ontstaan door die discrepantie tussen ingangsdata? Ik weet niet of dat zo is, ik denk dat het wel meevalt, maar misschien kan de gedeputeerde daar een antwoord op geven. Maar er is nog een tweede. In de nieuwe verordening is iets veranderd ten opzichte van de oude regelingen. Dat is namelijk: Vroeger hadden we een ontheffingsregeling en nu hebben we een vergunningsregeling. Dat betekent dat als je ergens iets wilt, je een vergunning moet aanvragen. Vraag is, je moet beide aanvragen, maar de vraag is eigenlijk: Gaat die vergunning nu geld kosten voor de particulieren, voor de vrachtschippers? Er staat niks over in. Dat is onduidelijk. En dan is ook heel belangrijk: Hoe gaat die overgangsregeling nu? Wanneer gaat de ene regeling in en wanneer houdt de andere regeling op en kan daar een misverstand ontstaan? Straks denkt een schipper dat hij een ontheffing moet aanvragen, wat hij altijd al deed en dan moet hij ondertussen een vergunningsregeling hebben met misschien een veel kortere duur of een kortere looptijd of aanvraagtijd. Die duidelijkheid vinden wij niet in deze regeling. Dit was het even.

De voorzitter: Hartelijk dank. Dan geef ik graag het woord aan het college in de persoon van de heer Brink. Gaat u gang voor uw 9 minuten, maar dat gaan we er natuurlijk niet van maken.

Gedeputeerde Brink: Ik denk dat ik dat ook ga redden voorzitter. Inderdaad, mijnheer Vegter begon volgens mij vanmorgen: Het is een prachtige dag. Nou dat is het ook, de zon schijnt, laatste OGB van deze periode, dus laten we er ook een mooie dag van maken. Voorzitter, ik vond

het wel mooi hoe de heer Berends begon, want het is inderdaad misschien voor ogen een saai stuk, maar het geeft wel heel veel inhoudelijke gegevens in die zin, wat hier allemaal in dit huis ook gebeurt, wat je niet ziet maar wat wel geregeld moet worden. En dat is denk ik goed om gewoon af en toe ook eens te behandelen. En dit is een moment. Nu we overgaan naar de Omgevingswet komt dit nu weer naar voren. Voorzitter, toch een aantal antwoorden. Zienswijzen: Nee. Dus die zijn niet ingediend. En ja, de Omgevingswet gaat op 1 januari 2024 in. Dit stuk was al geschreven voordat de verlenging is. Dus excuus daarvoor. Misschien had ik dat van tevoren moeten melden, maar dat is helaas niet gebeurd. Maar uw opmerking is terecht en we zullen ook de datum wijzigen, zodat het in het college of in het Statenstuk straks goed staat. Voorzitter, dan de heer Koopmans. Een ontheffing kost ook geld. Nu moet men inderdaad een vergunningaanvraag. Dat heeft inderdaad te maken met de systematiek. Wat ik even hoorde, volgens mij is het ongeveer € 110, geloof ik, als men daar iets voor wil. Dus dat blijft gelijk. En de ingang is... Volgens mij kunnen we nu voort op de oude voet, maar zijn we klaar als de Omgevingswet... en dan kijk ik toch even naar links, als de Omgevingswet op 1 januari in werking treedt, hebben we het geregeld, net zo goed als we dat nu ook bij de POV doen. We zijn klaar voor de nieuwe Omgevingswet. Maar zolang als we de oude systematiek en de termen nog moeten gebruiken voor de huidige wetgeving, kunnen we dat ook. Dus we zijn er klaar voor. Het gaat in. Nogmaals, mooi dat de Omgevingswet ingaat en daar zal... We gaan er toch vanuit en laten we het hopen, ik hoop het voor Nederland, ik hoop het voor ons, op 1 januari 2024. Voorzitter dank en dank aan alle opstellers. Dat was ik net met het vorige punt vergeten, toen het om het Transferium ging. Maar er is wel heel hard gewerkt, jaren, in opdracht van onze Staten, aan het Transferium. En ik denk dat we net wel een wijs besluit genomen hebben, maar ik wil nog steeds dankzeggen aan iedereen die altijd daar trouw aan heeft gewerkt. Voorzitter dank.

De voorzitter. Dank u wel, u heeft een interruptie van de heer Koopmans van de PVV.

De heer Koopmans. Dank u wel. Dit is niet zozeer een interruptie als wel even een verduidelijking. Een schipper die uit Zwartsluis komt, leest niet elke dag de Staatscourant en die weet niet dat in Drenthe de regels nu veranderd zijn. Die gaat uit van de nieuwe Omgevingswet, die komt 1 januari 2024. Die vaart niets vermoedend Drenthe binnen in de veronderstelling dat hij een vrijstelling heeft of moet aanvragen. Hoe maken we dat nou duidelijk voor de mensen die varen in dit geval?

De voorzitter. Duidelijke vraag. Het woord is aan de heer Brink.

Gedeputeerde Brink. Ik moet eerlijk wezen voorzitter, het nadeel dat je dan invalt. Maar ik ga ervan uit dat trouwens de hele systematiek in heel Nederland verandert. Als wij hier gaan en als de nieuwe wet komt, zou die systematiek kunnen zijn... Volgens mij wordt dit gepubliceerd, maar ik kijk nog even naar links. Dus in die zin, iemand die nu een ontheffing aangevraagd heeft en straks een vergunning moet aanvragen, weet dat je afwijkt van, zeg maar dat je iets wilt. Dat kun je zien op onze eigen site van de provincie. We hebben daar natuurlijk al onze berichten en al ons nieuws staat er op. Of het nou ontgronding is of een natuurvergunning, maar dat geldt ook voor dit. En ik neem aan dat de mensen die daarmee annex zijn, dat die op de hoogte zijn van de wijziging van de Omgevingswet. Net zo goed als dit in andere provincies ook moet gebeuren. En de inhoud blijft hetzelfde. Dat heeft u ook kunnen zien. Ik heb geen aanleiding dat mensen die, zeker vanuit de beroepsvaart, niet op de hoogte zijn van de wijzigingen die er nu aankomen. En inhoudelijk verandert er dus niets. En als men een ontheffing zou willen aanvragen en hier komen, wordt tegen hen gezegd: U moet een vergunning aanvragen. Voorzitter dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik even naar de twee heren of er behoefte is aan een tweede termijn. Dat is niet het geval. Nou, dan denk ik dat we gaan concluderen dat dit als een A-stuk doorgaat naar de PS-vergadering van 8 maart aanstaande. Dan stel ik voor dat wij Agendapunt 9 naar voren gaan halen. Die staat gepland voor na de pauze, maar het is nog maar 11.20 uur en de heer Van Zomeren is aanwezig.

9. Focus op het aantal alternatieven in onderzoek aanpak N34, inclusief toelichting participatieproces N34; brief van het college van Gedeputeerde Staten 31 januari 2023

De voorzitter: Wij gaan nu verder met agendapunt negen, de Focus op het aantal alternatieven in het onderzoek aanpak N34, inclusief de toelichting participatieproces N34 en dit betreft een brief van het college van 31 januari. Er zijn spreektijden in eerste termijn van drie minuten voor GS eventueel negen minuten, en daarna, tweede termijn, één minuut en drie minuten voor het college. Gevraagd wordt dus eventuele wensen of bedenkingen kenbaar te maken. Met de gedeputeerden is afgesproken dat zij de bijdrage van de zijde van de commissie aanhoort, waarna hij, in dit geval, in zijn bijdrage een en ander resumeert en ook gedeputeerde Vedelaar gaat dit natuurlijk nog waarschijnlijk terugkijken maar u mag van de heer Brink verwachten dat hij op het eind nog een kleine resumé gaat geven. Er heeft zich een inspreker gemeld bij dit onderwerp en ik vraag graag naar voren de heer Van Zomeren namens de groep N34 Gasselte en omgeving. Hij mag vijf minuten inspreken en daarna is er weer tijd voor korte, verhelderende vragen en na de eerste termijn is de gelegenheid om te reageren op wat er gezegd is. Ik geef graag het woord aan de heer Van Zomeren voor zijn vijf minuten. Gaat uw gang.

De heer Van Zomeren (inspreker): Dank u wel. December 2021 stelden Provinciale Staten de Nota Reikwijdte en Detailniveau vast. Die nota was tevens de basis voor het starten van een MER. De suggestie is toen gewekt dat het tot het verschijnen van het MER-rapport stil zou blijven. Niets is minder waar. Medio juli 2021 bleek dat het provinciebestuur... 2022 bleek dat het provinciebestuur de MER niet wenste af te wachten. Zogenaamde oplossingsrichtingen konden worden ingediend. De procedure verliep eufemistisch gezegd niet geruisloos. Eind december is er een reactienota vastgesteld waarin op slechts 11 van de 42 ingekomen reacties en aangedragen oplossingsrichtingen wordt gereageerd. Deze nota vormt de basis van een te nemen projectbesluit, dat helaas een grote aantal andere te nemen besluiten overbodig maakt, en overigens in strijd is met de wet. Veel indieners hebben tot op heden geen bericht gehad. Er volgde een nieuwe activiteit die straks door uw commissie besproken gaat worden: het voorstel van GS aan PS om PS in staat te stellen een zorgvuldige controle uit te oefenen op GS, ten aanzien van de kosten en de uitvoering van het N34 project. Aanwijzing van een Groot Project is geboren. Een soort omgekeerde motie van wantrouwen, overigens een prima en noodzakelijk initiatief, maar wel het liefst met terugwerkende kracht. Volstrekt onverwacht, maar getuigend van groot realisme verschenen er twee weken geleden stukken en berichten over het besluit van GS om een aantal varianten, die het budget van 90 miljoen zeker zouden overschrijden, te laten vervallen. Er is berekend dat naast de reconstructie van de rotonde Gieten nog slechts geld beschikbaar is voor twee verdubbelingen van een ieder zes kilometer in de omgeving van de rotonde. Overigens zijn de gemaakte en te maken voorbereidingskosten niet expliciet meegenomen. De norm is 5%, dus nog één verdubbeling minder. Bij het door GS genomen besluit, dat op zichzelf zeer valt toe te juichen, valt een paar kanttekeningen te maken. A, vraag: is het nog zinvol met zo een uitgekleeft project door te gaan? Van de oorspronkelijke bedoeling blijft immers weinig meer over. B, vraag: blijft het GS besluit om hoe dan ook 90 miljoen als maximum te handhaven,

ook voor de langere termijn overeind, in de wetenschap dat het Rijk en geldverstrekkers niet zullen bijspringen. C, vraag: de verantwoordelijkheid voor de veiligheid van de weg houdt niet bij 90 miljoen op. Dus is de vraag: wat is de visie van GS ten aanzien van die delen van de weg die in hun visie verdubbeld zouden moeten worden? Of zijn deze wegdelen ineens veilig geworden? Op grond van de door GS zelf aangedragen feiten kan de conclusie van ons alleen maar zijn: stoppen met de lopende procedures. Dan worden de asfalt cowboys ook niet langer beloond. De feiten, ik herhaal, de feiten, ondersteunen de conclusie om het anders aan te pakken. Niet het budget moet bepalend zijn, maar de noodzaak tot gedeeltelijke verdubbeling. Die noodzaak is er niet. Er is tot 2040 geen capaciteitsprobleem, de weg zelf is veilig, maar het wordt door het gedrag van deelnemers onveilig gemaakt, met name door inhalen waar dat niet mag en door onverantwoord inhalen wij dat wel mag. Dus dient het inhalen fysiek onmogelijk te worden gemaakt, dat is eenvoudig te doen. Wij hebben een viertal technische, uitvoerbare, aanvaardbare en goedkope methoden in de aanbieding. Een van die methodes is het plaatsen van een middengeleider, die is overigens sinds 2005 al wettelijk verplicht. Daarvan kan door het provinciebestuur gemotiveerd worden afgeweken. Na een door ons gedaan WO-verzoek blijkt dat een dergelijk besluit nooit is genomen en dat de provincie, bewust of onbewust, haar verplichtingen tot het aanbrengen van een middengeleider niet is nagekomen. Over een middengeleider gesproken, de N57 verbindt Zuid-Holland en Zeeland via de Zuid-Hollandse eilanden met elkaar. Deze weg is min of meer vergelijkbaar met de N34. Augustus dit jaar gaat de wegbeheerder middengeleiders plaatsen ten behoeve van, jawel, de verkeersveiligheid. Het kan dus wel degelijk. GS verminderen, thans om budgettaire redenen, via het te veel gebruikte modewoord 'focus' de plannen. Geen misverstand, daar zijn we heel blij mee, maar het is nu tijd om door te pakken. Als GS het aangepaste plan toch doorzetten, dan is de vraag: wat is dan de procedurele volgorde? Het voornemen om medio juli aanstaande een onderzoekstraject vast te stellen, staat haaks op de lopende, al dan niet aangepaste MER-procedure, graag duidelijkheid hierover. Wij vragen de fracties zich ondubbelzinnig uit te spreken. De gedeputeerde verdient het, maar de inwoners van Drenthe ook, zeker met het oog op de snel naderende datum van 15 maart aanstaande. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Zomeren. Er is gelegenheid tot het stellen van korte vragen en ik zie de heer Pragt van D66. Een korte vraag, alstublieft.

De heer Pragt: Ik hoorde in uw bijdrage, heer Van Zomeren, dat u wilt stoppen met het hele project, dus ook met het aanpak van het verkeersplein Gieten...

De heer Van Zomeren (inspreker): Nee, oh, sorry dat is dan een misverstand...

De heer Pragt: Want u zei het wel zo.

De heer Van Zomeren (inspreker): Dat moet morgen al gebeuren.

De heer Pragt: Oké.

De voorzitter: Dank u wel. Dat was mooi verduidelijkend. De heer Vorenkamp, PVV.

De heer Vorenkamp: Ja, dank u wel. Ja, u geeft aan dat u een aantal goedkope oplossingen heeft om de verkeersveiligheid te verdubbelen in plaats van die partiële verdubbeling. Dat zou mooi zijn als dat zo was, maar wij horen dat uw idee van de middengeleider uitermate kostbaar is, want we moeten namelijk dan niet alleen maar die middengeleider plaatsen, maar de weg moet

ook verbreed worden en er moet ook nog een middenberm komen. De kosten daarvan zouden ongeveer gelijk zijn, bijna gelijk aan volledige verdubbeling, is u dat bekend?

De voorzitter. De heer Van Zomeren.

De heer Van Zomeren (inspreker). Dat is bekend, daarom hebben wij ook... gebruiken wij ook het woord vanrail niet of iets van dien aard. Er zijn mogelijkheden om via een veel eenvoudigere methode ervoor te zorgen dat er niet meer ingehaald kan worden.

De voorzitter. Anderen nog? Nou, volgens mij was uw verhaal helemaal duidelijk. Ik dank u hartelijk voor uw inbreng en na de eerste termijn geef ik u nog een keer de gelegenheid om te reageren op dat wat er hier gezegd wordt. Wij gaan dan de sprekerslijst hanteren en op nummer één staat de heer Schomaker van de Partij van de Arbeid en hij wordt gevolgd door de heer Bos van GroenLinks. De heer Schomaker.

De heer Schomaker. Voorzitter, dank u wel. Besturen. Het woord stuur zit erin. Dat betekent aanpassen. Zo blijf je je als bestuurder op de weg en als politiek bestuurder voer je gedegen beleid uit. Prima dat GS nog voor de verkiezingen de inflatiekoe bij de horens vat en daarmee een nieuw college behoedt voor vertraging en onzekerheid met betrekking tot de plannen rond de N34. Je hoeft geen groot rekenaar te zijn om te beredeneren dat het ongekende inflatiecijfer de meeste van de 16 alternatieven financieel doet verdampen. Aanleiding om te vermoeden dat de prijsstijgingen zullen stoppen, is er niet. Vanuit de samenleving wordt een betrouwbare, realistische en daadkrachtige overheid verlangd en mede daarom is het voorliggende voorstel goed verdedigbaar. De vier uitvoeringsalternatieven sluiten goed aan bij de realiteit. Vanzelfsprekend dient de zorgvuldigheid richting belanghebbenden te worden betracht, waarbij de mate van geluidsoverlast belangrijk is. De doorstroming van het verkeer op het verkeersplein zal op de geluidsoverlast een gunstig effect hebben. Er zijn immers minder opstoppingen, de doorstroming zal ook de betrouwbaarheid van het OV bevorderen. Bijzonder is wel, voorzitter, dat met een stukje verdubbeling aansluitend op het verkeersplein een oude situatie hersteld wordt. In een vroegere dagen lag ten zuiden van het eerst plein ook een verdubbeld tracé. Voorzitter, een paar woorden over wat ons allen raakt: de veiligheid. De N34 is niet onveilig: de weg niet, alle kruisingen zijn ongelijkvloers en er geldt een inhaalverbod op onoverzichtelijke plekken. Wij hebben vorige week een ambtelijke toelichting gehad en daar kwam de grootste oorzaak van de ernstige ongevallen aan de orde: het op de verkeerde weghelft raken door stuurcorrectie na in de berm te zijn geraakt. Hoe zou dit nou toch komen? Een kapot stuur? Wegdromen omdat men denkt aan leuke zaken? Afgeleid raken door iets op de radio? Nee, voorzitter. Nee, voorzitter. Het is de smartphone, de smartphone. In de tekst staat te lezen dat de ernstige ongevallen op het hele traject plaatsvinden. Natuurlijk, omdat op het hele traject geappt wordt door forensen die het traject uit hun hoofd kennen en zaken regelen. Door het stijgende aantal jongere bestuurders, vastgekleefd aan hun mobieltje, bang om wat te missen, hun hoofd naar beneden. Elke weg is onveilig te maken door app-gebruik niet aan te pakken. Je herkent het als je erachter rijdt: de snelheid zakt weg, de auto rijdt niet meer recht op de rijstrook. Hier helpt geen doorgetrokken streep, fysieke afscheiding of zelfs verdubbeling. Een ernstig ongeluk is in de maak.

De voorzitter. Een moment. U heeft een interruptie van de heer Vorenkamp van de PVV.

De heer Vorenkamp. Dank u wel, voorzitter. Ja, de heer Schomaker komt op het terechte punt, want... daar heb je het punt. Daar heb je het al. [telefoon gaat]. Hij laat zich bellen denk ik.

De heer Schomaker: Dit is precies wat ik bedoel, dames en heren. Afleiding.

De voorzitter: Begint u even...

De heer Schomaker: Ik kijk eventjes, en dan ga ik even een appje versturen, dus u moet me even een minuut verontschuldigen. Ik zit al achter het stuur, maar ik ben even aan het appen. Begrijpt u wat ik bedoel?

De voorzitter: Het woord is aan de heer Vorenkamp, begint u even overnieuw.

De heer Vorenkamp: Maar ik denk ik denk dat de heer Schomaker grotendeels gelijk heeft, dus de afleiding is in ieder geval de hoofdoorzaak en daarna de overstuurcorrecties van de grote ongevallen en heel veel frontale botsingen vinden plaats op de N34. De N34 is dus wel een onveilige weg door het weggebruik, maar mijn vraag is heel kort: wat wilt u dat er gedaan wordt aan die mobieltjes? Moeten de mobieltjes ingeleverd worden wanneer je de weg opgaat? Moeten de mobieltjes zodanig langs de weg gestoord worden dat ze niet meer gebruikt kunnen worden? Ik hoor het graag van u.

De voorzitter: Welke oplossingen ziet de heer Schomaker, is de vraag.

De heer Schomaker: Mevrouw de voorzitter, als u het goedvindt maak ik eventjes... [telefoon gaat] Ik zet hem nu op zacht, dames en heren.

De voorzitter: Dat had u misschien aan het begin moeten doen. Uit!

De heer Schomaker: Helemaal uit! Uit! Ja, ik heb wel gekeken of bij de ingang ook van die tasje hangen waar je mobieltje in kan doen.

De voorzitter: Er zit gewoon een uitknop op, meneer Schomaker, maar gaat uw gang. U heeft nog één seconde, trouwens.

De heer Schomaker: Als ik even mijn verhaal mag afmaken dan geef ik antwoord op de vraag van meneer Vorenkamp. Dat is wel heel kort. Vanuit de provincie kan in overleg met de politie de handhaving op het wettelijk verboden smartphonegebruik, wordt wel eens vergeten, ter hand genomen worden middels uitgebreide MONO-cam controles. Andere mogelijkheden zijn het technisch onklaar maken van de smartphone terwijl de motor draait, dat hebben ze in Frankrijk, of hogere straffen, zelfs rijbewijs innemen. Waarom niet? Moet je eens kijken hoe snel het afgelopen is. Of clausules opnemen in verzekeringspolissen dat smartphonegebruik gevolgen kan hebben voor de dekking? Laten we de onveiligheid bij de oorzaak aanpakken. Dat is mijn pleidooi. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, maar ik zie de heer Vorenkamp nog steeds vertwijfeld staan. U heeft nog een vraag?

De heer Vorenkamp: Ik heb nog een aanvullende vraag: als u ... de oplossing zou inderdaad kunnen zijn dat onklaar maken van het smartphonegebruik, maar dan is denk ik ook gps uitgeschakeld, want die werkt ook via, of in ieder geval, laten we zeggen, de route geleiding wordt dan ook uitgeschakeld, omdat dat ook via hetzelfde systeem werkt. Ik denk dat dat onhaalbaar is, en

willen we toe naar een politiestaat waarin over de kilometers... over de weg iets gespannen is met een camera die je in de gaten houdt? Ik weet het niet.

De heer Schomaker. Kijk, hoe het, voorzitter, hoe het precies opgelost moet worden, weet ik niet, maar waar het mij om gaat is dat we verzinnen hier van alles en nog wat. Datgene waar het echt om gaat als je naar, ongeacht welke, politiepost gaat, het overgrote deel van de ongelukken wordt gewoon veroorzaakt door afleiding. Dat kunnen we leuk vinden of niet, en dan kun je 60 rijden, of 80, of 180, dat maakt helemaal niks uit.

De voorzitter. Dank u wel. Een vraag van mevrouw Zuiker, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Zuiker. Ik wil graag weten, als we niet kijken naar het smartphonegebruik, want voor die tijd was het ook al gevaarlijk, wat de Partij van de Arbeid wil doen aan veiligheid op de N34?

De heer Schomaker. Voorzitter, wij vinden het smartphonegebruik zo enorm groot als oorzaak van ongelukken, dat wij draaien het om. Wij zeggen: pak dat eerst tot op de bodem aan en ga dan over tot allerhande andere dingen. Door snelheid te beperken, door... door inhalen onmogelijk te maken, beperk je de weggebruikers in een heel groot gedeelte. Wij zeggen gewoon: iedereen 100 km/u rijden. Hou je daar nou aan, niet harder en niet zachter. Je krijgt dan dat de noodzaak om inhalen gaat vervallen en dan heb je gewoon een veilige weg.

De voorzitter. Mevrouw Zuiker.

Mevrouw Zuiker. Ja, ik hoor dus Partij van de Arbeid zeggen: snelheidsverlaging en inhaalverboden en dat vind ik heel goed om te horen. Dank u wel.

De voorzitter. Nee, hij zei geen snelheidsverlaging. Hij zei: laten we ons aan die 100 km/u houden. Ik kijk naar meneer Schomaker.

De heer Schomaker. Nee, nee, wij zeggen: pak het smartphonegebruik aan, dus het is het omgekeerde. Zorg dat iedereen 100 km/u rijdt en niet harder, ook niet langzamer wat ons betreft, en daarmee krijg je dat de behoefte om in te halen dat die ook vervalt. Er wordt, als er 100 km/u gereden wordt, niet ingehaald namelijk.

De voorzitter. Dank u wel. Een vraag van mevrouw Vedder van het CDA.

Mevrouw Vedder. Dank, voorzitter. Begrijp ik dan goed dat de PvdA pleit voor een wetswijziging dat vrachtwagens, auto's met aanhangers, al dat soort voertuigen ook 100 mogen gaan rijden?

De heer Schomaker. Nee, voorzitter, dat begrijpt u niet goed. Het is zo als je op de weg zit, vrachtwagens die rijden allemaal ongeveer 85 km/u. Het bijzonder feit doet zich voor dat een vrachtwagen wordt zelden ingehaald, omdat de weg daar te druk voor is. De problematiek ontstaat wanneer personenauto's 80 km/u gaan rijden. Dan ontstaat dat gedoe van dat ze ingehaald moeten worden, enzovoort.

De voorzitter. Dank u wel. Wij gaan verder naar de volgende spreker en dat is de heer Bos van GroenLinks en daarna mevrouw Vedder van het CDA.

De heer Bos. Ja, super. Ik heb ook niet zo een lange tekst, dus dat scheelt. Voorzitter, GroenLinks ondersteunt van harte het uitgangspunt om een realistische overheid te zijn. Wij hebben altijd aangegeven in principe tegen een verdubbeling te zijn, maar dat we er best een onderzoek naar wilden doen. En langzamerhand gaat het al onze kant op, dus dat scheelt al een hele hoop. Dat we knooppunt Gieten moet oplossen, daar kunnen wij ons als GroenLinks prima achter scharen. Dat kan gewoon. En wat GroenLinks betreft, steken we de rest van het budget in het veiliger maken van de volledige weggedeelten door middel van een inhaalverbod met betere middenberlijning en blokjes, het verlagen van de snelheid naar 80 km/u, wat leidt tot minder zware ongevallen. En, een mooie bijkomstigheid, dan hoeven we ook geen vrachtwagens in te halen en het invoeren van telefoon- en trajectcontroles. Wij horen graag van het college hoe ze naar deze mogelijkheden kijken. Bovenal, we moeten onze inwoners uit de auto krijgen. Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter. Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Vedder van het CDA en daarna gevolgd door de heer Duut van JA21.

Mevrouw Vedder. Dank, voorzitter. Ik begin maar direct met de reactie van de CDA-fractie op dit voornemen. Prima, goed idee, mits meer focus ook meer voortgang betekent, want wij zouden namelijk niet graag over twee jaar hier weer staan en dan moeten concluderen dat we inmiddels met die 90 miljoen nog maar een half Gieten kunnen doen. En als wens, want er werd gevraagd om de wensen en bedenkingen, voegen we toe dat we het belangrijk vinden dat Gieten in elk geval toekomstbestendig moet worden aangelegd, oftewel geschikt voor een eventuele aansluiting op een 2x2 inrichting in de toekomst. Voorzitter, dan de zorgen, want wel raakt met deze nieuwe focus de belangrijkste zorg die de CDA-fractie altijd heeft gehad rondom de N34 nog verder buiten beeld, dat is veiligheid. Je zou kunnen concluderen dat het hele traject van de N34 onveilig is, want de dodelijke ongevallen zijn gelijkmatig over het hele traject verspreid. Er zijn geen 'blackspots'. We zijn daarom blij dat in de referentiealternatieven het algehele inhaalverbod is opgenomen, alsmede een 2x1 en 2x2 over het hele traject. En ongetwijfeld gaan die laatste twee hoog scoren op veiligheid, maar we weten ook nu al, om allerlei redenen, dat we ze allebei niet gaan uitvoeren, of in ieder geval niet op korte of middellange termijn. Over het inhaalverbod hebben we experts horen twijfelen of dat wel zin had, want wat als de frontale botsingen niet uit inhalen voortkomen maar uit afleiding of stuurcorrecties? Dus, voorzitter, onze belangrijkste vraag aan de gedeputeerde is: en nu? Hoe gaan we met deze nieuwe focus toch ook de veiligheid op korte termijn vergroten? Grastegels in de berm? Extra irritante ribbelblokjes, zowel aan de midden als de zijkant berlijning en dan niet een beetje kabbelend met de werkzaamheden mee, maar als prioriteit? Verlichting aanleggen? De snelheid verlagen, ook al staat dat haaks op het doel van doorstroming of gaan we één van die vier oplossingen van de heer Van Zomeren onderzoeken en uitvoeren? Of is de conclusie dat we eigenlijk gewoon gaan wachten totdat elke auto met automatische rijbaan ondersteuning is uitgerust? Voorzitter, ik wil niet cynisch klinken, maar ik ben echt oprecht op zoek naar een realistisch en nuchter antwoord op deze vraag, omdat wij vinden dat de inwoners die zich zorgen maken over de veiligheid van de N34 recht hebben om te weten wat ze wel, maar ook gewoon wat ze niet kunnen verwachten. Dank u wel.

De voorzitter. Dank u wel. Het woord is aan de heer Duut van JA21 en daarna mevrouw Zuiker van de Partij voor de Dieren.

De heer Duut. Ja, voorzitter, dank u wel. Bij het scheiden van de bestuurlijke markt krijgen we nu dus te horen dat het hele N34 plan opgeknipt wordt. Wat betreft Gieten, de fly-overs, daar

mag mee door worden gegaan. Dat is een groot knelpunt, dus daar hebben wij geen enkel probleem mee. Uiteraard vinden wij het bijzonder jammer dat nou die overige plaatselijke verdubbeling in de ijskast gaat, maar dat is het wat ons betreft dan ook. Het verdwijnt wat ons betreft niet. Het is geen afstel, het is uitstel. Hoe wij hier onze budgetten verdelen in de komende jaren, dat is aan komende colleges en komende Staten, maar daar hebben wij nog wel een beetje hoop op. Dus ik benadruk, wat ons betreft, wat JA21 betreft, geen afstel maar alleen uitstel. Dank u wel.

De voorzitter. Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Zuiker van de Partij voor de Dieren en daarna de heer Pruisscher van de ChristenUnie.

Mevrouw Zuiker. Dank u, voorzitter. Ja, we vinden het heel verfrissend om te zien dat gedeputeerde Vedelaar wat realisme in het college heeft gebracht. We hebben het net gezien bij het transferium De Punt en nu ook weer, want anders hadden we allerlei geld uitgegeven om varianten te onderzoeken waar we eigenlijk ook helemaal geen geld voor hebben. Dus het is goed dat we dat niet onderzoeken, maar ontgaat ons wel de logica dat we de verkeersdoorstroming op het verkeersplein Gieten voor laten gaan op een structurele oplossing voor de veiligheid op de N34. Want zoals er ook staat, de ernstige ongevallen vinden op de hele N34 plaats. Dus waarom gaan we ons beperkte budget besteden aan het traject tussen Gasselte en Annen? We gaan dus eigenlijk voornamelijk voor de doorstroming, maar de veiligheid schiet er niet of nauwelijks mee op, dus waarom doen we het dan? Hoe wil het college de veiligheid op de andere stukken van de N34 verbeteren? Zijn daar middelen voor? Graag een reactie. Die oplossingen voor de veiligheid zijn er wat ons betreft zeker wel. Wij denken aan snelheidsverlaging, inhaalverbod en wij denken gewoon dat de politieke wil ontbreekt om dit door te voeren. Wij vragen ons ook wel af hoe groot het probleem van doorstroming eigenlijk is. Kan de gedeputeerde schetsen hoe groot de vertragingen eigenlijk zijn bij Gieten? Over hoeveel minuten hebben we het en hoe vaak is het aan de orde? Wat ons wel verbaast, is dat in de nota Notitie Reikwijdte en Detailniveau geen rekening is gehouden met inflatie, kan de gedeputeerde dat verklaren? En ook geen rekening is gehouden met de overgangszones, dat verbaast ons echt. Samenvattend: het lijkt ons realistisch dat de Gedeputeerde Staten nu voorstelt dat we een aantal financieel niet haalbaar alternatieven uit het plan halen, maar onze grote vraag is: wat gaan we doen aan de veiligheid? En wij blijven daarom pleiten voor snelheidsverlaging, gecombineerd met een inhaalverbod. Tot zover.

De voorzitter. Hartelijk dank. Het woord is aan de heer Pruisscher, die al achter mij staat, van de ChristenUnie en daarna de heer Pragt van D66.

De heer Pruisscher. Ja, voorzitter. Ik weet dat u wel een beetje van de snelheid houdt, dus ik denk, ik loop gewoon vast heen. Dat scheelt dan alvast weer. Ik ben alleen maar met een boekje en pen, dus dat scheelt weer allerlei afleiding. Hopelijk, voorzitter. Ja, ons is gevraagd om wat wensen en bedenkingen te uiten op het voornemen van GS om focus aan te brengen. De aanpak en het onderzoek naar de N34. Dat is wat ons betreft ook nodig, vooral met het oog op veiligheid. Maar het siert ook wel ons bestuur om nu eens eventjes te kijken van ja... en aan de bel te trekken: wat is nou eigenlijk nog realistisch? Wat is haalbaar, ook gezien de omstandigheden en de veranderingen die op ons afkomen. Maar ook, en dat lezen we in dit stuk ook wel terug, om een al te groot participatietraject te voorkomen. Want als we nu de provincie in trekken: 'ja, praat u gezellig mee, kom maar met alle oplossingen wat je wil', maar eigenlijk bij voorbaat al weten, gaan we dus toch niet doen. Dat soort trajecten moet je er helemaal niet willen met el-

kaar, dus terecht dat we zeggen: inderdaad, dat moeten we voorkomen. Voorzitter, wat ons betreft dus akkoord om focus aan te brengen en wat ons betreft ook akkoord om de focus te leggen op Gieten. Blijft inderdaad, zoals mevrouw Vedder ook aangaf, de vraag naar veiligheid over de hele N34, een punt van zorg en dat zou dan ook een bedenkingen onzerzijds zijn. Maar voorzitter, wellicht zien we daar in de referentiaalalternatieven ook enige soelaas om inderdaad te kijken naar een totaal inhaalverbod of in het 2x1 scheiding. Nou, voorzitter, dat was inderdaad de inbreng van de CU. Ik wou er toch nog eventjes... Ik hoorde de heer Schomaker zo inderdaad over vroeger en over die vervloekte mobieltjes, ik denk dat klinkt bijna als mijn grootvader, maar zijn punt is wel duidelijk. Inderdaad, voorzitter, dank u.

De voorzitter. Dank u wel. De volgende spreker op mijn lijst is de heer Pragt van D66 en daarna geef ik graag het woord aan de heer Oosting van de VVD.

De heer Pragt. Dank u, voorzitter. D66 is verbaasd, maar ook verheugd met het voorliggend schrijven. Dat nu de focus komt te liggen op de aanpak van knooppunt Gieten vinden wij als D66 een goede stap en meer dan logisch. Hier hebben wij als D66 constant voor gepleit. Op 16 december 2020 hebben wij een amendement ingediend, en is overgenomen, om bij het MER-onderzoek ook de variant fly-over zonder traject toe te voegen, waardoor nu deze aanpassing mogelijk is zonder een nieuw MER-onderzoek op te starten. Op 9 november 2022 hebben wij een motie ingediend om verkeersplein Gieten bij voorrang aan te pakken. Die motie is toen verworpen, maar wordt dus nu uitgevoerd. Hoe kan het lopen? Je kunt dus wel stellen dat we er toch een beetje gelijk krijgen met het schrijven wat nu voorligt. Dat naast de door ons aangegeven argumenten, die ook nu weer worden genoemd: doorstroming, veel ongevallen met materiele schade, en weinig tot geen bezwaren om voor deze aanpak te kiezen, er ook een budget redenen is bijgekomen, geeft aan dat het college verstandig besluit heeft genomen. Het te volgen participatieproces en de planning zijn duidelijk. Voldoende draagvlak voor de uiteindelijke keuze van de aanpak van het verkeersplein Gieten vinden wij van groot belang. Daar zullen we dan bij de uiteindelijke besluitvorming veel waarde aan hechten. De verkeersveiligheid van de gehele N34, zoals vaak genoemd, heeft natuurlijk wel onze aandacht en zorg, maar tijdens de bijeenkomst van woensdag 8 februari en in het schrijven wordt gemeld dat de ernstige ongelukken die plaats hebben gevonden op de N34 verspreid zijn over de gehele weg en geen eenduidige oorzaak hebben. Daarom pleit D66 voor een diepgaand en uitgebreid onderzoek naar de diverse ongevallen en de mogelijke oorzaken daarvan, zodat we op basis van feiten tot een veilige N34 kunnen komen. Dank u wel.

De voorzitter. Een vraag van de heer Schomaker, Partij van de Arbeid.

De heer Schomaker. Ja, voorzitter, meneer Pragt, die vraagt... die pleit voor een diepgaand onderzoek, maar als u geluisterd heeft naar wat de ambtenaar zei, dan was het dat al die ongevallen komen door overstuur, door reactie, correctiestuur van mensen die met hun smartphone bezig zijn. Dus waarom moet dat diepgaande onderzoek nog?

De heer Pragt. Dan zijn we bij verschillende bijeenkomsten geweest, want dat heb ik absoluut niet gehoord. Als je de ongevallen bekijkt die ik in mijn omgeving ken, zijn de oorzaken dus niet de smartphone geweest, maar die hebben een andere achterliggende reden, onder andere het ernstig ongeval bij Borger, de laatste met veel dodelijke slachtoffers. Dus, het is heel divers.

De voorzitter. Dank u wel. Een vraag van de heer Duut, JA21.

De heer Duut: Ik kijk ook een beetje op, net als de heer Schomaker, van een pleidooi van u voor weer een diepgaand onderzoek. Als uit zo een diepgaand onderzoek zou komen dat de meest ultieme vorm van veiligheid en doorstroming dubbele rijbanen zijn, vierbaanswegen, en dat zou uit dat onderzoek komen, dan zegt u ook van nou, dan volgen we dat?

De voorzitter: De heer Pragt.

De heer Pragt: Nou weer een diepgaand onderzoek naar de veiligheid van de N34, die is er nog niet geweest. Dus wat dat betreft kan ik u geruststellen, maar mocht blijken dat inderdaad de verdubbeling van de N34 de beste, en verreweg de beste oplossing is, dan gaan we dat serieus overwegen.

De heer Duut: Mag ik nog?

De voorzitter: De heer Duut.

De heer Duut: Want ons land ligt al behoorlijk vol met vierbaanswegen en dat is allemaal op grond gegaan van diepgaande analyses en onderzoeken. En voor de onafhankelijke onderzoekers en mensen die zich hiermee bezighouden staat als een paal boven water dat de echte, de enige echte optimale vorm van zowel doorstroming als veiligheid, dubbele wegen is.

De voorzitter: De heer Pragt.

De heer Pragt: Daar verschillen we dus van mening.

De voorzitter: Dank u wel. U was aan het einde van uw betoog, begreep ik. We gaan verder met de heer Oosting van de VVD, daarna de heer Wiersema van Sterk Lokaal Drenthe.

De heer Oosting: Nu is hij aan, hij was nog aan. Met een behoorlijke betreurd gevoel hebben wij kennisgenomen van het feit dat het alternatievenonderzoek voor de verdubbeling van de N34 en reconstructie van verkeersplein Gieten zo sterk geminimaliseerd moet worden. Allereerst zijn we natuurlijk ook van mening dat reconstructieve verkeersplein Gieten prioriteit verdient, maar dat daarnaast slechts geld overblijft voor slechts ruim zes kilometer verdubbeling, dat vinden we erg jammer. Met dit geminimaliseerd budget is er geen geld beschikbaar om de weg significant veiliger te maken, terwijl dat, naar onze mening, wel terdege nodig is. Er komen vaak, veel, zware ongelukken voor met relatief veel en vaak dodelijke slachtoffers. Er zijn volgens onderzoek geen 'blackspots' waargenomen. De weg kan over zijn geheel als veilig beschouwd worden, maar duidelijk is het niet veilig op deze weg. Menselijk gedrag is vooral oorzaak van veel ongevallen. Dat heb ik vanochtend hier al vaker gehoord, en ik sluit me dan ook aan bij collega Schomaker van de PvdA, maar niet alleen het smartphone gebruik is daar debet aan, er zijn meerdere oorzaken, zoals de heer Pragt aangeeft. De doorstroming zal met de reconstructie van verkeersplein Gieten natuurlijk verbeterd worden, maar zeer zeker nog onvoldoende blijven. De bereikbaarheid van de regio Emmen zal hierdoor onder druk komen. Dit te weten dat in de regio Emmen de meeste inwoners van Drenthe wonen, en het grootste economisch hart van Drenthe is. De zekerheid van het openbaar vervoer tussen Emmen en Groningen zal hierdoor onder druk komen, doordat de geplande rijtijden niet gehaald kunnen worden. De VVD-fractie zal dan ook graag zien dat er actief naar alternatieve geldbronnen wordt gezocht bij het Rijk, om meer, en het liefst volledige verdubbelen mogelijk te maken. Is er wel al nagedacht dat het Rijk een grote financiële bijdrage kan leveren in de reconstructie van verkeersplein Gieten? De te kruisen

N33 is tenslotte een rijksweg. Wellicht kan de rijksbijdrage beduidend meer worden dan 50%? Daar ik mij afvraag, wat het Rijk bijgedragen heeft aan vorige reconstructies en we nog het een en ander te goed zullen kunnen hebben. Verder willen we voorstellen het plan mee te nemen in de onderhandelingen naar de Statenverkiezingen. Wellicht zien we dan wel mogelijkheden en financiële ruimte, zodat we door kunnen gaan met het aanvankelijke plan. Is het misschien ook mogelijk een bijdrage van het Rijk te vragen en het plan te koppelen aan de MIRT-gelden, dat in het kader van een ontwikkelingsvraagstuk en bereikbaarheid van de regio Emmen-Groningen? Zou maar zo kunnen. Hoe realistisch is het tekort werkelijk? We gaan allemaal uit van aannames. Zijn er al gesprekken gevoerd met een markt, zoals BNL of Platform Infra, of geeft het mogelijkheden te besparen door aanleg, en beheer, en onderhoud neer te leggen bij één aannemer en niet alle kosten op één moment te hebben. Kortom, we willen graag zien dat er actief ingezet wordt op het vinden van meer financiële middelen bij het Rijk, alvorens er een definitief besluit genomen kan worden over het hele plan.

De voorzitter: Dank u wel. Het woord is aan de heer Wiersema van Sterk Lokaal Drenthe, gevolgd door de heer Vorenkamp van de PVV.

De heer Wiersema: Voorzitter, collega's, het college stelt in haar brief dat behandeling van het voornemen in de Staten vlak voor de verkiezingen vervelend is. We zijn dat eens met het college. Het is niet alleen vervelend, het is ook niet chique, overhaast wat ons betreft, grote stappen, snel thuis en ongewenst. We zijn wel voor het doorpakken en niet eindeloos blijven hangen in trajecten en procedures, zoals bij De Punt. Dit zonder perspectief en dat waarderen wij ook zeer. Maar, collega's, we slaan nu een paar stappen over. De discussie is altijd op twee sporen gevoerd, te weten doorstroming en veiligheid. Met de keuze voor dit alternatief wordt nagenoeg louter gekozen voor doorstroming. De veiligheid die voorop stond, verdwijnt daarmee, en dat is heel jammer, naar de achtergrond. Ongevallen met blikshade vinden immers vooral plaats bij het verkeersplein Gieten, de ernstige ongevallen elders. Dit bedenk ik niet, dat haal ik gewoon uit de toelichting in de Nota. In een voorstel is ook vooral het budget leidend gemaakt. Maar, voorzitter, is dit budget absoluut? Kunnen we extra middelen vinden, bijvoorbeeld binnen meerjarenbegroting, meevallers, vanmorgen heb ik al het transferium genoemd, of elders in de jaarrekening. Mogen we naar het Rijk kijken voor extra bijdrage voor de uitvoering N34 en niet voor niks genoemd de rijksweg 33. Ik ben het dus ook volledig eens met de heer Oosting op dit punt. De alternatieven zijn niet uitgeput, onvoldoende uitgezocht en op basis daarvan zou het college ook andere keuzes kunnen maken. Maar, voorzitter, mochten wij het helemaal mis hebben en dit toch de enige begaanbare route zijn, dan zal dat ook snel na de verkiezingen blijken. De noodzaak om nu overhaast deze keuze te maken is er voor ons dan ook niet. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik vraag naar voren de heer Vorenkamp van de PVV en dan, wederom tenslotte, de heer Moinat van de SP.

De heer Vorenkamp: Ja, dank u, voorzitter. Onze fractie heeft zich vanaf dat we in PS kwamen in 2011 hardgemaakt voor de verdubbeling van de N34, met name vanuit het oogpunt van de noodzakelijke veiligheidsverbetering. Er zijn drie redenen voor die verdubbeling: doorstroming, veiligheid en OV betrouwbaarheid en snelheid. De N34 is niet zomaar een weg, maar de hoofdverbindingsweg tussen de twee grootste steden in Noord-Nederland en bedoeld om het verkeer door de dorpen te ontlasten, dat is in ieder geval mede de bedoeling. Wij zien dit voorstel als verkeerde zuinigheid. Door dit aan te nemen, herroepen we een reeds genomen besluit van PS en nu lijken we alleen nog te gaan voor de doorstroming bij kruispunt Gieten en laten we de

rest vallen, terwijl dit een van de onveiligste N-wegen is van Nederland. Dat hebben we woensdag nog weer gehoord. We zijn het daar niet mee eens, voorzitter, en willen ervoor pleiten om alsnog te onderzoeken naar de benodigde financiën om de inflatie op te vangen. Die 40 miljoen kan, als we willen, altijd gevonden worden. Altijd. Als dat niet anders kan, dan kan dat bedrag geleend worden, voorzitter. Mocht PS dit voorstel toch aannemen, dan hoop ik dat de gedeputeerde het idee dat er toch wel wat aan de veiligheid gedaan zou moeten worden, waar iedereen het denk ik wel mee eens is, verder laat gaan dan een paar borden langs de weg dat de bestuurders op de weg moeten letten en niet op hun smartphone. Ik denk dat dan ten minste bijvoorbeeld een betere verharding langs de N34, zodat je bij een stuur correctie niet direct in de berm of de sloot zit, ook nodig is. We vernemen graag hoe de partijen hierover denken, wat ons betreft dus een B-stuk. Verder wil ik zeggen dat ik mij aansluit bij wat de VVD hierover gezegd heeft en wat Sterk Lokaal daarover gezegd heeft. Dank u wel.

De voorzitter. Dank u wel en dan tenslotte de heer Moinat van de SP, dan voeg ik geef toe dat we de beantwoording vanuit het college na de pauze gaan doen. Dus als de heer Moinat klaar is dan schors ik de vergadering, gaan we lekker eten en als we terugkomen krijgen we de antwoorden van de heer Brink. Maar nu eerst de heer Moinat.

De heer Moinat. Zo, dat ligt even wat druk op deze termijn van snel afronden. Maar goed, ik blijf... Drie minuten maar? Ik dacht vijf. Nee, toe maar. Voorzitter, laat mij eens beginnen met een compliment en wel richting de gedeputeerde, niet naar de heer Brink helaas. Maar goed, hij brengt het vast wel over. Gedeputeerde Vedelaar, ze kijkt vast mee. Ze heeft het N34 dossier voortvarend opgepakt, houdt goed contact met de PS en lijkt niet te houden van vertragingstactieken. Zoals gezegd, compliment daarvoor. Bij het stukje Focus op verkeersplein Gieten, met aansluitende verdubbeling wordt aangegeven dat het dan als één project kan worden opgepakt. Maar wat zijn nou echt de gevolgen als je ze niet zou combineren en bijvoorbeeld ervoor zou kiezen om alleen eerst de fly-over te realiseren en te kijken of dat ook afdoende is. Daarbij zien we dan ook graag dat de maximale snelheid teruggebracht wordt naar 80 km/u. Wij denken dat dat namelijk wel eens het geval zou kunnen zijn, waardoor we ook de nodige miljoenen misschien nog wel in de zak kunnen houden of ergens anders besteden. Voorzitter, vorig jaar begon ik mijn bijdrage met de volgende woorden: de SP is altijd heel duidelijk geweest wat betreft de N34, wij zien niets in de gehele verdubbeling. Naast dat het onnodig en duur is, heeft het ook een negatief effect op het milieu. De stikstofuitstoot zal fors stijgen, daar waar we juist alles op alles moeten zetten om het te laten dalen. Dus geen verdubbeling, maar ook de maximumsnelheid terugbrengen naar 80 km/u, naast het verminderen van geluidshinder en een betere doorstroming, levert het ook nog eens een positief effect van minimaal 20% met betrekking tot stikstofneerslag. Dat was mijn tekst van vorige keer. Ik sta er nog helemaal achter. Het college heeft de gehele verdubbeling eruit gehaald, dus tot zover gaat het goed. Nu nog die snelheid terugbrengen naar 80 km/u, en daarbij vooral ook kijken naar welke veiligheidsmaatregelen eventueel nog meer getroffen kunnen worden, en inderdaad afleiding, digitale afleiding, maar afleiding in het geheel, is een hele belangrijke redenen van onveiligheid op de weg. Als dat gebeurt, dan vindt u ons aan uw zijde. Dank u wel.

De voorzitter. Hartelijk dank, en daarmee komen we aan het einde van de eerste termijn. Ik schors de vergadering. Tot... Nou, we doen gewoon 13.00 en dan zie ik u allen weer. Tot zo.

De voorzitter. Als u allemaal wil weer wil gaan zitten, dan kunnen we zo verder met de commissievergadering. Nog één minuut en om exact 13.00 heropen ik deze vergadering en geef ik

graag het woord aan gedeputeerde Brink voor de beantwoording van de vragen in negen minuten maximaal. Veel succes.

Gedeputeerde Brink: Ja, dank u wel, voorzitter. Opnieuw namens mijn collega, mevrouw Vedelaar. Voorzitter, ik wil wel beginnen eigenlijk met een, en dat doe ik toch maar even, omdat ik al een beetje vooruit kijk over vier weken, en daar is er al wat van gezegd. Er is al iets gezegd over van: nou, wat is het moment dat het college hier nog mee komt? Ik kan u daarin melden dat mevrouw Vedelaar er wel degelijk heel zwaar en heel serieus over nagedacht heeft. Is dit nu het moment dat we dit hier willen inbrengen? Dat is ook in het college goed gedeeld. Wat is nu wijs? Hoe nemen wij u mee met de gedachtes die er zijn? En tegelijkertijd zegt u, net als in het college: wees eerlijk, transparant en betrouwbaar in hetgeen wat je doet. Als je zaken zien aankomen, dan is het wijs om bij te sturen, iets wat we trouwens vandaag al eerder gezien hebben. En, voorzitter, er zijn complimenten gemaakt. Ik wil wel een compliment richting u maken, want ik zei al, we zijn dichtbij de verkiezingen, maar ik vind dat er inhoudelijk goed gedebatteerd is. We weten hoe de fracties soms ook verdeeld zijn, maar ik vind wel dat de inbreng constructief was. Er niet zoiets is van: we gaan hier echt met elkaar de messen optrekken of slijpen, want het is maar net hoe je het wilt benoemen. Ik denk, die complimenten wil ik wel richting u uitspreken. Ik heb al gezegd: ja, er is goed over nagedacht, maar tegelijkertijd, als je weet dat met de 90 miljoen, wat door u beschikbaar is gesteld, dan weet je dat je onvoldoende hebt om hetgeen waar we ooit mee begonnen, om daarmee verder te kunnen. De reden is geweest dat je op een gegeven moment met inspraak, en focusgroepen en met gebied in gesprek moet en wat ga je dan doen? Dan kun je er heel veel stukjes van het tracé in gesprek gaan, maar als je weet dat je al die stukjes niet gaat doen, is het dan niet verstandig om een focus aan te brengen? Die focus zit in het stuk en ik ben nu dankbaar, blij met de inbreng die er geleverd is want ik denk dat we als college, dat mijn collega daar iets mee kan. Ik ga nu even, voorzitter, door de inbreng die geleverd is. Ik zou bijna zeggen de afleiding, want de Partij van de Arbeid begon daarmee en door een aantal anderen is dat ook gezegd en ondersteund. Ik denk trouwens dat we het daar ook over eens zijn. Ik zeg ook maar heel eerlijk, de analyse van de ongevallen zijn misschien niet allemaal direct op de lijn gezet, of op rij gezet, maar het is wel bekend bij ons. Al die analyses, we weten dat in veel gevallen het toch het misschien mobieltje, dan wel andere afleiding is. En ja, helpt daar verdubbeling? Nee, dat helpt niet, alhoewel dan je misschien niet op de andere rijbaan komt en het zou misschien iets minder zwaar kunnen zijn, maar dat oordeel wil ik niet vellen. Maar u hebt met elkaar gevraagd, en die conclusie, voorzitter, hebt u mij gevraagd, zal ik aan het eind ook trekken en volgens mij moeten we alles, maar dan ook alles. En dat zullen we als college, mijn collega ook, met de zorg... instituut die ook die veiligheid bewaakt, zullen we met elkaar moeten kijken, en dat zal misschien meer moeten zijn dan een paar borden. We hebben ook al heel veel gedaan: er zijn ribbelstroken, soms in het midden, maar overal aan de kant om mensen toch te waarschuwen. Nou, opnieuw hebt u een beroep gedaan richting het college, richting mijn collega, om daar nog eens naar te kijken. Ik zal dat ook zeker overbrengen en we zullen dat meenemen. Op het moment was u daar unaniem in. Terecht, voorzitter, wordt er een aantal conclusies getrokken over van 'welke keuze maak je nou als college?'. Want het gaat over veiligheid, nou, dan hoeft een fly-over op zich... is voor de doorstroming veel beter, gaat veel geld in zitten. Maar tegelijkertijd hebben wel gemeend als college en als portefeuillehouder dat je zegt van nou, uw Staten, en D66 is daar ook een van, altijd gezegd van: nou, leg de focus op Gieten, volgens mij is dat ook een breed gedragen iets. Dat is ook een redenen geweest dat we gefocust hebben op Gieten, dat dat ook die vier varianten zijn, en dat daar komt dat je dan nog middelen overhoudt om ook nog een stukje te verdubbelen, en in de hoop, zeg ik maar even, want de heer Wildervanck is een verkeersdeskundige en heeft ook altijd gezegd: het helpt als mensen ergens een plek hebben waar ze kunnen inhalen, misschien geeft dat een stuk rust, dat

je toch even een wacht om niet te gaan inhalen. Het CDA zeg ik maar even, want dit was vanuit GroenLinks volgens mij, de heer Bos gaf dit ook aan, wordt er niet te snel gereden? Ik kan u melden, er is regelmatig met justitie en politie contact. Het is niet het beeld dat er te snel gereden wordt. We kunnen... Er wordt nagedacht over trajectcontroles, we gaan daar trouwens niet zelf over, maar er wordt de niet veel, zeg nooit nooit, maar niet bijzonder vaak te snel gereden.

De voorzitter. Een vraag van de heer Schomaker, Partij van de Arbeid.

De heer Schomaker. Dank u wel, voorzitter. Het is meer een kleine aanvulling op wat de gedeputeerde zegt, want bij Gieten, dat is ook het drukste stuk van de hele N34, dus vandaar ook... Het ligt logisch dat daar, als er dan een stukje verdubbeld zou worden, dat het daar zou gebeuren.

Gedeputeerde Brink. Eens, voorzitter, met de reactie van de heer Schomaker. Dat is trouwens ook wel een beetje op... Gisteravond hebben we natuurlijk ook nog kennis kunnen nemen van een onderzoek, maar je kunt niet zomaar wegvlakken en weggedeeltes met elkaar vergelijken, in de zin van de intensiteit is het bij het ene wegvlak totaal anders dan op het andere. Inderdaad in en rondom Gieten gebeuren niet sowieso... Ja, er is geen blackspot, ongelukken vrij verspreid over de weg, maar 25% van de ongevallen... 20 à 25% zitten wel rond Gieten en is inderdaad ook het drukste stuk. Dus helemaal eens en blij met de aanvulling. Ik heb ook... het CDA begon over de veiligheid en focus, maar wel voortgang, zijn we het over eens, denk ik. Ik heb vanmorgen een project voorbij zien komen dat 12 à 13 jaar duurt en tegelijkertijd zien we ook, toch maar een beetje uit mijn eigen ervaring, Klijndijk heeft ook tien jaar geduurd, waarvan ik eigenlijk denk: ja, dat had ook sneller gekund. Ik denk ook dat we met elkaar onszelf in de spiegel moeten aankijken, maar soms ook een keer een knoop moet doorhakken als het om veiligheid gaat, en dan zeggen: zo gaan we doen. Maar let wel, uw woorden volgens mij, zijn door velen ook wel een beetje bevestigd. Opnieuw zegt u ook: wat gaat u doen aan veiligheid? Daar heb ik iets over gezegd. Je zou kunnen kijken naar ribbelstroken. Tegelijkertijd, het erover praten, zeg ik maar heel eerlijk, voorzitter, is makkelijker dan het invullen om daar iets aan te doen. Want we weten met elkaar dat dat telefoontje er is. We weten dat je hem kunt uitzetten dat hij niet afgaat, en dat je niet gehinderd wordt tijdens het rijden. Volgens mij vertel ik niemand iets nieuws, alleen of nou mijn collega of dit college daar iets aan kan doen, ik zeg maar heel eerlijk: die hoop heb ik niet. Dat is iets anders dan dat we... nogmaals uw roep en dat wij ook vinden dat we alles moeten doen om die veiligheid te vergroten. Doet geen afstel... Wel uitstel, maar geen afstel. Eens, is trouwens ook hetgeen dat in het stuk staat: wij maken focus, gezien de middelen die we beschikbaar hebben gesteld vanuit de Staten. Er is ook een vraag gekomen: kunt u meer middelen krijgen? Ik weet niet of het, een maand voor die tijd, nog aan dit college is om nu te kijken naar meer middelen. We hebben nu te maken met hetgeen wat door deze Staten en in het verleden beschikbaar gesteld is, dat is het vertrekpunt voor dit college, voor die gedeputeerden en daar houden we ons aan. Het is straks, en dat is ook door een aantal gezegd, komen er nieuwe Staten en die kunnen andere keuzes maken. Maar voor nu is dit, denk ik, een wijs besluit om te zeggen: onze polsstok kan zo ver springen, dan toch maar even richting de heer Schomaker, want volgens mij heeft u daar iets mee, met sloten en dat soort dingen, maar onze polsstok gaat niet verder. Dan moeten we dit ook zo doen. Ja, mevrouw Zuiker... Ja, waarom... Er werd ook niet over 80 km/u gezegd, Ik blijf maar in wensen en bedenkingen en is de wens van de Staten geweest om richting Gieten te gaan, om daar die kruising te kiezen, want ik snap wat u zegt. Daar heb ik volgens mij net al antwoord op gegeven. Als je naar de veiligheid kijkt, zou kunnen zeggen: laat Gieten zitten, zou je meer kunnen verdubbelen. Ik weet niet of dat uw wens is, maar dat moest ik nog even verwerken, maar dat zegt misschien meer over mij. En inflatie, voorzitter. Ik denk dat niemand had kunnen bevroeden dat inflatie zoals vorig

jaar, misschien op sommige onderdelen, beton en dat soort zaken misschien wel 20 á 25% was. Het zat er niet in. Er wordt nu wel meegerekend naar de toekomst toe, waar je uitkomt naar 2027, wanneer je ter uitvoering komt. Maar ja, dat is een gegeven en u hebt iets gezegd over de veiligheid, maar er is ook iets gezegd over het 80 km/u. Voorzitter, dat wordt niet meegenomen, maar het wordt ook door ongeveer iedereen ontraden. Als de weg 80 km/u zou worden, dan zal de kans en het geval dat met meer ingehaald zou kunnen worden, men wordt dan misschien toch ongeduldig en de weg wordt minder een stroomweg, want daar is hij ook voor ingericht, het is ingericht voor 100 km/u weg. Daar hebben we denk ik meer dan, als ik toch even denk... alle ongelijkvloerse kruising die zijn aangelegd, misschien wel een paar 100 miljoen aan geïnvesteerd om een stroomweg te maken en die 100 km/u moet zijn. Hij is qua breedte zo ingericht. Maar het zal ook leiden tot verdringing op andere wijze. En verdringing leidt tot onveilig gedrag op die andere wegen. Dus eigenlijk wordt door iedereen, door de deskundigen gezegd: niet teruggaan naar 80 km/u, omdat deze weg er niet veiliger van wordt, maar het zal ook leiden tot verdringing. D66 vraagt of er een diepgaand onderzoek moet komen. Volgens mij, hij heeft het college de afgelopen jaren transparant gehandeld in alles wat we met elkaar hebben gedaan en ik zie nu ook een gedeputeerde die u meeneemt in de huidige beslissingen. Er komt straks weer een nieuwe MER, die moet uitgevoerd worden en daar worden de varianten weer in bekeken. Er is al een MER uitgevoerd over de hele weg als hij verdubbeld zou worden, maar dat soort aspecten kun je meenemen. Er is een Nota van Reikwijdte en Detailniveau over de weg, die blijft gewoon staan. We hebben ook gezegd: dat is geen uitstel... het is wel uitstel, geen afstel. Maar wel gezien de omstandigheden is dit een wijs besluit, maar ik geloof niet... De MER wordt u in meegenomen en alles wordt u toegestuurd. Ik denk dat we een transparant proces hebben rond dit project en wij zullen daar de wens van de Staten blijven volgen. VVD, volgens mij heb ik er het meeste over gezegd en het klopt wat u zegt: ja, de snelheid van de weg is ook belangrijk voor het OV. Het is ook de verbinding waardoor, en dat werd ook door een aantal fracties gezegd: we moeten met elkaar niet te vergeten dat de twee grootste steden van Noord-Nederland door de N34 met elkaar worden verbonden. Een zeer belangrijke verkeersader die belangrijk is, juist ook voor de bereikbaarheid van die twee gebieden. En ik kijk maar even naar Emmen en dan brengt dat de regio veel en dan zullen we met elkaar, met grote zorgvuldigheid en iedere keer met een positief geluid, voor mijn gevoel, naar die weg moeten kijken, om zo goed mogelijk in te richten, maar ook om hem zo veilig mogelijk in te richten. Ik heb iets gezegd over de snelheid, voorzitter. Andere bronnen, daar wil ik nog wel iets over zeggen, daar werd ik even door mijn toenmalige rechterhand, daar op de tribune, aangewezen dat ik blijkbaar in 2018 in het MIRT-overleg geloof ik, al aangekaart heb van zijn er financiële middelen. Ik zeg maar heel eerlijk, dat is niet helemaal weg. We hebben toen al gezegd: ja, de kruising Gieten... we hebben... dat noemen we daar de poten theorie. Je kunt zeggen van nou, als de weg nou ook een rijksweg is en een provinciale weg, dan is het op zich gebruikelijk dat ook het Rijk meebetaalt aan dit soort oplossingen. Dat is iets anders dat dat op zich misschien normaal is, maar of ze het ook doen en of de noodzaak er ook is en of zij ook vinden dat de overlast zodanig is dat ze dat ook gaan doen. Maar het is zeker iets wat we mee moeten nemen en wat door een aantal fracties is gezegd. Voorzitter, maar ik heb iets gezegd van waarom net voor de verkiezingen. We hebben gemeend als college richting het gebied duidelijkheid moeten geven. We hebben gemeend richting u duidelijkheid te moeten geven. Als we wachten tot na de verkiezing, als we nog even een beetje nadenken, dan zou het ook na de zomer kunnen worden. Een halfjaar verloren. Ik kijk nog naar het CDA, maar ook andere partijen hebben dat gezegd: snelheid, ook wel doorpakken, want anders leidt het ook weer tot nog langer en dat het niet ingevuld wordt. Maar volgens mij was het de PVV die het ook over de grote steden had. Volgens mij, voorzitter, heb ik de vragen behandeld en dan wil ik wel aangeven als u zegt van nou, wat neemt u nu mee vanuit de zienswijzen, vanuit uw inspraak, dan denk ik dat de steun is voor de focus die door de

gedeputeerde is aangelegd, waar het college heeft mee bestendigd. Steun is voor de focus, om te kijken van pak niet alles meer. Maar wat zou er nou voor die 90 miljoen kunnen doen? Liggen er een aantal varianten voor en die worden uitgewerkt. Voorzitter, u hebt unaniem gevraagd, waar ik al gezegd heb over de veiligheid. Ik denk dat we dat meenemen en dat we ernaar gaan kijken, en alles zullen gaan doen om te kijken: hoe kunnen we, los van die fysieke ingrepen maar misschien nog meer ribbelstroken, niet het hele traject heeft op de middenberm de ribbelstroken, want daar zouden we naar kunnen kijken. Maar u hebt unaniem daar aandacht voor gevraagd, om die veiligheid. U heeft ook volgens mij met een grote meerderheid gezegd dat de keuze op zich terecht is, ondanks... ik kijk toch nog maar weer naar de Partij voor de Dieren, maar een aantal anderen, dat we de focus op Gieten hebben gelegd, in samenspraak met een aantal wat er overblijft dat we daar toch een aantal kilometers kunnen verdubbelen. Ik denk dat daar een terechte keuze geweest van de fly-over met verdubbelen, en omdat daar inderdaad de intensiteit het grootste is, ook een kwart van de omgevallen, want we kunnen ook het OV daar misschien iets mee versnellen. Het is dus ook nog wel een dubbele winstkans. Voorzitter, nou, uitstel, geen afstel en kijken naar financieringsbronnen, dat zijn wat mij betreft de zinnen, de woorden die ik zou mee willen geven aan mijn collega om te kijken hoe we hiermee verder gaan en ik denk dat het voldoende steun geeft om vol vaart verder te gaan met toch te kijken: hoe kunnen we de N34 veiliger krijgen? Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter. En dank u wel, gedeputeerde Brink. Dan geef ik graag de inspreker de heer Van Zomeren nog een keer de mogelijkheid, maar hij schudt het hoofd en dat betekent dat hij niet nog een keer wat wil zeggen. We gaan verder. Ja, je bent te snel. Meestal ben ik te snel. We gaan verder met de tweede ronde en daarbij moet ik even stellen dat de PVV in eerste termijn heeft aangegeven dat het eventueel door zou kunnen als B-stuk, maar daar gaat het hier vandaag natuurlijk helemaal niet over. We hebben het over wensen en bedenkingen die we meegeven aan de gedeputeerde. Ik denk dat ik mijn lijstje weer even bij langs moet. Als ik even kan kijken, is er überhaupt behoefte aan een tweede... Ja, dat dacht ik al. Dan beginnen we met de heer Schomaker van de Partij van de Arbeid. Het mag aan de eigen desk. Eén minuut, gaat uw gang.

De heer Schomaker. Ja, voorzitter, dank u wel. Ik heb in de pauze eventjes contact gehad met de gedeputeerde... Niet de gedeputeerde, maar de heer Pruijscher. Hij heeft mij erop gewezen dat... Ja, ik praat in de toekomst... In de toekomst. Regeren is vooruitzien. Maar geheel in lijn met het woord voor focus, schijnt er op je mobiel een focus modus te staan, waar ook autorijden op staat en dan kun je je meldingen uitschakelen. Dus ja, mij lijkt dat een hele korte klap, want dan schieten we in een keer een heel stuk verder. Voor de mensen die nog niet overtuigd zijn van het grote belang van rijden zonder smartphone, misschien is het goed om een excursie te organiseren naar Borger want daar zit ergens aan de kant van de weg een verhoogd huisje, zal ik maar zeggen, een soort uitkijkpost en dan kun je heel mooi vanaf die uitkijkpost kun je in de auto's kijken en dan kun je zien hoeveel mensen er met afleiding bezig zijn. Dus het is even een tip voor misschien een volgende zittingsperiode. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter. Dank u wel. Het woord van de dag wordt focus, zo heb ik begrepen. De heer Bos van GroenLinks. Wilt u wat in tweede termijn zeggen?

De heer Bos. Ja, graag. Veiligheid. Een aantal partijen hoor ik zeggen dat zij toch gedeeltelijk willen verdubbelen in het kader van de veiligheid en dat wij daarvoor dan 40 miljoen moeten gaan lenen. Maar ook dan is er nog steeds geen volledige veiligheid. En als je de volledige 41 kilometer zou willen verdubbelen, dan kost het dan ook 268 miljoen volgens de berekeningen in

dit stuk. En ook dan is verplaatsen per vliegtuig veiliger, maar een luchtbrug tussen Emmen en Eelde is ook nog veel duurder en heeft ook nog veel meer nadelige bijkomstigheden. Gelukkig zijn we dan ook eindelijk stappen aan het zetten richting de Nedersaksenlijn, want de trein heeft ook een goede reputatie op veiligheid. Zojuist las ik het bericht op RTV Drenthe dat het stuk N34 in Overijssel, waar we kunnen zwaaien naar Nelleke, mogelijk veiliger is dan het reeds verdubbelde stuk. Dat is dus aan ons, of aan een nieuwe Staten, om tot een integrale afweging te komen om de N34 veilig te maken. Wat ons betreft zo spoedig mogelijk en binnen het taakstellende budget. Dank u wel.

De voorzitter. Dank u wel. Mevrouw Vedder van het CDA hoeft niet. De heer Duut van JA21.

De heer Duut. Tegen mijn linkerbuurman zeg ik: interessant hoor in Overijssel, maar het was geen onafhankelijk onderzoek. Ik ben content met de toezegging van de gedeputeerde dat het gehele project geen afstel is, maar uitstel, en daar kunnen wij voorlopig mee verder. Hartelijk dank.

De voorzitter. Dank u wel. Mevrouw Zuiker, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Zuiker. Ja, dank u wel. Wij hebben nog gevraagd om een onderbouwing van het probleem van de doorstroming bij Gieten. Hoe groot is dat probleem precies? Want we doen nu een beetje... vrij makkelijk over dat daar maar een fly-over moet komen, of een verlengde. Maar daar wonen ook allerlei mensen omheen die daar ook last van krijgen, dus wij moeten dat dan wel weten of dat serieus nodig is en of de oplossingen die gepresenteerd zijn of dat dan inderdaad ook de boel oplost? En wat de consequenties daarvan zijn voor de leefomgeving? Daarnaast vinden wij het wel vreemd dat we zeggen van: nou, we hebben 90 miljoen, daar kunnen we Gieten voor doen, houden we nog een beetje over en daar kunnen we zoveel kilometer van verdubbelen. Wij vinden dat een verkeerd uitgangspunt. Als je eerst Gieten zou doen, als je dat al nodig vindt, en je hebt dan nog geld over, kan je misschien dat geld beter besteden aan het verbeteren van de veiligheid van de gehele weg, want dat probleem wordt nu nog steeds niet opgelost. Tot zover.

De voorzitter. Dank u wel. De heer Pruisscher, ChristenUnie.

De heer Pruisscher. Ja, dank u wel, voorzitter, en dank ook aan de gedeputeerde voor zijn plaatsvervangende rol en de goede antwoorden daarin toch weer. Dus dank, volgens mij goed samengevat en natuurlijk zien wij uit naar het vervolg van dit proces. Wat mijn rol daar dan nog in zou zijn, zoals de heer Schomaker wenst, dat weet ik nog niet, maar dat zien we wel.

De voorzitter. Dank u wel. De heer Pragt, D66.

De heer Pragt. Ik hoorde gedeputeerde zeggen dat er een nieuw MER-onderzoek komt, maar volgens mij is dat absoluut niet nodig, want met amendementen wat we toen hebben ingediend, past dit uitstekend binnen de MER zoals die er ligt.

De voorzitter. Dank u wel. De heer Oosting hoeft niet. De heer Wiersema is afwezig, maar de heer Schoenmaker wil wel wat zeggen van Sterk Lokaal Drenthe.

De heer Schoenmaker. Allereerst dank voor de beantwoording van de gedeputeerde. Ja, de uitspraak om ruimte te geven, deels vierbaans om daarna weer in te voegen dat dat wat rust zou

geven. Onze inzichten zijn op het moment dat je zijdelings verplaatsingen hebt, dat je juist het risico vergroot op aanrijdingen. Ja, iets wat je mee moet nemen, de N33 dat het een rijksweg is. U geeft aan, dat moet je inderdaad meenemen. Wij zouden er dan wel graag iets krachtigere woorden willen hebben. Wat gaat GS doen richting het Rijk om actief te vragen om een bijdrage voor deze rotonde bij Gieten, want iets wat we eventueel zouden moeten doen, denk ik niet dat ze daar in Den Haag van overtuigd raken dat ze ook iets moeten doen. Ja, en de auto modus van de PvdA. Hele mooie, maar die zit al jaren op hun telefoon. Ik denk dat het probleem niet zozeer is dat het op de telefoon zit, maar dat mensen het gewoon niet doen. Dus uiteindelijk moet het besef daar binnenkomen dat het een hele veilige modus is. Maar, ja. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Heer Vorenkamp, PVV.

De heer Vorenkamp: Ja, heel kort, voorzitter. Ja, we blijven het teleurstellend vinden dat dit besluit genomen is, inmiddels. We vinden de toezegging met betrekking tot de veiligheidsverbeteringen, veiligheidsmaatregelen wel erg vaag, dat vinden we wel jammer. Dus nou ja, er gaat wat gebeuren. Dat is dan maar het positieve lichtpuntje waar ik mij aan vasthoud. Wij focussen ons dan maar op de kreet 'van uitstel komt nog geen afstel'.

De voorzitter: Dank u wel, en dan de heer Moinat hoeft niet. Dan vraag ik nog een keer de heer Brink naar voren om nog een laatste toelichting te geven of antwoorden op de vragen. Drie minuten.

Gedeputeerde Brink: Dank u wel, voorzitter. Nou, ik heb niet voor de Partij voor de Dieren alle antwoorden paraat. Als u zegt: hoe is nou precies de congestie rondom Gieten? We weten wel... Ik zeg maar heel eerlijk, 7 à 8 jaar terug hebben de rotonde al een beetje aangepast zodat de doorstroming wat vloeiender zou gaan, zodat er minder opstoppingen was. Je ziet dat die bewegingen toch lopen, met name in de ochtend- en avondspits. Dat was toen ook de reden dat er zo af en toe verkeersopstoppingen waren, of dat de afrit en oprit soms nog op de N33 stonden, dus de rijksweg, wat leidt tot gevaren en de redenen om ook bij het Rijk aan te kloppen. Voorzitter, als ik misschien niet in de krachttermen heb gesproken die u van mij liever had gehoord misschien, dan hoop ik niet dat u daarmee verstaan heeft dat wij niet alles zullen gaan doen. Maar als u denkt dat wij alles gaan doen om aan het Rijk te vragen een bijdrage te leveren voor de middelen aan een kruising N34, omdat wij dat ook niet meer dan normaal vinden. Ik heb niet helemaal paraat wat er toen ooit, ik denk ongeveer 16 jaar terug, gebeurd is met de toenmalige rotonde. Maar nu gaan we daarnaar kijken. Want ik heb er ook bij gezegd: naar kijken en krachttermen uitspreken, en het aankaarten, dat is al in 2018 gebeurd, maar geen garantie dat de middelen komen, want soms maakt het Rijk, u weet hoe wij met elkaar gelobbyd hebben in Noord-Nederland voor de spoorverbinding, de flessenhals, waar vriend en vijand het over eens is. Uiteindelijk hebben we daar, geloof ik, maar dan doe ik uit mijn hoofd, 40 of 35 miljoen voor gekregen, terwijl er eigenlijk 80 zou moeten komen. En dan denk ik van nou, het knooppunt van Noord-Nederland, maar dat is ook niet voldoende en dat had meer moet zijn. Dus nogmaals, ook al ben je het met elkaar eens, gelijk hebben en gelijk krijgen zijn af en toe verschillende zaken. Ik weet als het over geld gaat, dat ook collega Vedelaar in gesprek is met Rijkswaterstaat hierover. Dus de gesprekken lopen, het is aangekaart. Nogmaals, krachttermen heb ik misschien dan te weinig gebruikt. Maar u mag van het college verwachten dat we alles doen om ook externe middelen binnen te roeien voor dit soort grote projecten. Nader onderzoek, daar wil toch nog iets van zeggen, voorzitter. Het staat in de pers en ik probeer een beetje de pers te volgen als daar tijd voor is. Maar ik zeg maar eerlijk, het is een onderzoek van vijf jaar. Er is een onderzoek van een stuk, een weggedeelte die je op zich niet met elkaar kunt vergelijken. Het is een

gedeelte in Overijssel wat misschien een andere intensiteit heeft dan een stuk in Drenthe. Het gaat over het stuk vanaf de Overijsselse grens tot aan de Friesland route, waar een gedeelte van de weg jaren al was verdubbeld, vanaf bij het knooppunt Holsloot tot aan Emmen was hij al vierbaans en wij hebben, voor anderhalf jaar terug ongeveer, de andere gedeeltes afgesloten. Dus als u zegt: het onderzoek duurt vijf jaar, dan zit daar wel vijf jaar een stukje vierbaans in, maar er zit ook drieënhalf jaar een groot stuk dat helemaal niet verdubbeld was. Dus ik zeg maar heel eerlijk, daarmee wil ik niets afdoen. Het is goed dat iedereen kijkt en dat iedereen inspraak heeft, maar we moeten met elkaar wel de goeie cijfers en de goede feiten. Ik durf de stelling aan dat hier in dit huis de cijfers en feiten zijn, weten waar druk is, waar de ongevallen plaatsvinden, en waar je moet ingrijpen en hoe ze gebeuren. Dat zijn de vertrekpunten voor ons als college en daar moeten wij mee werken. Ja, nog even richting de heer Pragt. Volgens mij, als we verder willen, en ik heb al gezegd er is een soort MER gemaakt, maar voor mij komt er nog degelijk als wij straks een keuze maken een nieuwe MER-studie om te onderbouwen dat je dit moet. Je moet wel alle varianten afwegen en je zult dat wel goed moeten onderbouwen en volgens mij moet er wel degelijk, maar dat is maar even wat ik dan terugkrijg, nog weer een nieuwe MER gemaakt worden.

De voorzitter. Een vraag van de heer Pragt, D66.

De heer Pragt. Even ter verduidelijking over de MER. Kijk, deze MER-studie heeft in de basis, de gehele verdubbeling en de aanpak van rotonde Gieten. Daarbinnen, binnen de opdracht, wordt het opgeknipt in gedeeltes en een variant. Dat past volledig bij de MER zoals die opdracht er ligt. Dus er hoeft geen nieuwe MER, maar wel moet de MER verder uitgewerkt worden. Dat is wat anders.

Gedeputeerde Brink. Laten we het erbij houden, daar gaat mijn kennis niet ver genoeg voor. Maar ik denk dat u gelijk hebt dat we voort kunnen bouwen op de bestaande MER, maar dat wil niet zeggen dat de MER is afgerond en dat we dus nog steeds verder moeten. Laat ik mijn woorden dan zo uitdrukken. Voorzitter, de conclusie had ik eigenlijk de eerste termijn getrokken, en ik heb niet de indruk dat daar nog aan getwijfeld is. Dus ik dank iedereen voor uw wensen en bedenkingen op dit stuk. Ik denk dat de gedeputeerde, maar ook het college een besluit heeft genomen wat best pittig was, maar daar hebben we weloverwogen op dit moment gedaan om helderheid en duidelijkheid te geven waar ik denk dat iedereen bij gebaat is. Voorzitter, ik dank voor uw inbreng.

De voorzitter. Hartelijk dank voor deze conclusie. Normaal gesproken had ik ook nog wat gezegd, maar u heeft het zo mooi samengevat. Dus daar laten we bij.

10. Aanwijzing Groot Project Gedeeltelijke Verdubbeling N34 / Knooppunt Gieten; Statenstuk 2023-95

De voorzitter. We gaan verder naar agendapunt 10. Daarin wordt gevraagd om het project Gedeeltelijke verdubbeling N34/knooppunt Gieten aan te wijzen als Groot Project, een startnotitie door GS te laten opstellen, waarin het college ingaat op de wijze van inrichting van de voortgangsrapportages, de frequentie van rapportages en de verwachte looptijd van het project. Hierbij houden GS rekening met het volgende: A, de voortgangsrapportages verschijnen los van de reguliere P&C-cyclus en B, de startnotitie wordt aan PS aangeboden voordat besluitvorming over de bestuurlijke voorkeursvariant plaatsvindt en de commissie van onderzoek opdracht te

verlenen een voorstel aan Provinciale Staten te doen over de noodzaak en de inrichting van de second opinion na besluitvorming over de bestuurlijke voorkeursvariant. Ik geef zo de woordvoerders allemaal voor drie minuten het woord. Daarna geef ik graag het woord aan de heer Nijmeijer als voorzitter van de commissie van onderzoek, en daarna de heer Brink om nog eventuele vragen te beantwoorden. We gaan beginnen met de inhoudelijke bespreking en dan geef ik als eerste graag het woord aan de heer Pragt van D66 en daarna de heer Bosch van de Partij van de Arbeid.

De heer Pragt: Dank u, voorzitter. Aanwijzing Groot Project Gedeeltelijke verdubbeling N34. D66 vindt het bijzonder en niet juist dat we nu in de laatste commissievergadering en Statenvergadering van deze periode een besluit gaan nemen over het aanwijzen van een Groot Project. Er is naar onze mening geen enkele reden om dat besluit nu te nemen en ook geen enkele urgentie. Dit mede gezien de tijdsplanning van het project, zoals bij punt 9 is vermeld. De besluitvorming over het alternatief vindt plaats in de zomer voor 2024, de uitvoering van het project staat gepland voor 2027/2028. Daarnaast besluiten de nieuwe Staten over toekomstige commissies en werkgroepen. D66 stelt dan ook voor om het Statenstuk door te schuiven naar de nieuwe Statenperiode. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Het woord is aan de heer Bosch van de Partij van de Arbeid en daarna de heer Duut van JA21.

De heer Bosch: Ja, dank, voorzitter. De aanwijzing van het project N34 tot Groot Project komt natuurlijk niet uit de lucht vallen. Uit onderzoek van de Noordelijke Rekenkamer en ProFacto is al duidelijk het advies naar voren gekomen dat het vanuit de kaderstellende en controlerende rol van PS wenselijk is om bij grootschalige, meerjarige projecten in een vroegtijdig stadium afspraken te maken over de informatievoorziening richting PS. De mogelijkheid tot het aanwijzen van Grote Projecten is een instrument dat in 2015 aan de gereedschapskist van de Staten is toegevoegd. De NRK heeft er in haar rapport op gewezen dat voortijdig onderzoek of een second opinion, en bijvoorbeeld kostenramingen, kan bijdragen aan een goed gewogen besluit voordat de daadwerkelijke uitvoering van het project kan worden begonnen. Voorzitter, we moeten als PS duidelijk de inhoud van het proces gaan scheiden. We halen nu een instrument van stal dat ons in de volgende periode in staat stelt om, mocht het wenselijk geacht worden, van tijd tot tijd geïnformeerd te worden en eventueel tijdig bij te sturen. Een second opinion kan als instrument worden ingezet maar is geenszins een verplichting. Als we kijken naar de uitgangspunten dan moet De Partij van de Arbeid constateren dat de aanpak van de N34, ook na het aanbrengen van meer focus op de varianten, nog steeds binnen de regeling voor Grote Projecten valt. Het financiële kader, de 90 miljoen en de daaraan verbonden risico's van het budgetoverschrijding blijven aanwezig. Het is in de tijd begrensd en daarmee nog steeds een grootschalig project. Zeker in de huidige tijd, met fikse inflatie en dus grotere financiële onzekerheid over langjarige projecten kunnen budgetoverschrijdingen bij infrastructurele projecten voorkomen. Het van stal halen van dit instrument is geen blijk van gebrek aan vertrouwen richting GS, het is het nemen van verantwoordelijkheid door PS in haar kaderstellende en controlerende rol. Vanuit de wens om goed geïnformeerd te blijven over de voortgang en eventueel ontstane risico's die de realisatie van het project in gevaar brengen, bij te sturen. Was het dan handig om dit voorstel gelijktijdig met de inhoudelijke bespreking van het stuk te behandelen? Dat had wat de Partij van de Arbeid betreft niet perse in deze vergadering hoeven. We hadden dit ook aan de volgende Staten kunnen overlaten. Punt is wel dat des te vroeger we een besluit over aanwijzing tot Groot Project nemen, des te helderder kunnen we de afspraken over de informatievoorziening door GS aan PS worden geformuleerd en dus te soepeler zal dit dan ook verlopen. Het kan overigens dienstbaar

zijn om bij de volgende projecten al veel eerder na te denken over het aanwijzen tot Groot Project, maar dat even ter overweging aan de volgende Staten. Tot zover in eerste termijn, voorzitter. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Het woord is aan de heer... O, excuus. De heer Pragt van D66 heeft een vraag.

De heer Pragt: Gezien de tijdsplanning van het project N34/knooppunt Gieten, vindt u dan juist dat wij nu een besluit nemen over zo een Groot Project, terwijl ook prima overgelaten kan worden aan de volgende Staten en dat we nog steeds tijdig zijn? Is het niet verstandig om het door te schuiven?

De voorzitter: De heer Bosch.

De heer Bosch: Ik laat dat eigenlijk in het midden, met name omdat wij aan de ene kant zien dat het dienstbaar is voor de verstandhouding tussen Staten en GS om vroegtijdig hier afspraken over te maken. U hoort mij ook zeggen dat het wat ons betreft ook al eerder aangewezen had kunnen worden. Aan de andere kant ben ik het ook met u eens van: ja, moeten we dit dan nu nog doen? Het hoeft van ons niet perse, maar we vinden wel dat er nog steeds binnen de kaders van een Groot Project past, dus waarom zouden we dan geen besluit over kunnen nemen?

De voorzitter: Hartelijk dank. Naar voren komt de heer Duut van JA21 en daarna is aan de beurt de heer Bos van GroenLinks.

De heer Duut: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik ben het met beide vorige sprekers eens, zowel qua timing van D66, dat moet je overlaten wanneer het echt opportuun wordt, dus ver in de volgende periode, maar ook ten principale zijn wij het er op dit moment niet mee eens om dat a priori al in te voeren. We moeten waken voor nog meer bureaucratie op dit soort projecten en als blijkt, volgens mij ben ik daarmee in lijn met de PvdA, als blijkt dat er tijdens dat proces blijkt dat er zaken zijn die uitgezocht moeten worden of waar het conflictmatig iets over ontstaat, dan kun je alsnog een second opinion inroepen, maar niet a priori. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Naar voren komt de heer Bos van GroenLinks, daarna de heer Pruischer van de ChristenUnie.

De heer Bos: Voorzitter, dank u wel. Als ik terugkijk in de afgelopen vier jaar, zeg maar, naar de uitgaven die wij gedaan hebben, dan is dit naast onze investeringsagenda volgens mij ongeveer de grootste uitgave die gereserveerd geld staat. Dat alleen al is voor ons reden om te zeggen: ja, dit is een Groot Project. Daarnaast zien we ook alle risico's die in het stuk omschreven staan, waar eigenlijk PS meer monitoring op zou willen kunnen toepassen, om uw controlerende functie meer naar behoren kan vervullen. Het verbaast me wel dat D66 daar niet zo tegenover staat, want die hoor ik normaal altijd spreken over veel monitoren. Nu krijgen we de kans. Nu kunnen we die aanzet gegeven en dat lijkt ons logisch om die dan te pakken.

De voorzitter: U heeft een vraag van de heer Pragt, D66.

De heer Pragt: Het gaat ons niet om de monitoring, of het een Groot Project is. Het gaat om de timing, dat het niet juist en kies is om het nu, als deze Staten, te beslissend over de volgende periode, terwijl het niet noodzakelijk is en niet nodig, ook niet urgent. Bent u dat met me eens, dat het inderdaad niet urgent en noodzakelijk is om nu te beslissen?

De voorzitter: De heer Bos.

De heer Bos: Nee, ik ben het niet eens met de fractie van D66. We hadden zelfs dit besluit al veel eerder moeten nemen. Dus we komen nu eindelijk een keer, maar grote projecten gaan altijd over Statenperiodes heen, anders was het waarschijnlijk helemaal geen Groot Project geweest. Het is dus echt super logisch om te doen. En die volgende Staten kan invulling gegeven aan hoe we dan daarmee omgaan en hoe die controlemomenten in willen schieten. Maar elke Staten zal waarschijnlijk de behoefte hebben om die controlerende taak goed uit kunnen voeren. En dat was het eigenlijk ook wel, dank u wel.

De voorzitter: Fijn, dank u wel. Het woord is aan de heer Pruisscher, ChristenUnie, en daarna de heer Oosting van de VVD.

De heer Pruisscher: Ja, dank u wel, voorzitter. De ChristenUnie zat hier nou in eerste instantie wat ambivalent in. Want ja, we waren met het project van de N34 bezig en toen dachten we: nou, dit wordt toch wel intensief, en toen kwam GS: nou, we moeten focus aanbrengen. Dus wat blijft er dan nog aan Groot Project over zou je haast zeggen, maar dat blijkt toch wel meer te zijn dan je zo op het eerste gezicht denkt. Want als je gewoon naar de criteria van de regeling kijkt, valt dit er gewoon nog steeds onder. De eerste plaats natuurlijk, de financiële omvang blijft gewoon groot. Het gaat echt niet om regulier onderhoud of zo. Nou, sommige partijen hebben het mogelijk al over 40 miljoen extra, dus die financiële risico's blijven eigenlijk wel groot aanwezig en die lijken ook alleen maar verder te schommelen. Dus in die zin, voorzitter, blijft het gewoon precies in de regeling vallen. Ik kan dus heel goed de redenatie van de heer Bos ook volgen om dit wel te doen. Inderdaad, ook deze Staten, maar ook een volgende Staten zouden gebaat zijn bij bijvoorbeeld duidelijke voortgangsrapportages en daar duidelijke afspraken over maken met het bestuur. Dus wij zien ook de voordelen van het voorstel wel en, eerlijk gezegd, volg ik de redenatie gewoon niet om te zeggen: laat dit nou maar aan de volgende periode over. Wat doen wij hier dan nog eigenlijk, voorzitter, want ja, dan hadden we net ook niet over de focus hoeven praten. Hoeven we straks ook niet over de Omgevingsverordening te praten, dat gaat ten minste wel echt ergens over en heeft ook meteen invloed. Maar volgens mij zeggen we nu alleen maar: we hebben een bepaald controle-instrument wat we kunnen inzetten, laten we dat ook gewoon doen met elkaar of in ieder geval de mogelijkheid daartoe geven. Dus... Nou, met een minuut over, voorzitter, is dat het wel.

De voorzitter: Fijn, dank u wel. De heer Oosting, VVD, daarna de heer Vorenkamp, PVV.

De heer Oosting: Ja, voorzitter, dank u wel. Naar ons idee kan de Regeling Grote Projecten een goed instrument zijn bij grote projecten waar veel bedrijven, organisaties, geld en tijd betrokken is. Bij het kiezen van een voorkeursvariant voor de N34 zal de Regeling Grote Projecten misschien nog enige waarde hebben, naar ons idee. Maar voor de verdere ontwikkeling van de N34 wat toch redelijk besloten is, vinden we deze regeling van weinig meerwaarde getuigen. Punt één: het is veel werk en bureaucratie. Het werkt kostenverhogend en we vragen ons dan ook oprecht af of we voor deze wijze van controleren moeten kiezen. Is het de juiste keuze om van dit

project een Groot Project te maken? Wij vinden van niet. Dank u wel. De PVV, de heer Vorenkamp, daarna de heer Moinat van de SP.

De heer Vorenkamp: Ja, dank u, voorzitter. Zo een aanwijzing tot Groot Project met alle toeters en bellen is alleen nodig als het een groot en onoverzichtelijk onderwerp betreft met complexe risico's. Die zijn er wel bij de provincie Drenthe, dat soort projecten bedoel ik, daar kom ik op het einde op terug. Naar ons inziens valt het product N34 hier niet onder. We hebben de Regeling Grote Projecten nagezien en hebben de volgende vraag aan de commissie van onderzoek: wie van de Statenleden van PS heeft een formeel verzoek gedaan om tot dit onderzoek te komen? Onze fractie vindt ook dat, gezien alle afwegingen die bij een eventuele aanwijzingen naar voren komen, dit stuk ook bij de commissie FCBE behandeld dient te worden. Onze fractie ziet deze aanwijzing namelijk als een vertragingstactiek. Er gaan vijf extra stappen tussen besluitvorming en uitvoering ingelast worden in fase één, vier tot en met zeven in het stuk, voor de uitvoeringsfase acht, met nog een extra vooronderzoeken eventueel over de noodzaak en inrichting van een second opinion. U snapt het wel, voorzitter. We zijn bepaald niet enthousiast, maar er is wel een... nu kom ik op mijn eigen puntje, nog een heel groot punt, het grootste project van de provincie zelf. Er is hier wel een heel groot en onoverzichtelijk project met allerlei risico's omgeven, dat zeker in aanmerking komt tot aanwijzing tot een Groot Project: het project Natuurlijk Platteland met een omvang van 754 miljoen euro, alstublieft. Voor de nieuwe natuur in de Drentse. Ik hoor graag van de andere partijen of wij medestanders hebben om dit project aan te wijzen als Groot Project, en al dan niet met een second opinion onderzoek. Wij overwegen, voorzitter, om een formele aanvraag richting de onderzoekscommissie hiertoe in te dienen. Wij willen dit graag als B-stuk door laten gaan.

De voorzitter: Dank u wel. Wacht even een moment. Een moment, de heer Vorenkamp. Graag weer even terug, want u heeft nog een vraag van de heer Bosch van de Partij van de Arbeid. Gaat uw gang.

De heer Bosch: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, allereerst ben ik een beetje verbaasd over de opstelling van de heer Vorenkamp na het horen van zijn fractievoorzitter de heer Uppelschoten, die het eigenlijk een heel goed voorstel vond om dit doorgang te laten vinden en ook op de agenda te laten staan. Dus dat is een stukje verwondering. Dat is geen vraag, die komt nu. Mijn vraag aan de heer Vorenkamp is: als we het hebben over, ik zal zeggen, controle et cetera dan staat de PVV altijd vooraan. Die zegt: ja, we willen meer informatie en ja, we lopen hier achter de feiten aan, en het is niet transparant genoeg. Nu heeft u de kans om bij een project van 90 miljoen, de heer Bos heeft terecht aangegeven: dat is serieus geld op onze provinciale begroting. Waarom staat u er nu ineens zo anders tegenover?

De voorzitter: De heer Vorenkamp.

De heer Vorenkamp: Ik heb die argumenten en feiten al genoemd, want dit is gewoon... Wij zien dit, onze fractie ziet dit, en even afgezien van onze voorzitter, onze fractie zit dit als een vertragingstactiek. Wilt u een vertraging als het gaat om veiligheid, als het gaat om de doorstroming, et cetera. Dan wil je toch geen vertragingstactieken toepassen?

De voorzitter: De heer Bosch in tweede instantie.

De heer Bosch: U trekt me toch met de term vertragingstechnieken, want volgens mij is er hier bij deze regeling geen sprake van een vertragingstactiek. Het gaat er juist om dat de Staten

goed geïnformeerd blijven. Het gaat er ook om dat we gewoon van tijd tot tijd een stukje informatie krijgen. Ik geloof niet, als we het hebben over de second opinion, ik heb in mijn bijdrage aangegeven, het is geen must dat wij een second opinion gaan laten uitvoeren. Het is alleen een middel dat een volgende Staten zou kunnen inzetten, dus ik snap uw redenatie hierin niet.

De voorzitter. De heer Vorenkamp.

De heer Vorenkamp. Ja, dank u, voorzitter. Ja, maar een volgende Staten kan ook besluiten om dit alsnog als Groot Project aan te wijzen, dan kunnen al die controles en al dat second opinion onderzoek alsnog uitgevoerd worden. Maar het moet wel weer voorafgaan aan de uitvoering, en aan de definitieve planvorming en ik zal even opsommen welke fases dan allemaal ingelast worden voor de uitvoeringsfase: een voorstel moeten komen van de onderzoekscommissie, nou dan zijn we alweer een paar maanden verder; debat over een second opinion, we zijn weer een paar maand verder; uitvoering en oplevering second opinion, dan zijn we weer... de uitvoering, u weet wel, er moet een bedrijf gezocht worden die dat gaat doen, dan zijn we weer een halfjaar verder; en besluitvorming over het definitieve ruimtelijk plan, inclusief medeneming van de second opinion, dan zijn we ook weer een halfjaar verder. Bij elkaar opgeteld zijn we anderhalf jaar verder. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter. Dank u wel, mijnheer Vorenkamp. Het woord is aan de heer Moinat van de SP en daarna, tenslotte, mevrouw Vedder van het CDA.

De heer Moinat. Voorzitter, dank u wel. De vraag ligt voor ons om van de Gedeeltelijke Verdubbeling van de N34/knooppunt Gieteren een zogeheten Groot Project te maken. Op verzoek van PS is deze mogelijkheid in het leven geroepen, met als voornaamste doel meer inzicht in de materie en intensievere sturing te krijgen. Ja, dan kun je natuurlijk niet tegen het voorstel zijn. Hoewel het volgens mij nog steeds gaat over een eventuele verdubbeling, omdat geen verdubbeling ook nog tot de alternatieve studie behoort. Dus zou het logisch zijn als dat voorbehoud ook in dit besluit opgenomen wordt. Het lijkt me goed dat de gedeputeerde zich daar nog even helder over uitspreekt. Dan tenslotte, ja dat heb ik met de hand erbij gekrabbeld dus dat is altijd, zelfs voor mij, is dat niet zo makkelijk te lezen. Herkenbaar? Het moment waarop, want dat is even naar aanleiding van de discussie die net bij een aantal voorgangers plaatsvond, het moment waarop je zo een voorstel inbrengt dat maakt wat ons betreft helemaal niet uit. Of het nou de eerste of de laatste vergadering is doen evenveel ter zake. Dat het gebeurt is het belangrijkste. Dank u wel.

De voorzitter. Dank u wel, en dan tenslotte mevrouw Vedder van het CDA.

Mevrouw Vedder. Dank, voorzitter. Nou ja, om met de woorden van de gedeputeerde zojuist te spreken, vond ik wel een mooi citaat: De N34 is een groot project, hoorde ik u zeggen. Daar ben ik het helemaal mee eens. Dat vindt de CDA-fractie ook. Dus wat ons betreft is het heel logisch om de N34 ook aan te wijzen als Groot Project, niet alleen qua kosten die het met zich meebrengt, maar ook als ik... Ik zit hier nog maar vier jaar, maar als ik kijk naar hoeveel van mijn archief begint met het woord N34 is het ook voor onze samenleving een groot project. Dat blijkt elke keer weer opnieuw. En, voorzitter, qua tijdlijn zijn wij het helemaal eens met de Christen-Unie, PvdA en andere partijen, de SP. Dat maakt ons helemaal niet uit. We zitten hier ook met een doel. Het zou heel gek zijn als we in een aanloop naar de verkiezingen ineens allemaal op de pauzeknop drukken, want we hebben ook een taak en verantwoordelijkheid, ook in een paar weken voor de verkiezing. Dus wat ons betreft zetten we de gereedschapskist... Halen we die

van het slot, de gereedschapskist Groot project. Of en welk stuk gereedschap de volgende mensen in dit huis dan willen pakken, dat is dan aan de mensen die hierover een paar weken zitten. Maar wij zien geen enkele reden waarom we niet nu al het kistje in ieder geval van het slot kunnen halen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter. Dank u wel, mevrouw Vedder. Dan is dit het moment dat ik de heer Nijmeijer naar voren vraag, de voorzitter van de commissie van onderzoek, om in negen minuten een toelichting te geven. Gaat uw gang.

De heer Nijmeijer (voorzitter Commissie van Onderzoek): Ja, voorzitter, dank u voor uw ruimhartige tijdslimiet die ik heb gekregen. Ik sta hier voor u als voorzitter van de commissie van onderzoek. De commissie van onderzoek heeft een jaar geleden het verzoek gekregen vanuit de commissie zelf, om eens te kijken of wij die N34, waar we al een langdurige discussie over voerden in de Staten, om die ook als Groot Project kunnen blijven volgen. Daar is uitvoerig en ook vaak heel lang over gesproken binnen de commissie van onderzoek. Er zijn diverse stukken de revue gepasseerd. Er is zijn gesprekken gevoerd met GS om te kijken of dit ook een haalbaar iets was, maar vooral gaat natuurlijk over het inzetten van een instrument dat we als PS nodig achten om zo een, laat ik het dan toch maar echte woorden nu ook gebruiken, het inmiddels tot Groot Project gedefinieerd plan hier neer te leggen. Dat stuk, dat ziet u nu voor u. Dat is het stuk wat we met elkaar hebben uitgewerkt. Dit stuk lag er al eind januari, half januari al was dit al toegevoegd aan deze agenda van de OGB, van deze vergadering. Toen waren we nog niet op de hoogte van het feit dat er ook nog een focus, een herfocus... Ja, wat moet ik zeggen? Anders werd gekeken naar een aantal dingen, met name natuurlijk omdat de financiële middelen niet toereikend zouden zijn om het complete plaatje, wat we oorspronkelijk hadden bedacht, om dat uit te kunnen voeren. Nou, dat was de reden voor de commissie van onderzoek om vorige week nog bij elkaar te komen om te kijken van moeten we dit stuk nu eerst terugtrekken? Is dit nu wijs of is het niet wijs, maar de commissie van onderzoek heeft in meerderheid besloten dit stuk nu wel te agenderen en vandaar dat het ook voor u ligt. Dat brengt mij ook eigenlijk op een aantal vragen die door u zijn geroepen, maar een aantal vragen kan ik ook helemaal niet beantwoorden, want dan zou ik de politiek ingaat en dat is niet de bedoeling. Ik sta hier als commissievoorzitter om het proces te borgen wat we met elkaar hebben afgesproken en dat dit een instrument is wat we in 2015 hebben ontwikkeld naar aanleiding van een aantal financiële debacles die wij als Staten hier in dit huis hebben besproken. Nogmaals werd het bekrachtigd in een NRK-rapport van 2018, waarin ook de term second opinion werd toegevoegd. Wij hebben toen ook, samen met u, de Groot Project definitie aangepast en daar een second opinion mogelijkheid aan toegevoegd. De second opinion is geen verplichting. De second opinion is volgens de procedure een mogelijkheid waarover de Staten zelf beslist. Pas als er, en laat ik nu even bij dit project blijven, er een voorkeursvariant of voorkeursvarianten, of de focussen zijn gelegd. Dus als er een definitief besluit wordt voorgelegd, dan heeft de Staten de mogelijkheid om te zeggen: het lijkt ons verstandig om een second opinion te vragen of niet. Het is dus geen verplichting. Ik heb het een aantal mensen horen roepen, met name de heer Duut die had het erover dat: we gaan niet mee met een second opinion. Daar hoeft u nu helemaal nog niet over te besluiten. Dat is een onderdeel van de procedure van een Groot Project. En eigenlijk waar we hier nu staan is gewoon dat de commissie van onderzoek zegt: hier hebt u een Groot Project, u hebt een middel om alles wat er gebeurt in dat Groot Project, met name als het gaat over de financiële verantwoordelijkheden maar ook natuurlijk de ontwikkelingen, om dat te volgen middels een procedure die we met elkaar afspreken. Ja, dat kost meer werk, maar wat veel meerwerk kost, is als het niet goed gaat en als GS achteraf allerlei verantwoordingsdiscussies moet doen in de planning- en controlcyclus, waarbij het altijd heel vervelend is. Dus eigenlijk is ook dit Groot

Project... het toewijzen van het Groot Project zal ook GS in een wat comfort stand moeten zetten, omdat we namelijk met elkaar ons verantwoordelijk voelen voor het goed uitvoeren van het project binnen alle kaders. En daarnaast als het gaat over de tijdwinst en tijdverlies, daar hoorde ik ook de heer Vorenkamp over spreken, de trajecten kunnen ook parallel lopen. Wij hoeven hier niets op te houden. Maar aan andere kant, je wilt ook dat je, als je een besluit neemt, dat het ook een besluit is die niet later weer moet worden herroepen of omdat we een besluit hebben genomen die klaarblijkelijk niet goed doordacht is. Dus het gaat ook over, want het gaat over veel geld, het gaat over 90 miljoen, dat is de context van dit project, om dat met elkaar natuurlijk op een ordelijke wijze te besteden. Dat proces ligt voor. Volgens mij... D66, uw vraag over het tijdstip, daar gaat de commissie ook niet over. Dat zult u als Staten moeten besluiten. U hebt een aantal tegenargumenten gehoord, die kan ik niet wegeen. De commissie van onderzoek heeft wel bepaald dat het eigenlijk nu een goed moment is om het wel in te brengen en nu op voorhand te zeggen: als er straks met de N34 iets gebeurt, gaan wij dat in ieder geval aanmerken als Groot Project en zoals mevrouw Vedder zo mooi zei: het is hier natuurlijk... Het is natuurlijk het gereedschapskistje... U had over gereedschapskistje, geloof ik, alvast openzetten en dat is volgens mij hier aan de orde. Voorzitter, volgens mij... Ik zie dat de heer Pragt nog een vraag heeft aan mij.

De voorzitter: Nou, dat heeft u goed gezien. De heer Pragt, D66.

De heer Pragt: Ik moest er even over na denken. Maar wat... we wijzen het aan als groot project en wat zetten we dan in gang? Wat gaat er gebeuren? Met dit besluit.

De voorzitter: De heer Nijmeijer.

De heer Nijmeijer (voorzitter Commissie van Onderzoek): Er gaat nu nog helemaal niets gebeuren, want eerst moeten we afwachten wat er uiteindelijk met de definitieve voorkeursvariant komt, dus de herfocussen. Dat gaat er nu gebeuren.

De heer Pragt: Maar dat is dus in de zomer voor 2024, dus dan begrijp ik niet waarom we er nu over besluiten? Maar dat terzijde.

De heer Nijmeijer (voorzitter Commissie van Onderzoek): U neemt nu een principebesluit.

De voorzitter: Dank u wel. Nog een vraag van de heer Vorenkamp, PVV.

De heer Vorenkamp: Dank u, voorzitter. De heer Nijmeijer die zegt dus dat er geen vertraging nodig is, want zaken kunnen parallel lopen. Maar er staat er duidelijk in het stuk voor de uitvoeringsfase en na, zeg maar, de bepaling van de voorkeursvariant dat dan een aantal fases, en ik heb die vijf fases: vier, vijf, zes, zeven heb ik opgenoemd. Dan staat er uitdrukkelijk: voor de uitvoeringsfase acht moet... Moeten dan al die andere stappen die ik net opgenoemd heb, uitgevoerd worden en al die stappen wachten weer op de vorige stap. Dus de volgende stap kan pas uitgevoerd worden als de vorige stap afgerond is. Hoezo geen vertraging? En hoezo parallel lopen? En dat begrijp ik niet.

De voorzitter: De heer Nijmeijer.

De heer Nijmeijer (voorzitter Commissie van Onderzoek): Ik begrijp uw vraag, ik kan ook niet compleet de tijdlijn overzien, er ook niet, zeg maar, de problematieken die u schetst, of dat ook

werkelijk problemen oplevert in de vertraging, of het in de vertrapte sfeer komt. Wat wel belangrijk is, is dat op het moment dat wij als PS besluiten om het als Groot Project te zien, dat ook de hele tijdlijn daarop aangepast gaat worden. Dat is eigenlijk op wat er staat in dit stuk.

De heer Vorenkamp: Voorzitter, ik concludeer uit de woorden van de heer Nijmeijer dat er wel degelijk sprake is van een zekere vertraging. Dank u wel.

De heer Nijmeijer (voorzitter Commissie van Onderzoek): Ik ben blij dat hij nog in staat is om conclusies te kunnen trekken naar aanleiding van wat ik heb gezegd.

De voorzitter: Goed zo, dank u wel. Dan geef ik nu graag het woord aan gedeputeerde Brink, die gedeputeerde Vedelaar wederom vervangt.

Gedeputeerde Brink: Ja, voorzitter, dank. In beide gevallen trouwens, namens het college, vanuit het collegiaal bestuur. Maar voorzitter, als het over dit onderwerp gaat, past ons als college een bescheiden rol. Het is aan u, aan Staten, om zelf te bepalen of dit project, een Groot Project is. En ik heb inderdaad gezegd: het is wel een groot project, ik had misschien moeten zeggen: het is een belangrijk project, maar dat zijn woorden. Wat voor de een groot is, is voor de ander niet zo groot. Ik denk wel dank trouwens aan de onderzoekscommissie, want ook hier is het goed om af en toe even stil te staan bij hoe we met elkaar dit soort projecten willen uitvoeren. Toen de heer Pruisser begon, toen dacht ik even: nou ja, we liggen wel op één lijn, er komt wat focus in, we gaan uw inbreng in de toekomst missen, dat is wel jammer, maar aan het eind van de rit zei je toch: we gaan het doen. Ik zeg maar heel eerlijk, ik wil wel vanuit het college één ding meegeven, want het is, nogmaals, niet aan ons, maar u hebt, en het college heeft en zal in de toekomst bij alles wat we doen zo transparant mogelijk zijn naar de Staten toe om te kijken hoe wij u op de hoogte, hoe we meenemen, en wanneer u besluiten krijgt, dan wel uw rapportages krijgt. Op zich, zeg ik maar heel eerlijk, bent u daar geen Rekenkamer en een Groot Project voor nodig, om in die termen te blijven. Maar nogmaals, dat is aan u. Het enigste wat ik zou willen vragen en vergeef me, het is mijn laatste OGB: pas op dat we de organisatie niet nog meer onder druk zetten, dat het project en de tijd er niet onder lijdt en hou het praktisch. Want er is ook een tussenvorm, u gaat zelf over uw agenda, u gaat zelf over wat het college doet. Als u vindt dat het college een onderzoek moet doen en dan kunt u er zelfs nog bij aangegeven dat het onafhankelijk moet zijn of u kunt er zelf doen, het is aan de Staten, daar bent u op zich die status niet voor nodig. Maar let wel, dat is wat ik u mee wil geven. Ik zeg alleen maar dat ik wel aan de organisatie wil denken, want het is best, in de huidige tijd, ingrijpend, lastig, moeilijk en zeker ook als je naar de arbeidsmarkt kijkt. Zet de organisatie niet meer onder druk. Verder laat ik om het besluit graag over, voorzitter, aan de Staten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik nu inventariseren of er behoefte is aan een tweede termijn. Nou, ik zie wel voldoende vingers om het rijtje maar weer even af te gaan. Eén minuut vanaf de zitplaats. De heer Pragt, D66.

De heer Pragt: Dank u. Kijk, de wereld staat niet stil na 15 maart en het verandert ook niet allemaal. En daar waar we nu over moeten besluiten om de voortgang van projecten door te laten gaan of beleidsstukken, moeten we gewoon doen. Alleen in dit geval, met het aanwijzen van een Groot Project, is de tijdlijn dusdanig dat het alternatief... En waar het voor het eerst dit van belang wordt, dat we dit gaan aanwijzen, pas in de zomer 2024 gaat plaatsvinden. Begrijp ik echt niet waarom we nu, als de huidige Staten, moeten besluiten over dit Statenstuk, dus om die reden stemmen wij tegen, want we het niet gepast dat we dit nu gaan doen.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Bosch, Partij van de Arbeid.

De heer Bosch: Ja, ik denk dat ik het heel kort kan houden. Wij zien, net als naar andere partijen, hier, niet in waarom we, als we dit besluit zouden willen nemen, waarom we dat dan nog weer zouden moeten uitstellen. Het gaat om een principebesluit, we zijn inderdaad tot 15 maart gewoon in functie en zijn wij ook tot besluiten in staat. En tegen de partijen die hier doorgaans het hardst roepen over transparantie en meer informatie, zou ik willen zeggen: kijk nog eens goed naar de afgelopen vier jaar en kijk dan nog eens een keertje naar wat we met dit project willen doen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Duut, JA21.

De heer Duut: Ja, kijk, als het inderdaad helemaal geen wettelijke verplichting is, maar een eigen instrument dat we desnoods kunnen inzetten, als het zover is, dan zou ik zeggen: laten we dan op dat moment dat besluit nemen en dus niet nu. Dus ben ik het eens met mijnheer Pragt van D66.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Bos, GroenLinks, niet. De heer Pruisscher, ChristenUnie.

De heer Pruisscher: Ja, voorzitter, die ook geluisterd heeft naar de bedenkingen inderdaad van het college of inderdaad de kanttekening die erbij geplaatst zijn. Wij snappen natuurlijk ook wel de druk die dit legt, maar dat is wel in het belang van onze besluitvormingsprocessen en in de hoop ook druk achteraf te voorkomen, zodat we gewoon grip houden op dit soort grote zaken. En van belang ook dat volgende Staten wel zelf besluiten over de vormgeving van dat proces, dus hoe de voortgangsrapportages eruit zien, of er wel of niet een second opinion komt. Dus die opties staan allemaal nog open. Wat ons betreft gunnen we dat ook aan de nieuwe Staten. Dank u wel. De heer Oosting, VVD. De heer Vorenkamp, PVV.

De heer Vorenkamp: Ja, voorzitter, de heer Nijmeijer heeft mij niet kunnen overtuigen met betrekking tot de verdragingsstactiek, die hier, ons inziens, achter zit. We zijn natuurlijk altijd voor goede informatie en om goed geïnformeerd te zijn, maar in het geval van de N34, wij zien dit niet zo als een noodzakelijke aanwijzing. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Moinat, SP. Mevrouw Vedder, CDA.

Mevrouw Vedder: Ja, voorzitter, waar ik nu na deze inbreng een beetje mee worstel en wat ik me afvraag is dat: er zijn een aantal partijen die aangeven van op dit moment stem ik tegen, niet omdat ik perse het tegen het instrument ben, maar omdat ik het met de timing niet eens ben. Wat ik me dan afvraag is het dan niet verstandiger om het stuk aan te houden, want het alternatief is dan anders, denk ik... Ja, ik heb niet zo snel geteld, maar stel, hij wordt nu afgestemd, niet vanwege de inhoud, maar vanwege de timing. Dan zou dat betekenen dat je na de verkiezingen zegt: nou het timingsprobleem is opgelost, de inhoud was toch wel oké, dus dan moeten we een besluit gaan terugdraaien en dat lijkt mij eigenlijk nog veel ingewikkelder. Dus dat is even wat nu door mijn hoofd schiet, of dat dan niet verstandiger zou zijn.

De voorzitter: Dank u wel. Dan vraag ik de heer Nijmeijer om nog een keer...

De heer Schoenmaker: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Schoenmaker van Sterk Lokaal Drenthe.

De heer Schoenmaker: In eerste termijn hadden wij geen inbreng, maar wil toch heel kort even reageren in de tweede termijn. Onze fractie is in principe wel voor, maar de woorden van het CDA zojuist uitgesproken, denk ik dat die heel wijs zijn. Dus ik zou wel... Onze partij zegt ook: laten we dit aanhouden om te voorkomen waar net voor gewaarschuwd is.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Nijmeijer, die gaat ons nog eens een keer vertellen waarom het waarschijnlijk wel een goed idee is. Drie minuten voor u.

De heer Nijmeijer (voorzitter Commissie van Onderzoek): Ja, dank u wel, voorzitter. In de eerste instantie wil ik even reageren op de woorden van de heer Vorenkamp, want het stoort mij dat hij een soort complottheorie suggereert. Vertragingstactiek. Ik wil me daar echt, ook mede namens de commissie van onderzoek, echt verre van houden. Ik vind het een heel vervelend woord in dit geval, want dat dat suggereert dat er iets opzettelijks gebeurt om vertragingen in te bouwen. Dat stoort mij enorm, want dat... Het gaat in dit geval gewoon puur alleen om het instrument in te zetten wat u als PS nodig heeft om te komen tot goede besluitvorming en tot goede gebruik van geld, van onze middelen. Daarnaast ligt het verzoek van mevrouw Vedder om te kijken of we dit aanhouden. Ik stel voor dat ik dat even met de commissie terugkoppel. Ik heb nu gehoord... ik heb alle partijen gehoord, ik heb de argumenten gehoord, ik heb het college gehoord en ik denk dat het goed is dat ik daar even nog een terugkoppeling mee doe, voorzitter. Dan laat ik ook het presidium weten wat wij met dit stuk doen.

De voorzitter: Nou, dat lijkt mij een hele mooie oplossing. Als u dat dan voor vrijdag kunt laten weten, zodat het presidium daarover kan spreken. Dat gaat lukken, dan dank ik u hartelijk. Dan hoef ik dus ook niet te vragen of het doorgaat, of een A-stuk of een B-stuk. Wij horen vrijdag meer van de heer Nijmeijer, waarvoor dank.

11. Wijziging van de Provinciale Omgevingsverordening Drenthe 2018 en de Omgevingsverordening Drenthe 2023; Statenstuk 2022-97

De voorzitter: Wij gaan verder met het agendapunt 11, met uw welnemen, de Wijziging van de Provinciale Omgevingsverordening Drenthe voor 2018 en de Omgevingsverordening Drenthe 2023. De fracties hebben de eerste termijn 2 minuten en de heer Brink heeft 6 minuten. Gevraagd wordt de nota van antwoord vast te stellen, de wijziging van de Provinciale Omgevingsverordening 2018, en die van 2023 vast te stellen. Bij dit onderwerp hebben wij een inspreker. De inspreker mag naar voren komen, dat is mevrouw Gerrie Hempen. Zij is wethouder van gemeente De Wolden en zij heeft 5 minuten de tijd om ons allen toe te spreken. En u kent de procedure, daarna is er heel kort de tijd, vanaf 5 minuten, om korte, verhelderende vragen te stellen. Ik geef graag het woord aan mevrouw Hempen. Gaat uw gang.

Mevrouw Hempen (inspreker): Dank u wel voorzitter. Ik ben als wethouder niet helemaal gewend om hier te staan, maar toch fijn dat ik in elk geval die mogelijkheid hier krijg. Beste Statenleden, een van de onderwerpen vandaag, het is zojuist genoemd, is het aanpassen van de provinciale omgevingsverordening. Zowel vanuit de gemeente De Wolden als vanuit de gemeente Hoogeveen hebben we hier zienswijzen op ingediend. Deze inspraakreactie die ik hier

doe, is dus ook namens de gemeente Hoogeveen. We zijn blij met de aanpassingen die zijn gedaan naar aanleiding van onze zienswijzen, echter er is toch nog een punt waar wij moeite mee hebben. Dit betreft artikel 2.14, Geitenhouderij en gezondheid. Met in het achterhoofd de uitbraak van de Q-koorts in Noord-Brabant in 2007 is het ook logisch dat er kritisch wordt gekeken naar de geitenhouderijen, en ook heel goed dat er onderzoek plaatsvindt of gaat plaatsvinden door het RIVM. Maar in die tussentijd is een geitenhouderij wel verder ontwikkeld. Zo worden geiten tegenwoordig bijvoorbeeld verplicht ingeënt tegen Q-koorts en wil de geitensector zelf haar geitenbok groot brengen totdat zij geschikt zijn voor humane consumptie. Op deze manier wordt in elk geval voorkomen dat de bokjes een ongewenst restproduct worden. Zowel in gemeente De Wolden als in Hoogeveen willen we deze ontwikkelingen in de geitensector dan ook graag ondersteunen. Geen uitbreiding van het bedrijf, maar wel ruimte bieden voor het bouwen van een nieuwe, duurzame stal, zodat er ruimte gecreëerd wordt om eigen bokjes groot te brengen, om het dierenwelzijn te vergroten en om uiteindelijk te voorkomen dat de bokjes een restproduct worden. Het lijkt er nu op dat de geitenhouderijen, net als intensieve veehouderijen, meer ruimte krijgen om staluitbreidingen te doen voor dierenwelzijn. Echter mag alleen een bestaande stal worden uitgebreid, terwijl een nieuwe stal met nieuwe technieken veel duurzamer zou zijn en beter is voor de gezondheid van de dieren. Maar er is nog een punt: een stal mag alleen worden uitgebreid als deze niet dicht bij een kwetsbaar object komt, en daar zit eigenlijk wel een probleem. Een woning is namelijk een kwetsbaar object. Dan is uitbreiding alleen mogelijk als het goed beargumenteerd is en daar zijn we de GGD voor nodig. U snapt het al: de GGD zal in afwachting van het onderzoek, dat inmiddels al 5 jaar duurt, dus geen positief advies uitbrengen. Nu even andersom: als een geitenhouderij niet mag uitbreiden omdat ze dicht bij een kwetsbaar object komt, kunnen er dan in de toekomst nog wel nieuwe woningen gebouwd worden in een straal van 2 kilometer rondom de geitenhouderij? Een woning zal immers dicht bij die geitenhouderij terechtkomen. Als dit dan niet mag, dan zal dat heel veel betekenen voor het platteland. In een aantal dorpen zal hierdoor geen nieuwe woningen bijgebouwd kunnen worden, omdat deze dan dicht bij de geitenhouderij komen. Dit zou funest zijn voor de leefbaarheid in de dorpen. Ik weet dat de provincie openstaat voor verplaatsing, maar dan zou ik u willen uitnodigen om vooral eens te komen kijken waar de geitenhouderijen zijn gevestigd op dit moment. Want bij ons, en ik vermoed ook dat het voor heel Drenthe geldt, gaat het niet lukken om in een straal van 2 kilometer geen bewoning aan te treffen. Wat zien wij dan wel als gemeente als een goede oplossing? We zullen zeggen: stimuleer net als bij de intensieve veehouderij ook de innovaties in de geitensector en geef ze hierbij de ruimte. Stuur vooral op vermindering van uitstoot en verbetering van dierenwelzijn. Kortom we zijn blij met de aanpassingen die zijn gedaan naar aanleiding van onze zienswijzen, maar als de afstand tot een kwetsbaar object niet anders wordt omschreven en een nieuwe stal bouwen niet mogelijk is, dan is dit niet alleen nadelig voor het dierenwelzijn. We hopen van harte dat u beide punten meeneemt in uw overweging. Dan dank ik u voor uw aandacht.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Hempen. Zijn er vragen aan het adres van mevrouw Hempen? Ik zie de heer Neutel van het CDA, gaat uw gang.

De heer Neutel: Dank u wel, voorzitter. Dank u wel voor uw verhaal. Zou u even wat nader kunnen uitleggen wat de betekenis is van restproduct met betrekking tot bokjes, want dat was mij niet helemaal duidelijk wat dat nou betekent in uw visie?

Mevrouw Hempen (inspreker): Normaal gesproken zijn bokjes niet interessant om op te fokken en vaak gaan ze weg. Inmiddels heeft geitenhouderij gezegd: wij willen graag als geitenhouderij zelf de bokjes groot brengen, zodat ze wel voor humane consumptie beschikbaar blijven. Dan

worden ze langere tijd op het bedrijf opgefokt, totdat ze een beter gewicht hebben en niet als klein bokje afgevoerd worden.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Neutel nog een vervolgvraag?

De heer Neutel: En in de voorgestelde verordening kan dat niet volgens u?

Mevrouw Hempen (inspreker): Dat kan wel, alleen daar is wel meer ruimte voor nodig en die ruimte wordt eigenlijk niet voldoende geboden, want een stal mag dan wel uitgebreid worden, maar er mag geen stal bijgebouwd worden, terwijl ik weet dat de geitenhouderij juist heel graag de volwassen dieren met de kleine dieren gescheiden zou zien in verband met ziekte.

De voorzitter: Ik zie de heer Van de Weg, SP.

De heer Van de Weg: Ja, dank u wel, voorzitter. Heeft u paraat hoeveel geitenhouderijen er zijn in de gemeente Hoogeveen en De Wolden?

Mevrouw Hempen (inspreker): In gemeente De Wolden weet ik het, in de gemeente De Wolden zijn er twee en er is nog een biologisch dynamische geitenhouderij maar die valt hier niet onder.

De voorzitter: Dank u wel, andere vragen? Mevrouw Peeks van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Peeks: Dank u wel. Over die woningbouw werd ik even getriggerd, want u zegt: er kan dan geen woningbouw plaatsvinden, omdat er geitenhouderijen zijn. Is het dan niet handig om dan te kiezen toch voor de woningbouw en dan de geitenhouderij te verkleinen of te verplaatsen?

De voorzitter: Mevrouw Hempen

Mevrouw Hempen (inspreker): Volgens mij is dat niet nodig, want volgens mij zou je heel goed kunnen innoveren en dan is er alle ruimte om beide te doen.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Vorenkamp, PVV.

De heer Vorenkamp: U pleit er in feite voor om dit artikel te schrappen denk ik of niet? Om de geitenhouderij buiten deze extra regelgeving, die voorzorgsmaatregelen te houden, klopt dat?

Mevrouw Hempen (inspreker): Nee, volgens mij kan het prima in deze regelgeving staan, maar ik weet dat u voor een tijdje terug ook iets over intensieve veehouderij heeft gezegd, waar u heel duidelijk stimuleert om die intensieve veehouderij verder te verduurzamen en te stimuleren om te innoveren, en het zou mooi zijn als dat ook voor de geitenhouderij zal gaan gelden.

De voorzitter: Dank u wel. Een vervolgvraag van de heer Vorenkamp.

De heer Vorenkamp: Dus eigenlijk klopt het: u wilt geen extra regelgeving voor de geitenhouderij?

De voorzitter: Mevrouw Hempen.

Mevrouw Hempen (inspreker): Het zou inderdaad mooi zijn als die past binnen de andere intensieve veehouderijen. Maar daar is hij op dit moment niet in opgenomen, dus ergens moet het wel goed omschreven zijn.

De voorzitter: Dank u wel. Zijn er nog andere vragen? Ik kijk nog een keertje rond. De heer Pruisscher van de ChristenUnie.

De heer Pruisscher: We zitten daar samen een beetje te kauwen, dus het moet gewoon eventjes landen op de een of andere manier. Het punt is dat dit voorgesteld wordt op basis van de gezondheidsraad en de adviezen van het RIVM met het oog op de volksgezondheid, dat er ongewenste locaties zijn. Ik kan nu nog niet helemaal rijmen hoe uw idee van innovatie in de stal moet leiden tot een verbetering van de volksgezondheid, misschien kunt u dat toelichten?

Mevrouw Hempen (inspreker): Het onderzoek waar u op doelt is het onderzoek dat eigenlijk plaatsvindt, maar waar men op dit moment niet genoeg patiënten voor kan krijgen, zoals ik het heb begrepen. Daardoor duurt het onderzoek al zo lang of moet er elke keer weer een vervolgonderzoek plaatsvinden. Als er geen patiënten zijn, dan moet je wel kijken: is dat probleem er nog wat er vooraf wel was? En dat was er, want toen was er de Q-koorts. Op dit moment zien wij volgens mij de gevolgen niet en is dat onderzoek in mijn ogen nog niet ergens op gebaseerd.

De voorzitter: Dank u wel, dan dank ik u hartelijk voor uw inbreng. U blijft in de zaal zitten, u krijgt straks nog even de gelegenheid om ook te reageren tijdens de tweede termijn. Wij gaan verder met de inhoudelijke bespreking van dit agendapunt, 2 minuten, dus haast is geboden voor de heer Schoenmaker van Sterk Lokaal, die het spits af gaat bijten, gevolgd door de heer Bosch van de Partij van de Arbeid, mevrouw Kleine Deters. Gaat uw gang, mijnheer Schoenmaker.

De heer Schoenmaker: Dank u wel voorzitter. Allereerst dank aan de inspreker, helder verhaal. Ook een probleem wat wij ook geconstateerd hebben. In de nieuwe omgevingsverordening staan een aantal goede dingen. De ruimte-voor-ruimte-regeling wordt geactualiseerd en daarmee wordt het uiteindelijk mogelijk om in het landschap zaken aan te passen en daar geen twee woningen voor terug te plaatsen, maar uiteindelijk vier woningen. Dat hoeft ook niet gerelateerd zijn aan de landbouw, als er maar een object is in het gebied, waardoor je meer woningruimte creëert, en daar zijn we heel blij mee. Het probleem wat zojuist werd geopperd is natuurlijk wel een lastige situatie. Er is een geitenmoratorium afgekondigd in 2017. Dat was ook volledig terecht, omdat je toen te maken had met de Q-koorts. Inmiddels, voor het onderzoek waar zojuist aan gerefereerd werd, heb je achthonderd patiënten nodig. Er waren er vorig jaar twintig en ik heb gehoord dat er inmiddels vijftig patiënten zullen zijn, wellicht kan de gedeputeerde dat bevestigen, die zich aangemeld hebben voor het onderzoek. Maar als je dan een uitslag nodig hebt op achthonderd mensen, dan kun je op je klompen aanvoelen dat dit onderzoek gaat duren en gaat duren en gaat duren, terwijl die patiënten zich niet melden. Kun je dan misschien concluderen, maar ook dat horen we graag, dat die patiënten er niet zijn, omdat vanaf 21 april 2021 alle geiten gevaccineerd zijn tegen Q-koorts en dat die verspreiding van de Q-koorts daarmee dus ook drastisch is verminderd. Maar dit geitenmoratorium zit er nog steeds wel op en daar zit eigenlijk een beperking richting de geitenhouders, die wel uit willen breiden, waar het gevaar eigenlijk niet groter wordt, want het aantal geiten wordt niet meer. Het wordt alleen eventueel een andere stal, die ook beter inpasbaar is en kan voldoen aan de huidige vraag van de eisen. Een vraag die wij aan de gedebuteerde hebben, en dan stop ik: is het reëel om te veronderstellen dat dit onderzoek binnen afzienbare tijd wordt afgerond, waardoor we

duidelijkheid kunnen geven richting deze sector en dit probleem wellicht opgelost kan worden? En wij twijfelen daaraan omdat het onderzoek niet vordert, omdat er geen patiënten zijn. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, even blijven staan nog, want mevrouw Peeks van de Partij voor de Dieren heeft een vraag.

Mevrouw Peeks: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik had nog een vraag aan de heer Schoenmaker. U heeft het over Q-koorts, maar gaat het niet eigenlijk over de kans op longontsteking?

De voorzitter: De heer Schoenmaker.

De heer Schoenmaker: Dank u wel. Ja, klopt en de Q-koorts, daar is het probleem, die vaccinaties helpen ook. Uiteindelijk heeft Q-koorts een relatie met die longontstekingen.

Mevrouw Peeks: Ja, maar Q-koorts en longontsteking zijn toch twee dingen?

De heer Schoenmaker: Het is een situatie die gerelateerd is aan de inenting tegen die Q-koorts. Het gaat uiteindelijk om die Q-koorts. Daar is het voorzorgsprincipe op gebaseerd en dat is, vanmorgen hebben we er ook over gehad, maar dat is waarop aangeslagen is en daar is het voorzorgsprincipe op gebaseerd. Dat voorzorgsprincipe houdt in dat je nu geen kant op kunt. Dus daar relateren wij aan.

De voorzitter: Mevrouw Peeks.

Mevrouw Peeks: Dan heb ik toch iets anders in de stukken gelezen. De longontsteking komt voornamelijk door de fijnstof en niet door de Q-koorts. Daar verschillen wij van mening, denk ik.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Schoenmaker: Een korte reactie: maar het voorzorgsbeginsel is niet gerelateerd aan die longontsteking. Dat is gerelateerd aan de Q-koorts.

De voorzitter: Hartelijk dank. We gaan verder met de heer Bosch van de Partij van de Arbeid, gevolgd door mevrouw Peeks van de Partij voor de Dieren.

De heer Bosch: Dank u wel, voorzitter. Tijdens de commissievergadering van 28 september heeft de Partij van de Arbeid-fractie al aangegeven zich in grote lijnen te kunnen vinden in de voorgestelde wijzigingen in de provinciale omgevingsverordening. Vooral het moratorium op de geitenhouderij heeft gezien de gezondheidseffecten onze volledige instemming en hier gaat het voorzorgsprincipe ten volste op. Ook ten aanzien van de grote ruimtevragers heb ik namens de Partij van de Arbeid al aangegeven dat we kunnen instemmen met de nadere regelgeving, die ertoe moet leiden dat we de verdozing van ons landschap een halt toeroepen. Voor de Partij van de Arbeid blijft wel overeind staan dat er substantiële werkgelegenheidsgroei moet voortkomen. Uit de vestiging van een groot bedrijf met een gigantische loods, waarin slechts vijf mensen robots van een distributiecentrum bedienen schiet de werkzoekende Drent niet veel op. Voor de Partij van de Arbeid blijft de invulling van de wijzigingen in de ruimte-voor-ruimte regeling wel een heikel punt. Het uitgangspunt, namelijk het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit door verrommeling van het landschap en ondermijnende activiteiten tegen te gaan door

sloop en nieuwbouw van woningen of functiewijziging naar woonfunctie, onderschrijven wij van harte. Toch blijven we ons afvragen of de verhouding tussen sloopnormen, de aantallen te slopen vierkante meters en het maximum daarvoor terug te bouwen woningen, wel aansluit bij de vraag naar betaalbare woonruimte en de mogelijkheid tot het realiseren van alternatieve woonvormen in meerdere kleine wooneenheden. Dat gevoel staat overeind sinds de ambtelijke uiteenzetting, dus daar is niet zoveel in veranderd. Uit de Nota van Antwoord blijkt dat deze wijziging op bij een aantal Drentse gemeenten nog vragen oproept. De gemeente Noordenveld verwoordt ons standpunt helder. Het feit dat er ten hoogste vier woningen in een gebouw kunnen worden ondergebracht, of zes woningen in plaats van 6000 m² sloopoppervlak, limiteert ons inziens de mogelijkheden om meerdere kleine wooneenheden of alternatieve woonvormen in een gebouw onder te brengen. De gemeente De Wolden geeft hierbij ook terecht aan dat het provinciaal beleid vaak leidend is voor nieuwe initiatieven in het buitengebied. Het college geeft aan dat maatwerk mogelijk is, maar dat is wat de Partij van de Arbeid betreft een te mager antwoord. We willen niet dat de limitering van het aantal wooneenheden het realiseren van kleinschalige betaalbare woonruimte in de weg gaat staan. Hier zien we dus liever een formulering in het oppervlak woonruimte. Ik rond af, ik zie de voorzitter ingrijpen. Hoe staat het College van GS hier tegenover? Mijn fractie overweegt nog steeds hiervoor bij de behandeling in PS een amendement in te dienen. Tot zover in eerste termijn.

De voorzitter. Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Peeks, Partij voor de Dieren. Daarna de heer Pruisscher van de ChristenUnie.

Mevrouw Peeks. Dank u wel, voorzitter. In de wijziging van de omgevingsverordening kunnen we lezen dat er nu echt een geitenmoratorium wordt ingesteld. Wat de Partij voor de Dieren dan toch wel jammer vind, is dat de vergunningen voor uitbreidingen die al waren toegezegd, toch tot een toename van het aantal geiten kunnen leiden. Toch zijn we blij dat de gevaren voor de volksgezondheid serieus opgepakt worden, ook wat betreft het fijnstof en ultrafijnstof dat vrijkomt bij de geitenhouderijen. Graag zouden we zien dat het aantal dieren dat gehouden wordt significant zal dalen. Vanwege onze bezwaren tegen de intensieve geitenhouderijen is de Partij voor de Dieren voor een echte verbetering van het dierenwelzijn door veel minder geiten geboren te laten worden, zodat er ook minder bokjes gedood hoeven te worden. Dan de grote vestigers. Deze mogen alleen op bedrijventerreinen en dan langs grote wegen het liefst. Op zich is dat mooi, want die ruimte heeft al die bestemming. Maar we lezen toch ook weer over het landschappelijk inpassen en dat vinden we dan toch een beetje vaag, nog steeds. Daar hebben we het de vorige keer ook over gehad, volgens mij. met de gedeputeerde. De vraag is dan wel: krijgen we dan langs de A28, A32 en A37 een eindeloze rij dozen die het Drentse landschap aan het oog onttrekken. Kan de gedeputeerde uitleggen hoe dat in de praktijk zal gaan en hoe wordt voorkomen dat langs de snelwegen een enorme verdozing zichtbaar wordt, met ergens in een hoekje wat groen. Tot zover.

De voorzitter. Dank u wel. Het woord is aan de heer Pruisscher, ChristenUnie. Daarna mevrouw Zouine van D66.

De heer Pruisscher. Wederom begon de heer Bosch met heel verstandige dingen, voorzitter, met een verwijzing naar de behandeling van de vorige commissie. Dus we kunnen nu een beetje teruggrijpen van: is er gewijzigd wat er gewijzigd moest worden? Volgens ons wel, dus dat scheelt alweer. Om te beginnen met die ruimte-voor-ruimte regeling, daar zit natuurlijk een logische opbouw in. Alleen komt inderdaad bij vier woningen in 2000 m² ineens die oppervlakteterm voor woningen terug, terwijl die bij anderen niet zit. Dus ik voel wel mee met: dat criterium, hoe

gaan we daar nou mee om? Waar kijken we naar? Hoe meten we dat nou? Ik kijk met interesse ook wat er vanuit de PvdA komt, maar ook de beantwoording van het college. Zullen we dat eerst afwachten, voorzitter? Als het over de ruimte- voor-ruimte regeling gaat, zit ook nog het voorstel om de regeling jaarlijks te monitoren. Dat is natuurlijk altijd goed. Daarbij zien we ook een overzicht van het gebruik van de regeling in dat betreffende jaar en dan ook als het gaat om de sloopnorm en wat voor woningen daar teruggebouwd worden. Dus dan kunnen we ook zien hoe dit nou in de praktijk werkt. Tot slot, voorzitter, ik wou eigenlijk niets over de geitenhouderijen zeggen, maar vanwege de inspraak is dat toch wel verstandig om te doen. Dat moratorium zien wij als nodig, omdat we de risico's voor de volksgezondheid niet willen nemen. Volgens onze informatie wordt het onderzoek in 2024 verwacht. Goed om nu met een beroep op het voorzorgsbeginsel niet nog meer toe te laten. Het enkele feit dat de wethouder geen signalen ontvangt uit haar eigen gemeente, uit een enkele casus, is voor ons geen reden om dat voorzorgsbeginsel terzijde te schuiven. De positie van mannelijke dieren in de geitenhouderij is een terechte zorg, maar de vraag is waarom de sector dan mogelijkheden moet krijgen om uit te breiden, of dat misschien de sector zelf wat moet veranderen. En dat is toch een knipoog naar mijn vrouwelijke collega's aan die kant. Voorzitter, tot slot, blij om de verdozing van ons landschap aan te passen. Tot zover.

De voorzitter. Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Zouine van D66 en daarna de heer Moes van de VVD.

Mevrouw Zouine. Dank je wel, voorzitter. Door Gedeputeerde Staten wordt advies gevraagd om de wijziging van de Provinciale Omgevingsverordening Drenthe 2018 en Omgevingsverordening Drenthe 2023 vast te stellen. Stad en platteland zoeken naar ruimte en richting voor de juiste functie op de juiste plek. Voor ons is het duidelijk. Natuurlijk kiest D66 voor een gezonde leefomgeving. Een groen en schoon Drenthe, met schone lucht, schone bodem en schoon water. De volksgezondheid is voor ons daar ook een logisch onderdeel van. In eerdere behandeling in de Commissie Omgevingsbeleid van 23 november heeft D66 haar grote zorgen geuit over de geitenhouderij in relatie tot de gezondheid van omwonenden en het dierenwelzijn. Wij waarderen ook voortschrijdend inzicht van het college en het instellen van een moratorium voor de geitenhouderij in afwachting van verder onderzoek van het RIVM. Daarnaast heeft D66 aandacht gevraagd voor het artikel betreffende grote ruimtevragers, om eerst te kijken naar inbreiding binnen bestaande bedrijfsterreinen alvorens te kiezen voor uitbreiding of nieuwbouw. Hierop hebben wij de toezeggingen ontvangen in de brief van 15 december van gedeputeerde Brink, dat dit ook het uitgangspunt is van bestaand en toekomstig beleid van de provincie, waarvoor ook onze dank. Voorzitter, wij hebben het Statenstuk afdoende inhoudelijk besproken en kennisgenomen van de zienswijze. D66 ziet dan ook verder geen bezwaar om deze wijzigingen in de Omgevingsverordening Drenthe vast te stellen. Tot zover mijn bijdrage, dank u wel.

De voorzitter. En u bedankt. We gaan verder met de heer Moes van de VVD, daarna de heer Vorenkamp van de PVV.

De heer Moes. Dank u wel, voorzitter. Het is al vaker gezegd, in de commissie is dit ook al ruim besproken, dus eigenlijk hebben we hier niet zoveel aan toe te voegen. Toch willen we nog wel even zeggen dat we blij zijn met de regeling ruimte- voor-ruimte, dat die veel breder ingezet kan worden. Maar toch, de PvdA noemde het ook al, zijn hier beperkingen aan of scheidt het mogelijkheden? Want in de afgelopen 10 jaar, als ik naar Zuidwest-Drenthe kijk, zijn er al hele mooie projecten, die ook via ruimte-voor-ruimte ingezet zijn. In Koekange is een groot project op het boeren erf ingericht, niet helemaal vergelijkbaar, misschien was dat iets groter. Maar ook

De Dromedaris in Ansen, daar stond een grote boerderij en er staan nu meerdere huizen. In mijn eigen dorp is al meer dan 10 jaar geleden het hoeveplan ontwikkeld en ook recent in Dwingeloo, daar zijn ze nu nog aan het bouwen, is een manege afgebroken en daar zijn meerdere huizen op gebouwd. En dat zijn er meer dan zes. Dus moet je beslist aan aantallen vasthouden of kun je dit ruimer gaan zien? Ik zeg dit eigenlijk ook omdat we op weg zijn naar een nieuwe omgevingsvisie en daar hebben we de vorige maand ook over gesproken. Onze vraag is: hoe we deze aanpassing van de omgevingsverordening meegenomen op weg naar een nieuwe omgevingsvisie? Oftewel: hoe wordt dit ruimte-voor-ruimte 2.0, of hoe je het ook noemen wilt, hierin verwerkt, en wordt het echt meegenomen? Want hier zitten veel mogelijkheden. Maar er zijn ook veel onmogelijkheden voor bouwen op platteland. We mogen niet bouwen in beekdalen, we mogen niet bouwen op esgronden, je mag soms geen meerdere huizen bouwen buiten de bebouwde kom. Toch willen de dorpen ook graag bouwen. Dus graag een reactie hierop van het college. Over de geitenhouderijen hebben we geen vragen, maar we zijn nu in eerste termijn benieuwd naar de reactie van het college op de inspraak van mevrouw Hempen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. We gaan verder met de heer Vorenkamp, PVV en daarna de heer Van de Weg van de SP.

De heer Vorenkamp: Ja, dank u, voorzitter. In eerste instantie zagen wij vooralsnog geen bezwaren. Wij willen er alleen nog even op wijzen met betrekking tot de verdozing, waar we het helemaal eens zijn met de Partij voor de Dieren, dat waar het de grote ruimtevragers betreft, waar we niet op tegen zijn, we niet naar de situatie toe willen dat langs de snelwegen in Drenthe alleen maar zonne-akkers en grote bedrijfshallen te zien zijn. Ik hoop dat ik dat niet hoeft te argumenteren en verwacht dat de gedeputeerde dit met ons eens is, ook gezien zijn brief. Dan wachten we met belangstelling het amendement van de PvdA af over de woonruimte, grotere mogelijkheden om bij ruimte-voor-ruimte zaken te regelen, prima. Dan wil ik toch iets zeggen over de geitenhouderij. De wethouder aanhorende, geeft wel interessante argumenten denk ik. Mogelijkerwijs is Q-koorts inmiddels geen probleem. Dat onderzoek, dat vordert dus helemaal niet. We moeten ons natuurlijk houden aan wat het Rijk van ons vraagt, maar waar ik op wil aandringen is dat zodra het onderzoek gunstig uitwerkt voor de geitenhouderij, dus dat de problemen niet groter zijn dan in andere veehouderijen, dat we dit onderdeel uit de POV halen. Dat we dit zo snel mogelijk weer kunnen opheffen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Het woord is aan de heer Van de Weg van de SP. Daarna de heer Rook van GroenLinks.

De heer Van de Weg: Dank u wel, voorzitter. Het betreft hier de aanpassingen van de Provinciale Omgevingsverordening of eigenlijk verordeningen, meervoud dus. Het gaat uiteraard over concrete teksten, die door de dagelijkse praktijk de leidraad en het toetsingskader vormen. Daarover kun je hier heel veel vragen stellen, maar we hebben geprobeerd het bij de intentie en de strekking te houden, waartoe het dient. Wij willen uiteraard organisaties die de moeite hebben genomen inhoudelijk hun zienswijze in te dienen, bedanken, want zij zijn uiteindelijk vaak wel de organisatie, net als onze inwoners van Drenthe, die met de uitwerking ervan te maken hebben. Maar die zienswijze geeft ook meestal een mooie mogelijkheid om te kijken hoe er van buitenaf als het ware naar die verordeningen gekeken wordt. Daar hebben we dus op dit moment niet wat aan toe te voegen. Voorzitter, de praktijk zal het leren. Er zijn weinig regels die bij het uitvaardigen ervan perfect zijn, dat zal hiervoor ook gelden. Het is belangrijk welke jurisprudentie zich de komende jaren zal ontwikkelen en wellicht tot aanpassing of een verdere finetuning

zal leiden. Voorzitter, wij hebben in onze bijdrage in november 2022 al een paar praktische vragen gesteld en opmerkingen gemaakt over ruimte- voor-ruimte de geitenhouderijen met het moratorium en de grote ruimtevragers. Toch nog twee vragen, ik heb al even met de gedeputeerde er over gesproken, ik stel ze toch maar even publiekelijk. ruimte- voor-ruimte en dan met name met betrekking tot salderen, een beetje een woord wat de laatste tijd in zwang komt: bij het beschikken over voldoende ongebruikte ruimte, waar kan ik dan bouwen? Want dat zal toch alleen zijn op grond waar een bouwvergunning voor is? Of is dat een onderhandelingspositie met de gemeente? Kan ik dus landbouwgrond voor € 7 per m² kopen, terwijl ik dan vervolgens het weer als bouwgrond kan verkopen? Daar graag wat concrete informatie over. Wat de heer Bosch van de Partij van de Arbeid zegt, daar voelen wij ook wel iets voor. Om te kijken dat de binding, het bouwen van huizen nu gekoppeld grondgebonden: zoveel vierkante meter, dat je misschien in andere aantallen kunt praten als het niet grondgebonden is, als je toch woonunits of wooneenheden hebt, waar mensen kunnen wonen. Dat is vraag 1 en in aanvulling op wat de heer Bosch even toelichtte. Wat die grote ruimtevragers betreft. Bestaat er van Drenthe een kaart waar de plekken al ingetekend zijn, waar in principe die grote ruimtevragers kunnen komen? Zodat het niet per gemeente weer een onderhandelingspositie wordt en de gemeente uiteindelijk toch weer overstag gaat: het heeft dit te bieden, dat te bieden et cetera. Of is er al een blinde kaart die ingetekend is? Tot zover, voorzitter.

De voorzitter. Dank u wel. We gaan verder met de heer de Rook van GroenLinks en daarna tenslotte van het CDA, de heer Neutel.

De heer Rook: Hij staat niet aan. Maar nu wel, mooi. Voorzitter, hoewel we als partijen hier in de Staten op genoeg punten van mening verschillen, willen we vrijwel allemaal jonge mensen voor Drenthe behouden. Maar juist jonge mensen worden hard geraakt door de klimaatcrisis en de wooncrisis. Ze hebben veel moeite met het vinden van een woning en maken zich terecht grote zorgen over de leefbaarheid van onze aarde. Daarom is het des te belangrijker voor de toekomst van jonge generaties om deze crisis het hoofd te bieden en gelukkig is er een ruime meerderheid in de Staten die deze crisis met ons wil aanpakken. Die veertig pagina's en regels klinken allemaal wel heel saai, maar ze zijn wel belangrijk om de crisis die we moeten aanpakken te vertalen in betere regelgeving. GroenLinks is daarom ook blij met het voorstel voor de ruimte-voor-ruimte regeling. Het voorstel is voor om ook niet-agrarische landschap ontsierende bebouwing hierin mee te nemen en het aantal toegestane woningen ter vervanging te verhogen van twee naar zes. GroenLinks ziet hier een deel van de oplossing in voor de wooncrisis, maar vraagt zich wel af hoe het groeiende aantal woningen landschappelijk kan worden ingepast. In het kader van deze beide crises staat GroenLinks ook positief tegenover het voorgestelde verbod op uitbreiding van het aantal geiten en de oppervlakte van geitenhouderijen. Daarmee komt er meer ruimte voor natuur en woningen. GroenLinks vraagt zich echter wel af of het hiermee ook toegestaan wordt om meer dieren op minder ruimte te houden. GroenLinks maakt zich daar namelijk met het oog op de toenemende aandacht voor dierenwelzijn, grote zorgen over. Met de groeiende strijd om ruimte vraagt GroenLinks zich ook af of de gewijzigde regels in artikel 2.18b betekenen dat nieuwe bedrijven nog steeds ten koste kunnen gaan van groene ruimte in Drenthe.

De voorzitter. Hartelijk dank. We sluiten deze eerste termijn af met de bijdrage van de heer Neutel van het CDA.

De heer Neutel: Dank u wel, voorzitter. Mijn verhaal is het omgekeerde van de maidenspeech, dus kom maar op met interrupties. Het is de laatste keer dat ik hier het woord voeren, want ik

heb aan mijn verkiezingscommissie gevraagd om mij op een onverkiesbare plaats te zetten. Dat is nummer 9 geworden en dat is toch wel een beetje riskant, gezien het nieuwe elan van het CDA [gelach]. Maar goed, ik heb gedacht: als ik hier voor het laatst sta, dan ga ik met slaande deuren weg, maar dat is niet de waardering die we hier aan elkaar moeten geven. Dus dat doe ik maar niet. Voorzitter, ik hoop dat u herkozen wordt in deze Staten en dat u weer voorzitter wordt van deze commissie, want u hebt het uitstekend gedaan. Maar toch wil ik u een tip meegeven: wilt u het debat in deze commissie stimuleren? Wat bedoel ik daar dan mee? Vandaag ook weer een aantal keer loopt er iemand naar de microfoon en dan zegt de voorzitter: u hebt een vraag, die mijnheer of mevrouw heeft een vraag. Maar een debat is volgens mij wat anders dan een vragenuurtje. Een debat is een uitwisseling van standpunten, waarbij je probeert om de andere mensen in de zaal te overtuigen en mee te nemen in jouw standpunt. Dat is naar mijn gevoel een debat en wij hebben hier, dacht ik, een debat steeds. [gelach] Wat zegt ze? Of de spreektijd al over is, want ze is me zat, geloof ik.

De voorzitter. Gaat u vooral door.

De heer Neutel. Dank u wel. Dat punt over het debat heb ik nu gemaakt en dat is misschien wel een van de kritiekpunten, dat het hier heel vaak gaat over dingen die niet bij het onderwerp horen. Dus in die zin trap ik in mijn eigen fouten. Voorzitter, nog even over het onderwerp waar we het over hebben. Ik hoef daar niet zoveel over te zeggen, daarom heb ik dit ook maar gebruikt, want wij hebben in het verleden over deze onderwerpen een aantal keren wat gezegd. Een paar dingen: mevrouw Hempen heeft iets gezegd over geitenhouderij wat mij triggerde, waar ik nog niet zo over nagedacht had. Dus ik ben ook benieuwd wat de gedeputeerde daarover gaat zeggen. En dan de ruimte-voor-ruimte regeling, de CDA-fractie gaat graag met de Partij van de Arbeid in gesprek om samen te komen tot een goed amendement op dit punt. De rest van de dingen zijn wij het mee eens. We zijn blij met de manier waarop met de zienswijze is omgegaan en wij zijn in principe voor dit voorstel, even behoudens het amendement wat misschien gaat ingediend worden. Voorzitter, nog bedankt dat u altijd zo coulant geweest bent ten opzichte van het feit dat ik altijd mijn bijdrage moest proppen in de tijd en dat u daar altijd coulant over was. Dank u wel.

De voorzitter. U ook hartelijk bedankt en het spijt mij dat er vandaag niet iemand is geweest die aangezet heeft tot een prikkelend debat met u in uw laatste debat, maar u ook bedankt. We gaan op 29 maart volgens mij afscheid nemen van iedereen, dus dan komen alle mooie woorden ook uw kant op, waarschijnlijk. Wij zijn door onze sprekers heen in de eerste termijn. Ik geef graag het woord aan het college en in dit geval is dat weer gedeputeerde Brink. Gaat uw gang voor uw 6 minuten.

Gedeputeerde Brink. Dank u wel voorzitter. Ik moest even nadenken over het laatste van de heer Neutel, dat hij op zo'n riskante plek stond. Toen dacht ik: ik sta ook nog op de lijst geloof ik, ergens onderaan. Eén ding kan ik melden: dat ik niet terugkom, die riskante plek voor mij is niet zo relevant, zeg ik dan maar even. Ik wil even terugkomen op alle vragen die gesteld zijn en ook op de inspreekster. Allereerst denk ik dat wij getracht hebben, en dat merk ik ook aan u, dat u er steun voor betuigde dat wij zowel uw zienswijzen in eerdere instantie als de zienswijzen die zijn gemaakt door onder andere een aantal gemeentes, voor het grootste gedeelte hebben overgenomen om te kijken: hoe krijgen we voldoende draagvlak en een goed beleid? Ik pak hem toch maar even als ruimte-voor-ruimte en de grote ruimtevragers. Bij ons is vanuit de RO altijd het vertrekpunt geweest vanuit de landschappelijke kwaliteit. Je wilt aan de ene kant mogelijkheden scheppen en bieden en tegelijkertijd de landschappelijke waarden, de kwaliteiten,

bewaren. Niet voor niets, volgens mij werd het door de VVD gezegd, maar ook door een aantal anderen, heeft het te maken met: in de beekdalen mag je niet bouwen, op de essen mag je niet bouwen, er kan archeologie in de grond zitten dat je waardevol vindt. Kortom, er zijn best heel veel zaken waar je mee te maken hebt of er überhaupt gebouwd mag of kan worden. Dat is ook hier het vertrekpunt. Dus ik zeg heel eerlijk, mevrouw Hempen zei zoiets van: het gaat over twee geitenhouderijen in De Wolden, we hebben het over niet zoveel. Ik geef maar aan: er zijn heel veel plekken, dus net andersom, waar je überhaupt niet mag/ kan bouwen in onze eigen verordening en in onze eigen stukken, die we hier met elkaar hebben vastgesteld. Ik kom straks over de geitenhouderijen als laatste bij mevrouw Hempen als inspreker. Even naar de Partij van de Arbeid. We zijn het eens over de grote ruimtevragers, een doos waar vijf mens werken zitten we niet op te wachten, heel simpel geredeneerd. Daar moeten we helder over zijn. We hebben getracht, ook in overleg hoe het landelijk geregeld is, de beste definitie te pakken over: het moet de keten versterken, het moet iets toevoegen en werkgelegenheid genereren. Is dat 100%? Ik denk dat we het beste gemaakt hebben wat zou kunnen en ik denk dat het ook voldoende bestuurlijke ruimte geeft om die afweging te kunnen maken. Want dat is denk ik het vertrekpunt. Ik heb niemand gehoord die daar anders over denkt, volgens mij zijn we het daarover eens. Ruimte-voor- ruimte: ja, wij hebben de regels verruimd, op verzoek van de Partij van de Arbeid, maar van velen hier, dat we met elkaar constateren dat er best veel leegstaande gebouwen komen. Niet alleen landbouwbedrijven maar ook andere panden. Daarom hebben we de ruimte daarin ruimer gemaakt, zodat daar andere panden aan toegevoegd kunnen worden. Niet alleen panden om te slopen, maar het kan ook nog een mooi karakteristiek gebouw zijn, dat een woonfunctie krijgt waar meerdere wooneenheden in kunnen. Volgens mij wordt voor een groot gedeelte aan uw wens voldaan. Tegelijkertijd hebben we gezegd: één woning, 750 m², 2000 m² in principe twee woningen, maar we hebben een uitzondering gemaakt. Wil je meer aan sociale woningbouw doen, wil je meer ruimte geven aan kleinschalige woningbouw, zodat er meer gebouwd kan worden met dezelfde vierkante meters. Daarom hebben we gezegd: dan mag je vier woningen bouwen. Maar heel eerlijk, die verruiming zit er. Ik kan me iets voorstellen bij wat u zegt: zou je dan bij 3000 m² ook nog een verdubbeling van die vierkante meters krijgen, zodat je misschien zes kleine woningen zou kunnen bouwen, of zeven? Tegelijkertijd zeg ik: - dat is ook afgestemd met mijn collega die over wonen gaat, de heer Kuipers - gezamenlijk zijn we in overleg met anderen tot deze vorm gekomen. Ik zou u kunnen voorstellen, in ieder geval is het door iemand gezegd: er is een soort moreel monitoring van de ruimte- voor-ruimte regeling, staat ook in het stuk. We zouden dat kunnen gebruiken om te kijken: hoe werkt dat en hoe loopt het? En laten we eerst eens zien of dit voldoende is. Als er een motie komt... Nogmaals, als het over woningen gaat vind ik dat ik het moet afstemmen met mijn collega Kuipers. Het is niet zo dat ik op voorhand tegen ben, maar ik vind wel dat we zorgvuldig moeten zijn. Ik denk dat we best veel ruimte geven in hetgeen wat we hadden. Ik denk dat wij voldoen aan de wens van de Staten om die ruimte te bieden, maar om nog veel verder te gaan, zou ik op voorhand niet willen doen. Vanuit de monitoring zou je kunnen zeggen: hier komt nog iets naar voren en dan zouden we daar met elkaar kunnen delen. Dat is even waar ik naar zoek en ik probeer u een handreiking te doen, zodat uw vraag en uw opmerkingen die door meerderen zijn gesteld, niet helemaal in het niets vallen, en u voor mijn gevoel ook geen motie of een amendement nodig heeft.

De voorzitter. Een vraag of een bijdrage of een debat van de heer Bosch van de Partij van de Arbeid.

De heer Bosch: Nee hoor, geen debat, ik wil de heer Brink alleen vragen of hij het ziet zitten om ons nog even de kans te bieden om hierover na te denken, want ik hoor wat u zegt. We vinden

het ook fijn dat dat die ruimte nu gaat komen. We zitten alleen echt even te zoeken: biedt dit voldoende mogelijkheden om ook die kleinschalige woningbouw, woonvormen te... Ik vraag alleen aan de heer Brink: geef ons nog even wat tijd om hierover na te denken en ik kom daar bij hem op terug.

De voorzitter. De gedeputeerde.

Gedeputeerde Brink. Ja, voorzitter, volgens mij prima. We zitten vandaag voor mijn gevoel in een stand dat we elkaar proberen op te zoeken om het beste voor Drenthe te doen. Dat is ook hetgeen wat het college wil. Geef mij dan de mogelijkheid dat ik nog even met de heer Kuipers kortsluit over hoe we dit gezamenlijk zien. Mijn beeld is dat ik denk dat we een heel eind komen met de huidige regeling, maar ik wil best nog onderzoeken. Het gaat er ook een beetje om van: wat wil je nou in het landelijk gebied? De vorige keer zijn... er zouden nieuwe brinken kunnen ontstaan en dat heb ik natuurlijk met gejuich ontvangen. De vraag is: hoe loopt dit nou in het landelijk gebied en hoe ga je daar mee om? Hoeveel woningen wil je daar neerzetten? Ik denk dat we daar gewoon verstandig naar moeten kijken. Aan de ene kant denk ik: je moet niet uitsluiten. Tegelijkertijd denk ik, dat de regeling zo veel ruimte is dat we best heel veel gedaan hebben. Laten we dat ook even stapsgewijs doen en kijken hoe zich dit ontwikkelt.

De voorzitter. Een interruptie van de heer Pruisscher van ChristenUnie.

De heer Pruisscher. Ja, dank u wel, voorzitter. Waar ik nog een beetje naar zoek, is het onderscheid in de vierkante meters. Die komt ineens op bij vier compensatiewoningen op 2000 m², max 500 m² bouwen. Bij die één, twee, drie, vier, vijf of zes compensatiewoningen komt die beperking in vierkante meters niet terug. Kunt u dat verschil duiden?

De voorzitter. De heer Brink.

Gedeputeerde Brink. We zijn bij die vier woningen een beetje uitgegaan van hoe groot is een gemiddelde woning? Dan zou je kunnen zeggen: bij 750 m² één woning terugbouwen en dan kijk je hoe groot is nou een gemiddelde woning? Bij 2000 m² mag je twee woningen bouwen. Wil je dan wat extra's doen, dan zou je zeggen: dan mag je wat kleinere woningen bouwen, maar dan is er aan vier woningen is een maximum in wat je anders aan bouwoppervlakte zou krijgen, bijvoorbeeld bij twee normale en de ruimte-voor-ruimte toepasbare woningen. Die redenatie zou je kunnen doortrekken. Als je zegt: bij 3000 m² drie woningen, zou ik dan eventueel ook meer, kleiner kunnen zetten? Dat is volgens mij wat u vraagt, of waar in ieder geval de vraag van de Partij van de Arbeid over is, en mijn idee is dan: laten we dit eens uitwerken, hoe land dit? We geven best veel ruimte. Bij die monitoring komt dit naar buiten. Het is aan u, aan de Staten... Toch maar even voorzitter, nou krijgen we het debat nog aan het eind van de dag, dus dat is wel mooi. Ik wil toch even de vraag afmaken. De heer Moes vroeg nog: hoe land dit nu in de nieuwe omgevingsvisie? Aan het eind van dit, wat er nu staat is natuurlijk vers, is vrij nieuw, is op dit moment vastgesteld, wordt overgenomen. Maar de discussie over een ruimte-voor-ruimte geeft natuurlijk iedereen in de nieuwe omgevingsvisie wel de ruimte om daarnaar te kijken. Die omgevingsvisie wordt over 3 jaar vastgesteld. Kun je zelfs voor mijn gevoel de monitoring in meenemen.

De voorzitter. Een verduidelijkende vraag van de heer Pruisscher.

De heer Pruisscher: Het is bij de heer Brink altijd even zoeken waar de punt nou precies zit, maar goed, daar hebben we dan maar zo'n "debatje" even voor. Volgens mij hoorde ik de gedeputeerde nu ook zoeken naar: waar zit nou precies onze meting op? En: misschien gaat het wel helemaal niet om de hoeveelheid woningen, maar om de hoeveelheid bebouwde vierkante meter wat het zou moeten zijn. Dat staat nu nog niet in de verordening, dus dat is nog een beetje de zoektocht, denk ik. Maar met die jaarlijkse monitor zou dat ook een conclusie kunnen zijn.

De voorzitter: De heer Brink.

Gedeputeerde Brink: Volgens mij is het correct. Alleen nou moet ik eerlijk bekennen dat ik niet alles in het hoofd heb vandaag. Maar volgens mij staat er wel degelijk dat we zeggen: je mag een maximaal aantal vierkante meters terugbouwen bij die 2000 m² sloop. Dus er staat voor mijn gevoel wel iets in de verordening.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Bosch, Partij van de Arbeid.

De heer Bosch: Ik sluit even aan bij mijn collega, de heer Pruisscher en ook bij de woorden van de heer Rook van GroenLinks. We hebben ook hier in Drenthe te zorgen voor woningen voor jongeren, voor ouderen die kleiner willen wonen, ook in de dorpen, ook in het buitengebied, en mijn vraag aan de heer Brink is of we het noemen van een maximumaantal woningen, dus wooneenheden, niet limiterend zou kunnen werken? In plaats van dat je het hebt over het aantal vierkante meters woonoppervlak, waarbinnen er dus meer ruimte bestaat om kleinschaligere woonvormen in eenzelfde bouwblok onder te brengen. Bent u het niet met mij eens dat dit, in ieder geval voor initiatieven die hierop doelen, limiterend werkt?

De voorzitter: De heer Brink.

Gedeputeerde Brink: Ja, voorzitter, er is bewust voor gekozen om geen kleine dorpjes in het buitengebied te krijgen. Maar ik snap heel goed wat u bedoelt. We zijn het erover eens, daarom is dit er ook ingekomen, dat we niet altijd op grote nieuwbouwwoningen zitten te wachten, maar dat we soms zitten te wachten op appartementen, kleinschalige woningbouw waar jongeren een plek kunnen vinden. Want het is niet eenvoudig om als jongere nu een plek te krijgen en zeker niet dat je een huis wilt kopen. Dan zou dit een mooie stap kunnen zijn, daar zijn we het over eens. De vraag is even of dat in het buitengebied past, dan wel of je daar zou moeten kijken, op een bepaalde... Ik zeg niet dat het op bepaalde plekken niet kan. Ik heb al aangegeven, ik wil daar met mijn collega Kuipers nog best eens over spreken, want ik vind ook niet dat het aan mij is, maar het komt echt aan op substantiële aandelen en hoe ga je dan met de gemeenten om? Moeten ze in de woonvisie, moeten ze meenemen? Ik denk dat we daar goed over na moeten denken. En dit is goed afgestemd, hier is draagvlak voor. Maar ik snap wel wat u zegt. Het is ook niet zo dat we heel ver uit elkaar liggen, volgens mij wilt u hetzelfde. Alleen als het over ruimtelijke ordening gaat, kan niet alles overal. Iedereen kent die uitspraak, maar dat kan niet alles overal, en zeker niet in het buitengebied. Dat is iets waar we denk ik even rekenschap mee moeten houden. Maar we hebben beiden gezegd, we komen er nog op terug. Voor mijn gevoel is daar de komende weken de tijd voor, voorzitter. Verdozing heb ik denk ik van alles, en de heer Van de Weg vroeg ernaar: ja, we hebben het in beeld. Gemeenten weten waar de plekken zijn. We hebben er geen kaartje van, maar ik kan nu wel melden, plekken zoals Het Rundedal, Vam-Mera terrein, we hebben redelijk in beeld waar ze liggen. Bargermeer ligt nog wel iets, bedrijvenpark A37 ligt nog iets, we hebben het redelijk in beeld en ik ben niet bang voor een lint van verdozing van Meppel naar de Duitse grens. Dat is ook niet onze intentie. En ook hier

geldt weer die 10% landschappelijke inpassing was er niet, hebben we wel toegevoegd. Alhoewel, als ik zie, er is de vorige keer nog even gesproken over Burgerhout, Meulink & Grol die hier net buiten Assen bouwt. Ik vind het fantastisch wat ze neergezet hebben en daar wordt goed landschappelijk ingepast met ruimte voor waterberging, met ruimte voor natuur. Ik denk dat dat ook een wijze is, hoe grote bedrijven het op dit moment doen. Maar let wel, bij ons is het ook een verplichting. Een nieuwe omgevingsvisie heb ik iets van gezegd, van verdozing. Dan hebt u de vraag gesteld over, en volgens mij hadden we het ook al even voorbesproken, wat gebeurt er nu als er een landbouwschuur ergens in het veld staat en je koopt de landbouwschuur. Mag je daar dan zo een woning bouwen? Nee, als je de schuur afbreekt, hebt u wel een soort waardebon waar in staat dat u een woning zou mogen bouwen. Alleen de locatie is dan niet bekend, want als er geen woonbestemming op ligt, dan moet de bestemming gewijzigd worden. Dat geldt trouwens overal en ik denk dat ook overal geldt dat de gemeente met name bepaalt waar ze wel iets toestaat en waar niet. Maar dan is het niet automatisch op die locatie. Nogmaals, dat kan ook op een andere locatie zijn en daar wordt de provincie ook altijd in gekend. Dat is even een antwoord op die vragen. Volgens mij heb ik de meeste vragen en opmerkingen gehad. Die van de heer Neutel blijft over, van mevrouw Hempen. Dat is wel een lastige, want ik begrijp heel goed wat u bedoelt. Volgens mij moeten we even gaan kijken, dan wil ik het even gaan afpellen. Een aantal van u, en ik kan de partijen aanwijzen die vinden dat je ongeveer alles moet doen om alles te beperken. Tegelijkertijd zit dit college, deze gedeputeerde in een stand dat we recht willen doen aan de zorgen die er zijn om de gezondheid rondom geitenhouderijen. Ik heb geen idee wanneer het rapport komt. U vroeg daarom de heer Vorenkamp. Ik heb geen idee wanneer het rapport komt. Als het komt, zal dat inzichten geven en wat die inzichten zijn is even voor dan. Ik denk dat dit een vraag is die nu niet aan de orde is. Maar wij willen wel recht doen aan die zorgen die er zijn. Daarom is het moratorium, geen nieuwe vestigingen, geen uitbreidingen. Eventueel verplaatsing als dat leidt tot verbeteringen van afstandscriteria en gezondheid. Wat mevrouw Hempen volgens mij vraagt, is artikel 2.14a en dan lid D, waarin staat dat u eventueel mag uitbreiden, maar er staat dan letterlijk bij: dan mag het niet dichtbij een kwetsbare functie komen. Een kwetsbaar object, functies. Ik zou bijna zeggen, als je je stal 2 meter verbreedt, komt er 2 meter bij een kwetsbare functie, of dat nou een huis is, of wat dan ook moge zijn. De vraag is of dit artikel zo bedoeld is. Volgens mij is dit artikel bedoeld in de zin van: dat wij niet willen dat als de burens op 20 meter zitten, dat dan die stal tien meter opschuift, zodat je nog dichtbij de buurman komt. Dat is de essentie van het artikel. Wilt u dat ik nog helemaal antwoord geef of hebt u nu al een vraag?

De voorzitter: Ik wil het liefst de heer Moes van de VVD.

De heer Moes: Ja, want ik moet die punt zetten...

De voorzitter: Precies. Bij dezen. Gaat uw gang.

De heer Moes: Dank u wel voor het punt zetten, mijnheer Brink. U las net bijna letterlijk dat artikel voor, waar mevrouw Hempen het ook over had. U heeft het voor u, heel goed. Maar zij had het over 2 kilometer. Staat dat ook in het artikel wat u opnoemt?

Gedeputeerde Brink: Nee, zij noemde dat, ik denk..., vanuit het Rijk, maar dat is natuurlijk ook een discussie geweest over de verplaatsing. Het Rijk gaat uit van 2 kilometer en dan zou je in heel Drenthe nergens kunnen verplaatsen. En de vraag is, als het over volksgezondheid gaat, of die 5 of 2 kilometer nu een wensbaar iets is. Ik kan me niet voorstellen dat die twee geitenhouderijen in De Wolden op 2 kilometer van andere voor volksgezondheid kwetsbare, in dit geval

woningen staan. Daar gaat de discussie over en ik zou, maar ik proef aan velen dat u het dierenwelzijn in deze Staten hoog in het vaandel heeft. Ik heb al gezegd van het artikel waar u op doelt is dat u niet dichtbij een kwetsbaar object komt, bij kwetsbare functies. Je kunt ook zeggen: het mag niet significant dichterbij komen. Dat geeft de mogelijkheid als de eerste de beste buurman 200 of 300 meter er vanaf zit, dan is het nog maar de vraag als de stal 10 meter opschuift, of dat significant is. Daar geef je de individuele ondernemer de ruimte om eventueel een nieuwe stal die minder emissies heeft, die misschien meer dierenwelzijn genereert, wat volgens mij een wens is - werd ook al even gezegd over intensieve veehouderij - dan is dat voor mij, maar ik vraag het aan de Staten, want het staat er niet in. Het vraagt om een nieuw besluit. Ik zal opnieuw naar het college moeten en dan aanpassen naar de Staten toe, maar ik zou me best kunnen voorstellen dat je zegt: het mag niet significant dichterbij kwetsbare functies komen. Dan kun je erover redetwisten, daar zullen alle partijen weer anders over denken. Wat voor de ene wel significant is, is het voor de ander niet. Maar ik denk wel dat ik tegemoet kom aan een wens die op zich wel leeft. Dat is even hoe ik als portefeuillehouder dit zie en beleef.

De voorzitter. De heer Moes.

De heer Moes. Bent u bereid om het voorstel dat u zelf noemt terug mee te nemen in het college, en het voorstel aan te passen?

Gedeputeerde Brink. Wij zitten in de eindfase van dit stuk. Er is heel veel inspraakreactie geweest, u hebt uw zienswijzen ingediend, daar hebben wij naar geluisterd, hebben we overgenomen. Ik wacht even de tweede termijn af, hoe de Staten zien of u mij mee wilt geven van: kijk eens is dat significant en voldoende borging zodat er niet iets ontstaat wat we met elkaar niet willen - wat nou juist de intentie is van dit hele stuk over geitenhouderij - en tegelijkertijd hier en daar een mogelijkheid geeft om toch in het kader van dierenwelzijn of wat dan ook eventueel een stal 10 meter verderop te zetten. Dat vraag ik aan de Staten en ik hoor graag uw oordeel in de tweede termijn. Als er geen draagvlak voor is, heeft het geen zin dat ik naar het college ga.

De voorzitter. Dank u wel. Ik geef graag het woord aan mevrouw Zouine van D66.

Mevrouw Zouine. Ik gaf u net een compliment, onze dank en waardering voor het voortschrijdende inzicht, maar als ik zo hoor dat u daar alsnog weer wijzigingen aan wilt gaan brengen met woorden als significant, dan denk ik dat wij dan ook zelf tijd gaan nemen om te heroverwegen waar we staan.

De voorzitter. Dank u wel. Het woord is aan de heer Brink.

Gedeputeerde Brink. Nou zijn we de hele dag mild naar elkaar, maar volgens mij heb ik net gezegd: ik vraag aan u wat u ervan vindt, of ik dat zou willen voorstellen. Ik heb gezegd: het zou kunnen. Ik hoor graag in de tweede termijn of u vindt dat deze gedeputeerde dat voor moet leggen aan het college om het woord significant over te nemen of niet. Ik heb niet gezegd dat ik het wil. Ik heb gezegd dat ik er wel bereid toe ben, maar ik wacht graag de reactie van de Staten af. Voorzitter, volgens mij heb ik alle vragen beantwoord en ik hoor graag in tweede termijn of mijn antwoord voldoende was en over de ruimte-voor-ruimte regeling zal nog even contact zijn. Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter. Dank u wel, gedeputeerde, maar niet voordat de heer Pruisscher van de Christen-Unie nog iets heeft gezegd.

De heer Pruisscher. Ik worstel hier toch wel een beetje mee, omdat we nu eigenlijk naar een verruiming van de voorgestelde regeling gaan. Eigenlijk zou ik de gedeputeerde de vraag willen stellen die ik ook de inspreker heb gevraagd: de regeling ziet op de volksgezondheid en nu gebruikt u eigenlijk een argument dat daar niet aan gelieerd is. Dus de vraag is: wat doet dan een eventuele verruiming weer met de volksgezondheid? Daarmee valt het mijns inziens een beetje buiten de regeling, dus ik wil dat de gedeputeerde ook op dat aspect nog even in gaat.

De voorzitter. De heer Brink.

Gedeputeerde Brink. Voorzitter, dit is precies wat ik bedoel. Wij hebben in het kader van de volksgezondheid deze regeling gemaakt. Nou is er een inspreker, die niet vraagt om uitbreiding van het aantal dieren, die niet vraagt om nieuwe bedrijven, die niet vraagt om van alles wat je zou kunnen bedenken. Het enige wat ze vraagt, de enige wat een wethouder van een gemeente vraagt, is: zoals het nu verwoord is, zou iedereen als je bezwaar maakt... Er staat in: het object mag niet dichterbij andere functies komen. Dan zou iedere meter van een stal uitbreiden in het kader van dierenwelzijn kunnen leiden dat men zegt: ik woon er 300 meter vanaf, maar straks woon ik er 299 meter vanaf. U bent dichterbij gekomen, maar dat past niet in de verordening. Wat ik zeg is: ik zou me kunnen voorstellen, maar ik wacht even van u af: in het kader van de volksgezondheid, is dit wat we met elkaar willen? Als u zegt: het is mij zo waardevol, de volksgezondheid, ook die meter sta ik niet toe, dan gaan we het niet doen. Zo simpel is het. Dit stuk ligt voor. Naar aanleiding van de inspreker, gehoord hebbende een aantal fracties, stel ik u de vraag of u mij dat eventueel wilt meegeven.

De voorzitter. De heer Pruisscher.

De heer Pruisscher. Nogmaals, dan gaat het om een verruiming van de regeling op grond van dierenwelzijn. Dat speelt hier niet, want wij zeggen: op basis van de volksgezondheid en de rapporten die we daarvoor afwachten, kan er niks. Ik hoor u daar geen tegenargumenten op geven, dat we dus kennelijk in het kader van dierenwelzijn de volksgezondheid geen rol meer speelt. Ik vind dit vreemd.

De voorzitter. De heer Brink.

Gedeputeerde Brink. U mag van alles vinden, maar volgens mij moet u mijn woorden niet verkeerd interpreteren. Dit is het voorzorgsprincipe en er loopt nog een onderzoek, dus we kennen de uitkomsten niet. In het kader van het voorzorgsprincipe nemen wij dit besluit als het gaat over het moratorium over geitenhouderij. U hoort mij zeggen dat ik u vraag, ik heb gezegd: ik zou het wel willen, daar bent u het over eens. En ja, dat is een afweging van dierenwelzijn ten opzichte van eventuele, want nogmaals, het onderzoek is niet bekend, de heer Schoenmaker zei er iets over, eventuele consequenties, maar let wel: toch maar even met elkaar mensen, want ik vind het anders... Ik zou bijna zeggen vervelend, dat vind ik het niet, maar laten we wel even helder met elkaar zijn. Als de buurman op 50 meter zit en de stal zal 10 meter opschuiven, vind ik dat significant. Als de buurman of -vrouw of het gezin, het huis op 200 of 300 meter zitten en die stal zal 10 meter opschuiven, zou ik bijna zeggen: legt u mij eens uit wat daarop tegen is. Als daar dierenwelzijn mee gediend is, en als er ook nog een beter stalklimaat komt en misschien minder emissie. Maar daar kunnen we over redetwisten, dat mag. Dit is het enige wat ik u vraag:

vindt u dat ik zoiets mag meenemen en kijken of het kan? Als u vindt van niet, als u zegt: volksgezondheid gaat bij mij altijd voor, ongeacht welke meter dan ook, dan is het voor mij klaar. Dan is dit het voorstel wat over 3 weken voorligt, punt.

De heer Pruisscher: Voorzitter, als ik dan deze interruptie mag concluderen, dan stellen wij vast dat op basis van de volksgezondheid niks meer mag, tenzij verplaatsing mogelijk is buiten ongewenste locaties. En dan zou mijn conclusie zijn: nee, u hoeft daar nu niet verder naar te kijken om het te verruimen.

Gedeputeerde Brink: Nog één opmerking, voorzitter. Wij doen in het kader van het voorzorg-principe deze uitspraak. Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Brink. We gaan verder met de tweede termijn en dan geef ik mevrouw Hempen als eerste de mogelijkheid om te reageren op dat wat er gezegd is. U krijgt daarvoor 2 minuten.

Mevrouw Hempen (inspreker): Dank u wel, voorzitter. Ik moet zeggen: helaas ontbreekt het mij aan tijd om eens wat vaker te luisteren naar de Staten hier en dat spijt me eigenlijk, want ik zie toch wel dat ook De Wolden wel goed op het netvlies staat hier bij de Statenleden. Ik heb in elk geval een aantal keren een dorpje uit De Wolden gehoord en dat doet mij goed. Als eerste het dierenwelzijn werd genoemd, daarvan zeggen wij ook: een ontzettend belangrijk punt. Dus we kunnen ons er helemaal in vinden dat dat heel belangrijk is. Dan had ik daar een aantekening bij gemaakt, die ben ik natuurlijk net kwijt... Dus daar staan we net zo in, want ook daar gaan wij voor. Daar pleiten wij ook voor. Maar er wordt wel gezegd: dan hebben we liever dat er minder geiten gehouden worden en dat kan. Alleen als minder geiten gehouden worden, houdt wel in dat elders, die geiten alsnog worden opgefokt en juist de Nederlandse boeren daar een afspraak over hebben, want de vraag naar geitenmelk is gewoon hoog. Er werd door de ChristenUnie iets gezegd over dat we in De Wolden niet genoeg ziektegevallen hadden. Ik heb het niet over De Wolden, maar dat gaat echt over het onderzoek wat in heel Nederland plaatsvindt, daar zijn niet genoeg ziektegevallen. Daardoor is ook het onderzoek vertraagd. De PVV noemt misschien moeten we dan, zodra het onderzoek gereed is en het is positief, dat we dan dat weer terugdraaien. Dan zou ik bijna willen vragen: moeten we dan ook een termijn aanstellen wanneer het onderzoek gereed zou moeten zijn, want het is al een paar keer naar voren geschoven. Nu is het 2024, misschien wordt het wel 2028. Hoelang houden we elkaar in die wurggreep? Voorzitter, dan heb ik de gedeputeerde horen zeggen dat er in principe wel iets mogelijk zou kunnen zijn als de Staten daarin in meegaan. Daar ben ik blij mee, dat die mogelijkheid er eventueel zou kunnen zijn. De nieuwe stal werd ook nog eventjes genoemd. Dat is ook nog wel een punt wat erin staat: een uitbreiding van een stal, of mag het ook een nieuwe stal zijn die duurzamer is? Dat zou een mooi punt zijn, als die eventueel ook nog meegenomen kan worden. Voor de rest heb ik volgens mij gereageerd op die vragen die ik zou willen beantwoorden.

De voorzitter: Hartelijk dank, mevrouw Hempen. U mag weer naar uw plaats gaan en luisteren wat er in tweede termijn wordt gesteld. Het zou worden gewaardeerd als dan ook antwoord wordt gegeven op de vraag van de heer Brink of het woord significant toevoegen een goede of een slechte zaak zou zijn. Als eerste komt al naar voren, wat vind ik het fijn als men proactief zijn, de heer Schoenmaker van Sterk Lokaal Drenthe en hij wordt gevolgd door de heer Bosch van de Partij van de Arbeid. Gaat uw gang.

De heer Schoenmaker. Dank u wel. Laat ik eerst even wat rechtzetten richting de Partij voor de Dieren en D66 die onlangs aansloegen op het onderzoek over longontsteking. Dat klopt, dat is een onderzoek over longontsteking, maar dat was eerder vanuit de Q-koorts. Daar hebben wij de combinatie gelegd. Vanaf 2021 worden er inderdaad geiten gevaccineerd, maar het onderzoek gaat puur over die longontsteking en dat is inderdaad juist, zoals we dat hebben aangegeven. Het is ook juist dat daar op dit moment geen resultaten genoeg zijn en ik zou toch nog wel bij het college willen neerleggen: kunnen jullie achterhalen wanneer dat onderzoek afgerond is en dat ook delen met de Staten? Want dat is eigenlijk ook waar de geitenhouderijen over geïnformeerd willen worden. De gedeputeerde noemt het woord significant. Wij zijn daar heel erg blij mee, want dat geeft, denk ik, die ruimte die ook gevraagd wordt. Ik zou dan ook heel graag die ruimte willen bieden om een stal met nieuwe innovaties daarbij ook die ruimte te geven. Of het in een motie moet of in een amendement moet? Ik denk het wel, onze fractie is daar in ieder geval heel erg groot voorstander van, maar wel de uitleg: niet ten nadele van de gezondheid, maar wel het gezond verstand laten zegevieren.

De voorzitter. Dank u wel. De tweede termijn van de heer Bosch, Partij van de Arbeid.

De heer Bosch. Dank u wel, voorzitter. Ten aanzien van het moratorium op de geitenhouderij zitten wij eigenlijk op dezelfde lijn als ChristenUnie en D66. We vragen ons ook af of de gedeputeerde misschien de ruimte-voor-ruimte regeling enigszins verruimd richting de geitenhouderijen. Wat ons betreft is dat niet nodig. We hebben deze regeling op dit punt vanuit het voorzorgsprincipe neergelegd en daar moeten we het ook gewoon bij houden, lijkt ons. Ten aanzien van de daadwerkelijke ruimte- voor-ruimte regeling, daar kom ik graag binnenkort op terug. Daar gaan we onze over beraden met een aantal partijen hier in de Staten. Dan laten we van ons horen. In ieder geval dank.

De voorzitter. Dank u wel. Mevrouw Peeks, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Peeks. Dank u wel, voorzitter. Ik heb even een korte reactie. Ik eigenlijk wel mee met de heer Pruisscher over dat woord significant. Wij denken: als het rapport nog niet gereed is, zouden we het gewoon nu niet gaan wijzigen. Pas als duidelijk is wat er uit het onderzoek komt, dan misschien nog eens een keer kijken of er nog een wijziging moet komen of niet.

De voorzitter. Dank u wel. Mijnheer Pruisscher, ChristenUnie.

De heer Pruisscher. Dank u wel, voorzitter. Zoals ik net al heb geconcludeerd: wij gaan niet mee in het voorstel van de gedeputeerde om het woord significant eventueel in te voegen. Simpel omdat wij inderdaad op basis van het voorzorgsbeginsel en de mogelijke risico's voor de volksgezondheid, dit moratorium instellen. Daar moeten we ons ook op baseren. Een eventuele uitbreiding in het kader van dierenwelzijn zou inderdaad onder de algemene regel vallen, maar vanwege dat moratorium geldt dat niet. Bovendien lijkt de inspreker ook te duiden op uitbreiding van stallen, niet alleen voor dierenwelzijn, maar ook om meer dieren te houden, namelijk ook om bokken een plek te geven. Dat is iets wat we in deze zaal hebben afgesproken niet te willen. Dus nog een reden om daar niet verder naar te kijken. Dat maakt het even lastig, voorzitter.

De voorzitter. Blijf maar zitten, mijnheer Schoenmaker.

De heer Pruisscher. Dan staat hij met zijn rug naar mij toe.

De voorzitter: Ik had het niet zo gauw in de gaten dat u het was. U heeft een... ja, wat heeft u?

De heer Schoenmaker: Nou, ik zal vertellen wat ik heb. Volgens mij heeft de inspreker heel duidelijk aangegeven dat het op het opfokken van de bokken binnen de vergunning past, dus dat daar niet een uitbreiding is van het aantal dieren, dat het gewoon binnen de huidige vergunning past. Zo is het volgens mij uitgelegd.

De heer Pruijscher: Ik ben blij met deze woordvoerder van de inspreker, maar dan heb ik het misschien anders begrepen. Desalniettemin verandert dat mijn standpunt ten aanzien van haar verzoek niet, zo simpel is het. Dat is in ieder geval tot welke conclusie wij kwamen. Nog een reden om daarin niet mee akkoord te gaan, voorzitter. Zoals gezegd, we gaan ons beraden op het standpunt over de ruimte-voor-ruimte regeling, dank u.

De voorzitter: Fijn, dank u wel. We gaan verder met mevrouw Zouine, D66.

Mevrouw Zouine: Dank u wel, voorzitter. Ik hoef de woorden van de heer Pruijscher niet te herhalen, maar wij wensen, zoals gezegd, geen wijziging hierin. U zei eigenlijk: of significant of we houden het zoals het is. Meer smaken zijn er niet. Wij kiezen we houden het zoals het is. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk naar de heer Moes, VVD.

De heer Moes: Voorzitter, allereerst steun voor het voorstel van gedeputeerde en ik ben qua ruimte-voor-ruimte regeling druk aan het zoeken naar een voorbeeld aan de rand van Overijssel, waar uit mijn hoofd, want ik kan het artikel helaas niet vinden, maar waar wel twaalf tot zestien woningen verrijzen op een voormalige boerderij midden in de polder en waar dan zorg geboden kan worden. Ik ga dat artikel nog even opzoeken. Ik zal in ieder geval een mail aan de gedeputeerde en aan de PvdA sturen, als ik het vind. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De Vorenkamp, PVV. Excuus, de heer Bosch heeft een vraag aan de heer Moes.

De heer Bosch: Wil de heer Moes dan ook gelijk de provinciale verordening van Overijssel en de provinciegrenzen van Overijssel en Drenthe meesturen? Dan kunnen we gelijk kijken welke regeling daar geldt en onder welke voorwaarden dat gebouwd is. Want ik hoorde de heer Moes zeggen dat dat in de provincie Overijssel is. Dus dan wil ik ook wel graag de volledige informatie hebben.

De voorzitter: De heer Moes.

De heer Moes: Wat moet ik er op zeggen? Er wordt me een opdracht gegeven door de PvdA, dat in mijn laatste maand als statenlid. Wat kun je nog meer willen na 4 jaar. [gelach]

Mevrouw Kleine Deters: Meneer Moes, ik wil u de laatste bijeenkomst wel terzijde staan. Ik zou mijnheer Bosch verwijzen naar internet, valt veel op te vinden.

De voorzitter: Dank u wel. Het woord is aan de heer Vorenkamp van de PVV.

De heer Vorenkamp: Dank u, voorzitter. Ik wil even ingaan op het onderzoek. Dat duurt nu al een paar jaar. Er zijn vijftig gevallen gevonden en er zouden achthonderd gevallen gevonden moeten worden om dat onderzoek af te kunnen ronden. Dat is dus een factor zestien, die er tussen zit, als ik het wel heb. Dat betekent dus dat er nog een paar jaar overheen gaat tot 30 jaar verder onderzoek. 2024.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters, het is me al een paar keer opgevallen dat u heel veel roept zonder dat de microfoon aanstaat en dat is niet heel handig voor het debat. Dus of de microfoon aan, dat we het allemaal horen, of even niet. Mijnheer Vorenkamp, gaat u verder.

De heer Vorenkamp: Ik ben het in ieder geval wel eens met de wethouder dat zo'n onderzoek niet eindeloos kan duren en ik hoop dat het in 2024 geleverd kan worden. Die eventuele uitbreiding waar de heer Brink het over heeft, kan natuurlijk in het belang zijn van het dierenwelzijn, maar het dierenwelzijn is ook in het belang van de volksgezondheid, want dat betekent ook dat die dieren minder besmettelijke bacteriën - want longontsteking is op basis van bacteriën - uitsloten, waardoor de gezondheid van de omwonenden en kwetsbare objecten daaromheen er minder last van hebben. Dus wat dat betreft kunnen wij instemmen met het voorstel van de gedeputeerde om significant toe te voegen.

De voorzitter: Fijn, dank u wel. De heer Rook, GroenLinks.

De heer Rook: Dank u wel, voorzitter. Ten eerste, als ik het goed begrijp, verschillen we van mening met de wethouder van de gemeente De Wolden, want GroenLinks wil absoluut geen uitbreiding van het aantal geitenhouderijen. Staluitbreidingen zijn wat GroenLinks betreft niet aan de orde. Wat dat betreft is een last minute toevoeging van het woord significant voor GroenLinks niet relevant. Alle seinen staan op dit moment op rood op het verkleinen van de veestapel en het woord is voor interpretatie vatbaar. Wel prettig is om van de gedeputeerde te horen dat er niet gebouwd mag worden op plekken waar nu nog geen bebouwing is. Daarmee is de zorg over misbruik van de ruimte- voor-ruimte regeling voor GroenLinks ook weggenomen. We zijn blij met de reactie van de gedeputeerde, maar we missen nog wel de adressering van twee zorgen van GroenLinks, namelijk wat betreft de natuur: of het klopt dat binnen deze regeling meer bedrijven in de groene ruimte gebouwd zouden kunnen worden? En wat betreft dierenwelzijn: of de zorgen over meer geiten op minder ruimte ook terecht zijn? Daar zouden we graag nog meer van het college op willen horen en ik hoop dat het in het volgende debat wel gaat lukken om het knopje bij het spreekgestoelte direct te vinden. Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. En dan nu de allerlaatste woorden van de heer Neutel van het CDA.

De heer Neutel: Dank u wel, voorzitter. Ik wil het niet verpakken als een verwijt, maar het is toch jammer dat bij de laatste fase van de behandeling van dit onderwerp, het aspect van de geitenhouderij op deze manier aan de orde komt. Wij zien het ook als een vermeerdering van het aantal dieren, als de bokjes op dezelfde plek ook opgefokt worden, in plaats van dat er wat anders mee gebeurt. Wij willen graag dit aspect nog even goed overdenken, voordat wij een oordeel daarover geven, en ook kijken of er eventueel amendementen op dit punt komen of voor andere veranderingsvoorstellen. Daarnaast gaan wij samen met de Partij van de Arbeid en wellicht andere partijen nog even kijken naar de ruimte- voor-ruimte regeling. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. En dan tenslotte de heer Van de Weg van de SP.

De heer Van de Weg: Dank u wel, voorzitter. Zo zit je aan de ene kant soms schreeuwend te verlangen naar een goed onderzoek, zoals met de lelie en bollenteelt, en dat is er op dit moment nog niet. Nu hebben we een onderzoek met resultaten en het is toch een beetje de dag van een statement, dus wat bij mij bovenkwam was 'meten is weten', en 'met ongeveer doe je meer'. We hebben nu een onderzoek, dus er is gemeten, er zijn straks resultaten bekend. Het lijkt ons in ieder geval heel erg voorbarig om nu al in woorden te duiken als significant, want dan kom je in termen van 'met ongeveer doe je meer'. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Hartelijk dank. Dan is dit het moment dat gedeputeerde Brink ons nog een keer gaat vertellen wat hij ervan vindt. In totaal 3 minuten. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Brink: Ja, voorzitter, volgens mij kan het sneller. Ik heb goed geluisterd en de gedeputeerde zal niet met een voorstel komen om een aanpassing te doen. Volgens mij is het in die zin helder. Als er dan iets is, dat hoor ik ook anderen zeggen, maar die vrijheid geldt voor alle gebieden. Is er iets voor een amendement? Altijd de ruimte. Maar dat is dan even aan de Staten. Ik heb gehoord wat u zei. Wat ik daarvan vind, doet er niet zoveel toe. Ik wil één opmerking maken, los van wat de heer Schoenmaker zei, in ons stuk staat: het mag niet leiden tot meer dieren. Dus daar is even wat verwarring over, en ik heb ook volgens mij niet een keer gezegd dat het wel mag leiden tot meer dieren. Ongeacht of het nou dierenwelzijn, vergroting, nieuwe stal, of wat dan ook. Het mag nimmer leiden tot meer dieren. En toch nog een keer, volgens mij is het onderzoek, de heer Van de Weg, nog niet bekend. Dat is een voorzorgsprincipe en we wachten nog op het onderzoek omdat we het nog niet helemaal weten. Maar dat even terzijde. Voorzitter, de ruimte- voor-ruimte wacht ik even af. Volgens mij trekken we met elkaar daar straks nog, gaan we nog even naar kijken wat er precies komt. Ik wil nog richting de VVD aangeven: wij in deze Staten hebben ook de ruimte om meer woningen terug te laten komen in het buitengebied. Let wel, dan praten we wel over een speciaal woonmilieu, dus dan moet het wel iets anders zijn. Dat kan zorg zijn, dat zou kunnen voor ouderen, of wat dan ook. Dan is er eventueel meer ruimte voor een speciaal woonmilieu. Maar daar hebben we het niet over. Ik hoor de Partij van de Arbeid, maar in ieder geval heb ik ook bedoeld: als je het over gewone woningen hebt, kleinschalige woningen, tiny houses, wat dan ook, voor jongeren die sneller een huis kunnen kopen. Maar voor een speciaal woonmilieu kunnen we wat meer doen en daar geeft de huidige POV ons wat meer ruimte. Dus in die zin: dat zou kunnen. Dan nog richting GroenLinks. Ik heb gezegd: als het gaat om een schuur die in het veld stond, als die van jouw is, of als je hem koopt, en je zegt ik sloop hem en ik heb een soort, ik noem het toch maar tegoedbon voor een ruimte- voor-ruimte, is niet gezegd dat er geen woning op die plek komt. Ik heb gezegd: dan moet de bestemming gewijzigd worden en dan moet daar met gemeenten over gesproken worden. Dat geldt trouwens overal waar geen woonbestemming zit. Overal moet je goed nadenken wat je wilt in het buitengebied. Dat is even wat er aan de hand is. Het zou dus best kunnen, als iedereen vindt dat daar wel een mooie plek is, dat het wel kan. Maar het is geen automatisme, nog sterker: de bestemming moet gewijzigd worden. Ik denk dat het goed is om misverstanden te voorkomen. Maar let wel, ik heb al gezegd: niet in het NNN-netwerk, niet in een beekdal, niet op een es. We hebben heel veel restricties in dit huis en in onze POV staan, dus volgens mij moeten we ook oppassen, dat zeg ik toch maar ook voor de geitenhouderij, volksgezondheid is een groot goed, maar nogmaals, we weten het niet. Voorzorgsprincipe is een groot goed, maar tegelijkertijd moeten we ook oppassen met de menselijke maat, hier besluiten nemen om te doen. Dat is wat ik graag voorsta, daar wil ik ook graag Drenthe mee... Ik hoop dat we dat de afgelopen 12 jaar gedaan hebben. In ieder geval vanuit je gevoel besturen. Gevoel dat we het voor de burger goed gedaan hebben. Dat is denk ik wat ons te doen staat. Ik

heb goed geluisterd, voorzitter, en dit stuk zal ongewijzigd naar de Staten gestuurd worden. Ik dank u voor uw inbreng en de steun. Dank u wel.

De voorzitter. Hartelijk dank. Ik denk dat we kunnen concluderen dat dit doorgaat als een B-stuk naar de vergadering van 8 maart. Dan heb ik even overleg gehad, moeten we een hele korte pauze doen? Toch wel? Maar dan doen we het ook echt even heel kort, 5 minuutjes, tot vijf voor half. Tot zo.

12. Nationaal Programma Landelijk Gebied

De voorzitter. Time flies when you're having fun. Wil iedereen weer gaan zitten? We gaan verder met het fijne deel van deze commissievergadering. Als iedereen weer zijn plekje op zoekt, dan gaat het helemaal goedkomen. We zijn wel een beetje uitgedund, zie ik. Heel SP is weg, heel VVD is weg, heel D66 is weg. Gaan we dan niet beginnen? Dan gaan we juist wel beginnen!

De voorzitter. We gaan verder met ook nog wel een belangrijk agendapunt namelijk agendapunt 12, de NPLG. En dat is een agendapunt waar vragen gesteld kunnen worden en dat is dan ook gedaan en ik geef daarom graag het woord aan de heer Duut van fractie JA21, voor het stellen van zijn vraag. Gaat uw gang. U heeft... Ik heb hem hier, zou u hem willen? O, deze nog, deze ook nog. Dat mag ook. Mijnheer Duut, zegt u van: hé, de vraag staat al op papier, laat de gedeputeerde maar gewoon antwoord geven? Nou, dat is een heel goed voorstel, fantastisch. Ik geef graag het woord aan de heer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet. Dank u wel, voorzitter. Mijnheer Duut, dan doen we het op deze manier, dat ik uw vragen ook even inleid. De heer Duut, fractie JA21, heeft een vijftal vragen en dat is naar aanleiding van het artikel in de NRC waar vanuit het ministerie van Financiën met nadruk ook is aangegeven dat zij zelf ook een onderzoek hebben gedaan en een aantal berekeningen hebben gedaan en vervolgens concluderen dat er geen ruimte komt voor vergunningen, nu niet en nooit niet. Ongeveer samengevat. Ja, toch? Zo heb ik het denk ik goed verwoord. En het college wordt gevraagd: hoe weegt u deze ambtelijke stukken tegen de achtergrond van de voortdurende onrust en weerstand? Dat is de eerste vraag die u stelt. Voorzitter, het is inderdaad zo dat er bij regelmaat brieven verschijnen, bij regelmaat ambtelijke adviezen verschijnen, bij regelmatig ook krantenartikelen verschijnen en vervolgens hebben we daar dan wat mee te doen, tenminste, dat komt allemaal tot ons. En als u dan vraagt: hoe weegt u deze ambtelijke stukken tegen de achtergrond van de voortdurende onrust en weerstand: wij acteren met elkaar op de brieven van het ministerie en niet op ambtelijke adviezen, want anders dan kunnen we bezig blijven. Het is denk ik goed om u te melden: op 10 februari zijn twee brieven verschenen: de brief die gaat over het NPLG, Kamerbrief NPLG, en een brief heel specifiek inzoomend op de aanpak van de piekbelasters. Nou, daar is denk ik ook veel aandacht voor geweest in de afgelopen tijd weer, in het afgelopen weekend. Daarbij kwam dus ook een ambtelijk advies vanuit het ministerie van Financiën. Maar goed, dat is ook voor het, zeg maar even, tweetal van ministers van belang om daar een weging in te maken. Maar wij hebben te maken met de twee brieven die ook naar de Kamer zijn gestuurd, en dan moet ik u zeggen dat zo'n brief die gaat, en daar ging het artikel ook over vanuit Financiën, dat advies, niet meehelpt om met elkaar een strakke lijn weg te zetten en ook in gesprek te gaan met de mensen die juist die onrust en zeker ook die weerstand voelen, alleen al om het feit dat er blijkbaar verschillende signalen worden uitgezonden. Dat geef ik u maar ook terug. Leggen deze stukken een bom onder het lopende proces en

zo nee, waarom niet? Wij volgen de wet en de wet is de lijn van de Wet stikstofreductie en natuurherstel. En daar zijn afspraken aan de orde, over, in de Tweede Kamer en uiteindelijk hebben we met elkaar ook een wet die wij ook hebben te volgen, waar ook gewoon staat dat er op 1 juli een gebiedsprogramma moet worden ingeleverd. En daar werken we met elkaar hard aan. Ik denk dat het goed is vooral die lijn te blijven volgen en ons niet te laten afleiden. Voorzitter, dan: waarom maken ministeries dergelijke berekeningen als de sector in de veronderstelling verkeert dat er na Remkes op basis van gelijkwaardige uitgangspunten verder kon worden gepraat? Ja, waarom worden er allerlei dat soort brieven gestuurd? Dat is een hele goede vraag, zou ik haast zeggen. Het is natuurlijk altijd goed dat er ook vingeroefeningen worden gedaan, zeker op databasis, namelijk: wat doet nou het een en het ander? Ik denk dat het kabinet daar zelf mee aan de slag moet, met die adviezen, en voordat wij daar een oordeel over geven denk ik dat het goed is om het daar te houden. Dan is nog de vraag gesteld, 4: gaat u het kabinet vragen stellen, c.q. bezwaar maken dan wel opheldering vragen? Zo nee, waarom niet? Nou, ik zeg u eigenlijk ook: er is voor ons geen aanleiding om nu op basis van een krantenartikel te handelen, want, misschien hebt u dat ook gezien, u noemt het krantenartikel uit de NRC, ja, je leest ook zo nog wel wat andere kranten en dan steek ik deze maar even op: een analyse op 11 februari jongstleden die concludeert dat het uitkopen van veehouderijen geen enkele zin heeft, maakt een denkfout. Nou, dat was weer een vervolg op het NRC-artikel. Dus als u de Volkskrant van 11 februari erbij pakt, dan ziet u dat we ons met allerlei krantenartikelen bezig kunnen houden, maar voor ons is nog steeds leidend de brief van de minister die op 10 februari, en andere brieven die eerder zijn verschenen. Daarnaast handelen we. Als laatste vraag, voorzitter: wat betekent dit voor het draagvlak onder de Drentse Koers? Nou, ik zeg u maar dat we blij zijn dat we met elkaar steeds ook met al die partijen aan tafel zitten, tot op de dag van vandaag, dus wij kunnen wel, zeg ik maar, ook tegen een stootje. Dus die band is tegen een krantenartikel ook bestand, zeg ik u maar even dan ook persoonlijk. Voorzitter, dat waren de vragen van de heer Duut en ik kijk even naar de heer Duut of ik alles goed heb verwoord.

De voorzitter. De heer Duut, gaat uw gang.

De heer Duut. Dat mag vanaf hier, hè? Ik hoor wat u zegt, ik begrijp het ook wel en wij zijn geen partij die voortdurend meent te moeten reageren op uitlatingen van alle belangengroeperingen, dat hoort er allemaal bij, daar moet je vooral heel voorzichtig mee zijn. En u noemt het een krantenartikel, maar het ging ons erom dat deze analyses, deze berekeningen, van de ambtenaren komen van twee ministeries, die het ook naar de Tweede Kamer sturen. Het gaat me er ook niet zozeer om dat het in de NRC staat, maar dat die ambtenaren dit soort stukken sturen, die een totaal andere uitkomst geven van waar we met die stikstofdiscussie graag naartoe willen. Ze zeggen eigenlijk simpelweg: hou er maar mee op, want dit gaat helemaal 0,0 helpen. Dus niet wat er staat, maar hoofdamttenaren van ministeries zijn de bron. Nou, u geeft daar antwoord op, u zegt gewoon van: heb ik niks mee te maken, ik heb maar met één instantie te maken: de minister. Begrepen, dank u wel.

Gedeputeerde Jumelet. Dank u wel.

De voorzitter. Dank u wel. Zullen we de volgende vraag van D66 ook op dezelfde manier behandelen? Vindt u dat goed? Ja? Ja. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Jumelet. Nou moet ik even goed kijken. Mevrouw Zouine zegt: afgelopen week heeft minister van Natuur en Stikstof Van der Wal een nieuwe brief verzonden. Nou, het gaat

over de brief van 10 februari. D66 geeft aan dat ze content zijn met de inhoud van de brief, gericht op inhoud en doelen, vinden het tijd om de stappen te zetten en doelen te halen. We horen graag van de gedeputeerde wat hij voornemens is te doen met de brief en welke acties GS nu direct of extra gaan ondernemen. Ik ben in ieder geval op de hoogte dat u blij bent met de brief. Ik was wat teleurgesteld, namelijk dat er niet zo gek veel nieuws in de brief staat. Volgens mij hadden we veel meer verwacht op 10 februari, richtinggevend, ook weer met elkaar volgende stappen kunnen maken. En we hebben geconstateerd dat eigenlijk er in de brief bijvoorbeeld over de piekbelasters niet meer staat dan dat er een regeling komt, waaraan gewerkt wordt, en dat er dus in april een opening zal komen, een openstelling zal komen voor die piekbelasters-aanpak, waarbij beoogd wordt een flinke deuk in de stikstofemissie te slaan, waarbij de PAS-melders mogelijk ook geholpen gaan worden. Nou, even tegen die achtergrond van waarom we het allemaal doen, is het teleurstellend dat we wederom verwachten dat dan weer in april er een brief komt waarin die aanpak ook zichtbaar wordt gemaakt en dat er ook dan een tool komt waarin in ieder geval een boer kan zien of hij nou een piekbelaster is. Nou, dat ook maar even gezegd hebbende, dus, wat doen we met de brief? Nou, we hebben hem uiteraard goed bestudeerd. We nemen de informatie mee ook in onze eigen aanpak, met onze partners, want er is wel ook een opmerking gemaakt over de klimaatdoelstellingen, waar het gaat ook over de 5 megaton waar het betreft methaan. Nou, dat wordt ook ingeregeld en bekeken wat het betekent ook voor onze aanpak stikstof, want we laten het samen op lopen. Dat is in ieder geval in Drenthe ook een mogelijkheid om te komen tot die reductie, dus dat proberen we ook goed in te regelen en in te rekenen, maar daar is ook weer bij gezegd tegelijkertijd dat de minister zelf ook generieke maatregelen op dat punt gaat nemen. Dat betekent dat die afgaan van het kengetal dat er in de brief wordt genoemd voor onze provincie. Dus eigenlijk moeten we nu ook nog weer constateren dat we nog niet precies weten wat de opgave is. Maar voor ons is dat niet zo erg, want we zeggen altijd tegen elkaar: laten we alsjeblieft aan de slag zijn, verdergaan, de eerste helft komt eerst en dan zien we wel wat uiteindelijk de definitieve opgave is, ook wat betreft klimaatopgave. Welke acties GS nu direct of extra gaan ondernemen, dat is het verwerken van al die gegevens vanuit de brieven in ons eigen gebiedsprogramma, voorzitter. Dat waren de antwoorden. De volgende brief, de volgende vraag. Ja, de volgende. U was eerst blij en daarna onaangenaam verrast, dus ik probeer even de emoties mee te maken.

Mevrouw Zouine: Nou ja, het zijn twee verschillende onderwerpen, hoewel ze een raakvlak hebben, maar dit is wel iets anders, oké.

Gedeputeerde Jumelet: Nee, maar goed, het is even na elkaar en ik lees het allemaal voor, dus dan maak ik er even maar gewag van. Afgelopen maandag was er in Nieuwe Oogst een artikel: Drentse boeren slaan bemesting jaar over om Overijsselse collega te helpen. De eerste vraag is: kan de gedeputeerde antwoorden waarom gemeenschapsgeld van Drentse inwoners bestemd voor aanjagen natuurinclusieve landbouw, wordt aangewend om stikstofruimte te creëren van één agrariër in Overijssel? En de tweede vraag is: in hoeverre druist deze deal in tegen het willen oplossen van de Drentse PAS-melders, en gevraagd wordt om dat dan ook uit te leggen. Nou, dat waren de twee vragen. Voorzitter, een goede vraag, want het is denk ik een bericht dat ook gewoon positief is en onaangenaam verrast, u verraste mij dus. Het klopt dat de provincie Drenthe positief heeft gereageerd op het verzoek van de provincie Overijssel om een bijdrage te leveren aan de problematiek in Overijssel. U weet dat, u heeft de krant ook gelezen, het was in het nieuws. Er is sprake van handhavingssituaties in Overijssel. Men is daar in dat traject van PAS-melders, daarop handhaving van toepassing, een stuk verder dan wij in de tijd. Zij waren één van de eersten die geconfronteerd werden met handhaving op PAS-melders. Men heeft lange tijd met elkaar nagedacht hoe dat dan zou moeten, in de veronderstelling dat de minister ook

de oplossing zou bieden, namelijk, het staat in de wet, dat dat ook zou gaan gebeuren. Nou, dat blijkt dan niet met elkaar te sporen, dat tijdspad dat de minister voor ogen heeft en het tijdspad waar de rechtbank ook voor staat, en daarom is daar uiteindelijk sprake van handhaving aan de orde gekomen in Overijssel. En de provincie Overijssel heeft het volgende bedacht: eigen pachtgronden van de provincie, daar zou geen bemesting meer op moeten plaatsvinden, en dan zou je stikstofruimte vrijspelen die dan ten goede zou kunnen komen van de PAS-melders en dat puur alleen voor het moment om handhaving te voorkomen, niet om vergunningen te kunnen verlenen, maar om handhaving te voorkomen, nadrukkelijk ook dat aspect. Daar heeft de provincie Overijssel ons voor benaderd, voor de randen van de provincie, namelijk in dit geval de rand van Overijssel. En dat betreft rondom Hardenberg, daar is ook sprake van handhavingss kwesties. En hij heeft ons gevraagd: zouden jullie ook voor jullie gronden, als het gaat om liberale pacht, dus voor één jaar, ook willen vragen om niet te bemesten. Dat is de vraag waarop we positief hebben geantwoord. En dat betekent dat we gepoogd hebben om dat ook kenbaar te maken, dat is gebeurd door Prolander. Dat heeft even wat reuring gegeven, want wat bedoel je daar nou mee? Dus het is goed dat deze vraag wordt gesteld, dan kan ik hem ook nog een keer in de openbaarheid beantwoorden. Het is zo dat de vraag voorgelegd is aan boeren die wilden pachten, de grond van de provincie: wil je je collega in Overijssel helpen? Wil je dat doen, ja, dan rijd je geen mest uit voor een jaar. Wil je niet meedoen dan staat het je vrij om gewoon diezelfde grond te pachten tegen de liberale voorwaarden en mag je gewoon mest uitrijden. Dus echt op basis van vrijwilligheid. Het heeft inmiddels opgeleverd een 85 hectare, die we inbrengen ook richting Overijssel, in de zin van: daarmee helpen we de Overijsselse boer, waarvoor handhaving aan de orde is, zeker als het gaat om waar het betreft ook de bijdrage voor het voorkomen van handhaving. De afspraak is gemaakt met de provincie Overijssel dat de pachtgelden, die gaan van € 800 ongeveer naar € 135, dat het verschil dat wij mislopen in de pacht, dat dat aan ons zal worden vergoed door de provincie Overijssel. Dus ja, uw vraag die gaat dan over geld vanuit de natuurinclusieve landbouw, is hier dus niet aan de orde. Het gaat ook niet af van de Drentse PAS-melders want het is puur een eenmalige manier om te voorkomen dat er PAS-melders gehandhaafd worden in Overijssel en wij zijn zelf niet toe aan deze maatregelen te nemen. Maar ik hoop toch van harte dat als het in Drenthe zich nog een keer zou kunnen voordoen, wij ook gebruik kunnen maken van onze burens, die ons dan wellicht ter wille willen zijn. Voorzitter, dat is het antwoord op deze vragen.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie een vraag van mevrouw Zouine.

Mevrouw Zouine: Dank je wel, voorzitter. Ik hoor wat u zegt, maar de ruimte die u nu aan Overijssel geeft, had u ook kunnen gebruiken voor de knelgevallen die we hier in Drenthe hebben, en daar zit het 'm in. Ik kan concluderen dat de gedeputeerde gewoon een politieke keuze maakt hierin, om één Overijsselse boer te helpen in plaats van bijdragen aan de oplossingen die ook nodig zijn hier in Drenthe. Dat is mijn conclusie en dat hoor ik er eigenlijk ook wel in. En, ik blijf verbaasd.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, dan heeft u het niet goed gehoord, wat ik heb gezegd. Het is een tijdelijke oplossing voor een handhavingssituatie die zich in Overijssel voordoet. Dus het is niet zo dat wij de Drentse boeren hiermee zouden kunnen helpen, want uiteindelijk gaat het hier om het verkrijgen van vergunningen. Dat is elke keer nog aan de orde, want een boer is niet geholpen met een tijdelijke oplossing. Handhaving is op dit moment bij ons aan de orde voor een vijftigtal boeren. Daar werken wij hard aan om dat ook op te lossen, door intern te salderen, door de minister ook de vragen om extern te kunnen salderen. Dus het doet zich hier helemaal niet voor en ik vind het een mooie vorm van solidariteit voor de tijdelijke maatregelen

die we nemen richting de boeren ook in Overijssel. En ik kan u zeggen dat er welwillendheid is bij boeren, en dat zegt genoeg over de maatregel, om daaraan mee te doen. Er zijn ook boeren die zeggen: dat past mij niet, want ik had al allerlei grond liggen om ook mest op uit te rijden, ik heb al m'n zaaigoed ingekocht. Nou, dat is prima, maar op die manier. Dus het probleem doet zich niet bij ons voor, het doet zich in Overijssel voor en daar hebben we een tijdelijke oplossing zoals Overijssel die heeft bedacht. Dus ik kan het niet mooier maken dan het is, maar het is denk ik voor mij wel duidelijk, maar ik hoop voor u inmiddels ook.

De voorzitter. Dank u wel. Mevrouw Zouine nog in tweede instantie?

Mevrouw Zouine. Nou ja, wij blijven van mening dat deze ruimte beter hier in Drenthe gebruikt had kunnen worden, want ook hier in Drenthe is behoefte aan oplossingen. En we vinden het spijtig dat dit zo is gelopen.

Gedeputeerde Jumelet. Ja, voorzitter, ik kan mevrouw Zouine niet overtuigen blijkbaar, maar ze zit echt mis in deze opvatting en dat mag, dus, voorzitter.

De voorzitter. Dank u wel. Dan tenslotte de vraag van GroenLinks, van de heer Bos, weer op dezelfde manier, lijkt me.

Gedeputeerde Jumelet. Ja, vraag over stikstof, zo staat het aangekondigd. Hoe verhoudt de aangekondigde piekbelasters-aanpak zich ten opzichte van onze gebiedsprocessen? Dat ziet inderdaad ook op de brief van 10 februari, waar de piekbelasters-aanpak is aangekondigd. Voorzitter, dat was wel even ook een zoektocht. Wat bedoelt nou de minister, en hoe verhoudt dat zich nou, Rijksuitgevoerde piekbelasters-aanpak, ten opzichte van onze gebiedsgerichte aanpak, ook als het gaat om de opgave die wij inmiddels kennen, die 2450 ton stikstofreductie, en ik heb begrepen uit de gesprekken met de minister en inmiddels ook uit de brief, dat de piekbelasters-aanpak, de opbrengst ervan, afgaat van onze provinciale opgave. Maar dat heeft ook betrekking natuurlijk op dat het heel vaak om dezelfde boeren gaat, waar uiteindelijk dan weer gesprekken mee worden gevoerd. Dus sec, zeg maar even, de piekbelasters-aanpak gaat in concreto af, de opbrengst daarvan, van de provinciale opgave, voorzitter.

De voorzitter. De heer Bos heeft een vraag.

De heer Bos. Goed om te horen. Wat wel duidelijk te lezen valt in die brief van de minister is dat ze een hele scherpe koppeling maakt tussen de piekbelasters-aanpak en de oplossing voor de PAS-melders. Betekent dat dan ook dat wij in die zin nog steeds zelf de oplossing voeren voor onze PAS-melders?

De voorzitter. De gedeputeerde.

Gedeputeerde Jumelet. Voorzitter, toen de heer Remkes op 5 oktober met zijn advies kwam, had hij 500 tot 600 piekbelasters voor ogen, waarbij de opbrengst vooral ten goede moest komen aan de oplossing voor PAS-melders. Inmiddels is wel duidelijk dat dat toch wat een vrij kort door de bocht idee was. Daarom heeft men, vooral vanuit het ministerie bedacht: het moet 2000 tot 3000 piekbelasters zijn. En dan maakt het ook nog wat uit waar die piekbelasters dan zitten, als het gaat om of het ook ten goede kan komen aan de PAS-melders. Inmiddels is wel duidelijk ook welk aantal piekbelasters je ook weet te realiseren. En dan gaat het niet alleen over stoppen, maar dan gaat het ook over innoveren, verplaatsen of andere dingen gaan doen. Dan zal

het toch zo zijn dat je ziet dat niet alle PAS-melders kunnen worden voorzien van een vergunning door de piekbelasters-aanpak. Dat is teleurstellend. Het is zelfs per gebied nog heel erg ook in percentage verschillend. De idee is dat we in onze provincie maar een deel van de problemen opgelost zullen zien als die piekbelasters-aanpak gaat lopen. En daarom heeft, en dat is ook in het Westen van het land en in het Oosten van het land het geval, in het midden heeft het het meeste effect, over de Veluwe heen zal ik maar even kort zeggen. En dat betekent dat de minister ook heeft gezegd: de piekbelasters-aanpak is bedoeld om een flinke deuk in de stikstofemissie te slaan. Vervolgens kunnen de PAS-melders dan voor een deel ook worden voorzien van een vergunning, maar ook de andere regelingen moeten gaan bijdragen aan die oplossing voor de PAS-melders. Met andere woorden, wat eerst werd beoogd op 5 oktober, even denkend aan het rapport van Remkes, dat de piekbelasters-aanpak vooral de PAS-melders zou kunnen gaan helpen, zien we nu eigenlijk dat het hele palet van regelingen moeten gaan helpen om de PAS-melders te voorzien van vergunningen. Dat is op zich wel heel erg ingewikkeld geworden inmiddels, maar dat laten de berekeningen zien en dat brengt nog steeds veel onzekerheid bij de PAS-melders en dat betreuren we ten zeerste. Maar de rekenmeesters hebben ons dat kenbaar gemaakt en ik heb daar ook vanuit de brief de teksten ook over gelezen, dat het één van de manieren is om de PAS-melders te voorzien van een vergunning. Voor zover.

De voorzitter. De heer Bos in tweede instantie.

De heer Bos. Ja, dank u wel voor de heldere uitleg, in ieder geval. De laatste aanvullende vraag daarop: hoe gaat concreet die piekbelasters-aanpak lopen? Want gaan die aanvragen dus via onze gebiedsprocessen lopen of gaan die er los van? Want ik kan me voorstellen dat het boekhoudkundig ook wel een lastige wordt.

De voorzitter. De gedeputeerde.

Gedeputeerde Jumelet. Ja, voorzitter, ik kan niet anders zeggen dan dat het een gesprek is tussen het Rijk en de provincies en dat dat nog niet uitgekristalliseerd is. Want misschien mag ik daar nog het volgende over zeggen, voorzitter: je kunt een regeling bedenken en dan vervolgens gaat het daarna, tenminste al heel snel, over: hoe ga je dat dan uitvoeren? Wij hebben in ieder geval gepleit als provincies en zeker ook vanuit Drenthe dat dat ons niet in de gebiedsprocessen in de wielen moet rijden. Nou, als je dat dan zegt, dan is de volgende vraag: maar hoe voorkom je dat dan? Nou, dat is door samen te werken. En tegelijkertijd zien we dat er op dat gebied heel veel mensen nodig zijn die dat werk gaan doen. Die zijn niet heel makkelijk te vinden op dit moment. Dus daarom zijn we op dit moment ook met het ministerie in de weer van: hoe gaan we dat dan doen? En dan wordt er snel een beroep gedaan op de provincies om menskracht te leveren. Maar dan zeg ik u ook hier maar in alle openheid: mensen ergens anders voor inzetten betekent dat ze iets anders uit hun handen moeten laten vallen. En als mensen nou hier niks zouden doen, dan zouden we snel klaar zijn. Maar die keuze komt dan ook voor te liggen en dat maakt het gesprek sowieso heel lastig. Maar even naar de voorkant terug: je zult moeten samenwerken, want het kan niet zo zijn dat we vanuit verschillende invalshoeken of overheden bij een boer op het erf komen om dat gesprek te voeren. Dat zal vanuit één hand, vanuit één mond moeten gebeuren, en hoe je dat vormgeeft daar wordt op dit moment stevig over gesproken maar ook over nagedacht, voorzitter.

De voorzitter. Goed, dank u wel. Nu u hier toch staat: heeft u wellicht nog andere mededelingen op dit agendapunt of is dat niet het geval?

Gedeputeerde Jumelet: Nee, voorzitter, in alle openheid: de 10 februaribrieven liggen er. Ik heb u ze niet toe laten sturen, dat was weer op vrijdagmiddag, ik ga er gewoon van uit dat u de brieven zelf hebt kunnen vinden, en ik ga ervan uit dat dat ook voldoende is voor dit moment. Het is een goede werkwijze, daar hebben we vorige keer goed mee kunnen werken, met die afspraak, en ik denk dat het op die manier ook goed te handelen valt. Dank u wel.

De voorzitter: Hartelijk dank.

13. IPO-, SNN- en EU-aangelegenheden, NRK en Verbonden partijen

De voorzitter: Dan gaan we verder naar agendapunt 13: de IPO-, SNN- en EU-aangelegenheden. En daarvoor geef ik graag het woord aan de heer Veldsema van de ChristenUnie.

De heer Veldsema: En ik druk nog even op het knopje. Geachte voorzitter, mogelijk was u in de veronderstelling dat ik hier sta namens uw werkgroep DrEUUn. Helaas, ik moet u toegeven dat ik een beetje vals heb gespeeld. Want ook deze vergadering is historisch: de laatste OGB-commissievergadering van deze Statenperiode en daarmee ook de dertiende vergadering die jij, Annigje Udinga, ons hebt voorgezeten. Hoewel de kans groot is dat je na de verkiezingen terugkeert, weten we natuurlijk niet of je in een volgende periode opnieuw de voorzittershamer wil hanteren. En daarom willen we er als commissieleden toch even bijilstaan. Aan mij de eervolle taak om dit namens de leden en de griffie te doen. Want na het vertrek van Ton Serlie in juli 2021, heb jij de taak van voorzitter op je genomen, eerste vergadering 8 september 2021. Want je vond het belangrijk dat een vergadering ordentelijk zou verlopen. Dat schreef je in mei van dat jaar bij je sollicitatie. Bondig waar dat kan en meer uitgebreid als het onderwerp dat vereist, was je motto. Met een eigen stijl, en dat was even wennen. En die eigen stijl heb je tijdens die dertien keer dat je voorzitter was laten zien, en op die manier heb je eraan bijgedragen dat wij als commissie goed konden debatteren, ook al heeft nestor Neutel daar vraagtekens bij geplaatst zojuist. Maar daarom willen we namens de commissie en de ondersteuning je hartelijk daarvoor bedanken. Je krijgt van ons een bos bloemen. [Applaus] En daarnaast krijg je van ons ook nog een ander presentje. Het is een schaalpje voor snoepjes, blokjes kaas of net gelijk wat, met in het midden een zwart schaap. Dan zou je denken van: ja, hoezo, ben ik dan dat zwarte schaap? Nou nee, dan kunnen we je gerust stellen. De kunstenaar die dit bedacht heeft, die heeft daar als idee bij gehad om deze zaal te symboliseren, dus de Balloërkuil, met alle commissieleden daarin en de voorzitter als, nou ja, speciaal persoon in het midden. Vandaar die andere kleur. Nou, dan heb je thuis ook wat te vertellen als je hem goed gevuld laat rondgaan. Nogmaals hartelijk dank, en mag ik een applaus voor onze voorzitter.

De voorzitter: Tjongejonge.

De heer Veldsema: En ik ben binnen mijn tijd gebleven. [Gelach]

De voorzitter: En laat ik nou dol zijn op cadeautjes en op bloemen en ook nog in de juiste kleur. Dus hartstikke bedankt allemaal, speciaal natuurlijk aan Harm Henk voor de mooie woorden. En ik sluit af met de woorden dat ik het met heel veel plezier heb gedaan, ik vond het echt een eer om in jullie midden hier de voorzitter te mogen spelen, want zo voelde het af en toe wel: een beetje spelen. Maar dank allemaal. Ik wens jullie allemaal hele mooie verkiezingen toe, met mooie uitslagen. Wees een beetje lief voor elkaar en tot na 16 maart. Dank je wel.

14. Sluiting

De voorzitter: Ik sluit de vergadering.